

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
HELLENIC MINISTRY OF CULTURE

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΜΙΑ ΠΑΝΤΟΤΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

G R E E K
ALWAYS A MODERN LANGUAGE

ΑΘΗΝΑ ♦ 1992 ♦ ATHENS

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ & ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΚΑΤΗ ΜΙΚΟΥ-ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ, Μ.Α.,
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΥΠ.ΠΟ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΑΝΝΑ ΜΠΟΝ & ΤΙΝΑ ΣΚΛΑΒΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ
Δρ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΕΪΛΑΚΗ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ,
ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΕΦΟΡΟΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
Δρ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥΡΑΤΣΟΓΛΟΥ, ΕΦΟΡΟΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ,
ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Δρ. ΑΝΝΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ, ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ, ΑΘΗΝΑ.

ΚΕΙΜΕΝΑ
ΑΝΝΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΗΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ,
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΕΪΛΑΚΗ

ΛΕΞΑΝΤΕΣ
ΑΝΝΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥΡΑΤΣΟΓΛΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
C. P. ZERNER
Κ. ΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ ΕΚΦΡΑΖΟΝΤΑΙ
ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΣΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ, ΑΘΗΝΑ.
ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ, ΑΘΗΝΑ.
ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΑΡΧΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (Ε.Λ.Ι.Α.)
ΣΤΗ ΓΕΝΝΑΔΕΙΟ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΥ ΕΛΛΗΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ
ΣΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΚΑΘ. Μ. ΣΚΑΛΤΣΑ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.
ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΑΝΝΙΒΑΣ"

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΘΕΣΗΣ
ΑΜΑΛΙΑ ΚΩΤΣΑΚΗ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΗΛΙΑΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ & ΑΦΙΣΣΑΣ:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΚΙΑΔΙΩΤΗΣ, ΜΑΡΙΑ ΔΕΪΛΑΚΗ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ:
ΜΑΓΙΑ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Β & Γ. ΒΕΣΚΟΥΚΗΣ Ο.Ε.

ΦΙΛΜ: ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ Ε.Π.Ε.

© 1992, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

HELLENIC MINISTRY OF CULTURE
DIRECTORATE OF CULTURAL EVENTS
SECTION OF EXHIBITION

CURATOR OF THE EXHIBITIONS &
EDITOR OF THE CATALOGUE
KATE MIKOU-KARACHALIOU, M.A.,
HEAD OF THE EXHIBITION SECTION

SECRETARIAT
ANNA BON & TINA SKLAVOU

SCIENTIFIC ADVISORS
Dr. EVANGELIA DEÏLAKI, ARCHAEOLOGIST,
HONORARY EPHOR OF ANTIQUITIES
Dr. IOANNIS TOURATSOGLOU, EPHOR OF ANTIQUITIES,
THE NUMISMATIC MUSEUM, ATHENS
Dr. ANNA PANAYOTOU, RESEARCH FELLOW,
CENTRE FOR GREEK AND ROMAN ANTIQUITY,
NATIONAL HELLENIC RESEARCH FOUNDATION, ATHENS

TEXTS
ANNA PANAYOTOU
G. BABINIOTIS, PROFESSOR OF LINGUISTICS,
FACULTY OF PHILOSOPHY, ATHENS,
PRESIDENT OF THE PAEDAGOGICAL INSTITUTE
EVANGELIA DEÏLAKI

LEGENDS
ANNA PANAYOTOU
IOANNIS TOURATSOGLOU

TRANSLATION OF TEXTS
C. P. ZERNER
Κ. ΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ

ACKNOWLEDGEMENTS
ARCHAEOLOGICAL RECEIPTS FUND
NUMISMATIC MUSEUM, ATHENS
CENTRE FOR GREEK AND ROMAN ANTIQUITY,
NATIONAL HELLENIC RESEARCH FOUNDATION, ATHENS
CENTRE FOR NEOHELLENIC RESEARCH,
NATIONAL HELLENIC RESEARCH FOUNDATION, ATHENS
GREEK LITERATURE & HISTORICAL ARCHIVE (E.L.I.A.)
THE GENNADIUS LIBRARY
THE VICE MAYOR OF ATHENS Ms. E. EVANGELIDIS
THE MACEDONIAN CENTRE OF MODERN ART, THESSALONIKI
PROF. M. SKALTSA, ARISTOTELIAN UNIVERSITY OF THESSALONIKI
EKDOTIKI ATHINON S.A.
HANNIBAL

EXHIBITION DESIGNER
AMALIA KOTSAKI, ARCHITECT

PHOTOGRAPHER: ELIAS ELIADIS

COVER: MARIA DEÏLAKI, VASSILIS SKIADIOTIS

DESIGN AND PRODUCTION: MAYA STOURNARA

PRINTED BY: V. AND J. VESKOUKIS

FILM: EIKASTIKES EFARMOGES LTD.

© 1992 HELLENIC MINISTRY OF CULTURE

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
HELLENIC MINISTRY OF CULTURE

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΜΙΑ ΠΑΝΤΟΤΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΓΛΩΣΣΑ
GREEK
ALWAYS A MODERN LANGUAGE

ΑΘΗΝΑ ♦ 1992 ♦ ATHENS

The basic meaning of language and communication are synonymous. By means of language human beings express ideas and emotions and create literature. There is not civilisation and education without the cultivation and refinement of language. The universal culture of humanity is fundamentally the creation of language, but the cultural differences between nations are also the product of their languages.

Greece, a nation whose language has stood the test of time, the tongue in which the universal ideals of democracy, beauty and the golden mean have found expression, wholeheartedly supports this meeting of the world's languages presently taking place on our planet's youngest continent, in the vibrant and creative polis of Melbourne.

We Hellenes have been further inspired to participate in this important endeavor by the indissoluble links which bind our two nations, and our common support for the ideals of freedom and justice.

The Greek community of Australia, a dynamic component of the Australian people, and steadfast supporter of universal progress and peace, adds even greater significance to the participation of Greece itself in this conference and exhibition.

For when languages come together to meet, we are really witnessing a meeting of the world's people for the common good.

ANNA PSAROUDA - BENAKI
Minister of Culture

Αρχαία ελληνικά νομίσματα από το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών (επιλογή).

Ancient Greek coins from the Numismatic Museum, Athens (a selection)

Η έννοια της γλώσσας είναι συνώνυμη με την έννοια της επικοινωνίας. Με τη γλώσσα οι άνθρωποι εκφράζουν ιδέες και αισθήματα και δημιουργούν λογοτεχνία. Δεν υπάρχει πολιτισμός και παιδεία χωρίς την καλλιέργεια των γλωσσών. Με τις γλώσσες δημιουργείται κατά βάση ο παγκόσμιος πολιτισμός αλλά εκφράζονται και οι εθνικές πολιτιστικές ιδιαιτερότητες.

Η Ελλάδα, χώρα με γλώσσα αρχαία που έχει υποστεί τη δοκιμασία αιώνων και με την οποία έχουν εκφρασθεί οι παγκόσμιες αξίες της δημοκρατίας, του μέτρου και του κάλλους μετέχει ολόθερμα στην επαφή αυτή των γλωσσών που γίνεται στη νεώτερη ήπειρο του πλανήτη μας και στη σφίζουσα από δημιουργικότητα πόλη της Μελβούρνης.

Όσον αναφορά εμάς τους Έλληνες, τη συμμετοχή μας την εμπνέουν οι ακατάλυτοι δεσμοί που ενώνουν τους λαούς μας, ειδικά στην υποστήριξη των κοινών ιδανικών της ελευθερίας και της δικαιοσύνης.

Η ελληνική ομογένεια, δυναμικό μέρος του αυστραλιανού λαού και της συνεχούς προσπάθειάς του για πρόοδο αλλά και ειρήνη στην οικουμένη, δίνει στην ελληνική συμμετοχή ακόμη βαθύτερο νόημα.

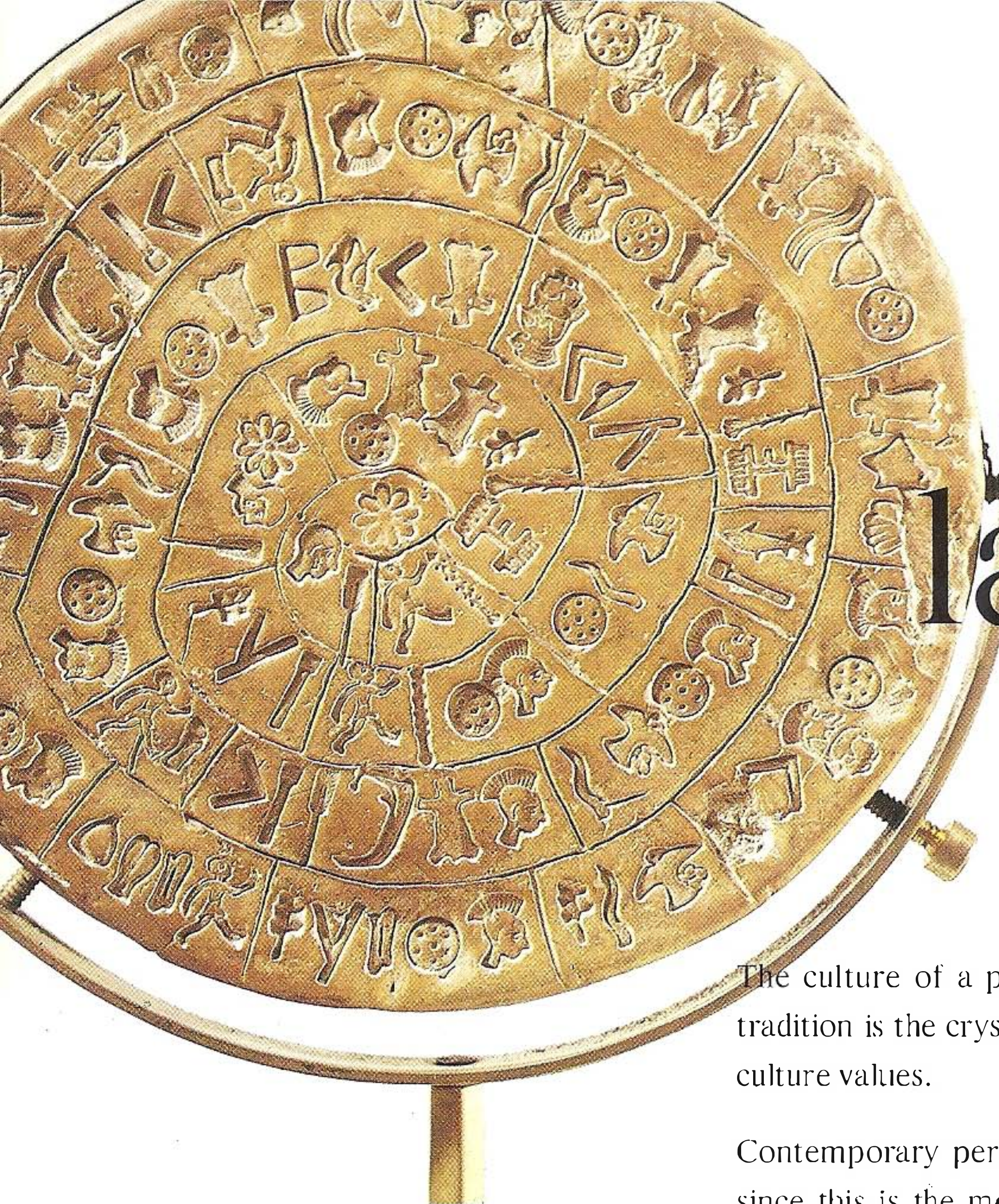
Η συνάντηση των γλωσσών είναι στην ουσία συνάντηση των λαών για το καλό του Κόσμου.

ANNA ΨΑΡΟΥΔΑ - ΜΠΕΝΑΚΗ
Υπουργός Πολιτισμού

Αρχαία ελληνικά νομίσματα από το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών (επιλογή).

Ancient Greek coins from the Numismatic Museum, Athens (a selection)

the greek language

A HISTORICAL OVERVIEW

The culture of a people is embodied in its language, for oral and written tradition is the crystallization of a nation's ideas and the truest reflection of its culture values.

Contemporary perceptions of culture give prominence to the written form, since this is the most careful and controlled expression of our thoughts and knowledge. For this reason, those civilizations which have bequeathed to posterity written works are, as a rule, the ones that have played the most significant role in creating the cultural models of their own and often of subsequent historical periods. A characteristic example of this process is the culture of Greece.

As early as 2400 B.C., various Greek-speaking Indo-European tribes began moving into the southern part of the Haemos Peninsula. On this peninsula where the Greeks first settled and which eventually would take its name from them the newcomers found, particularly in Crete and the Cyclades, already existing developed cultures of pre-Hellenic peoples which they themselves gradually assimilated. It would appear that at this time names and words which do not always have equivalences in other Indo-European languages nor a clear Indo-European derivation- not only names of people, gods, heroes and places, but also ordinary words- were then introduced into the Greek language.

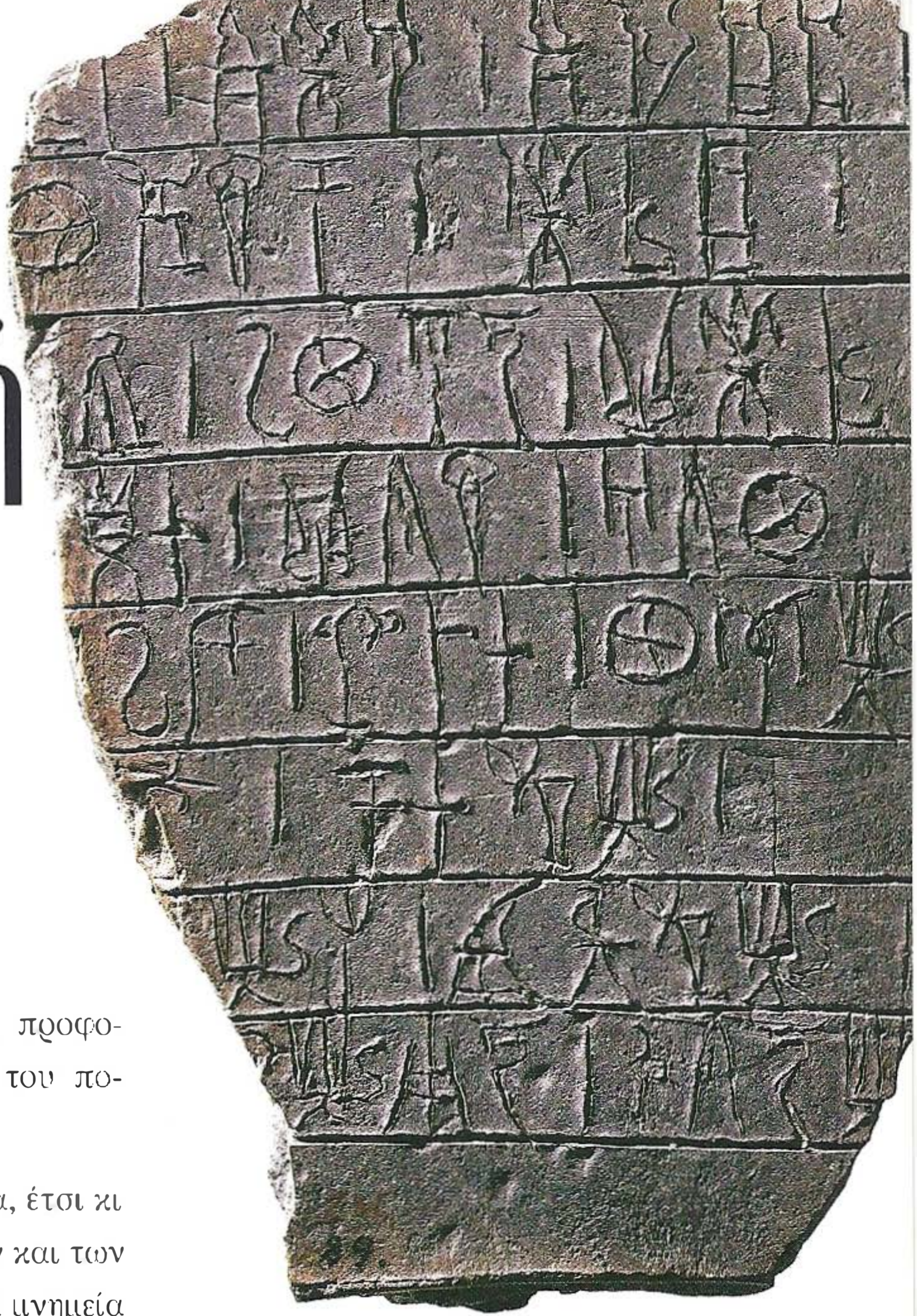
The first written form of Greek is that known as Linear B, a script in which each sign represents a syllable and which the Mycenaeans (the name conventionally given to the Greeks of the second millennium B.C.) learned

Ο Δίσκος της Φαιστού, το γνωστότερο δείγμα ιερογλυφικής γραφής από τη Δύση. Χρονολογείται γύρω στο 1700 - 1600 π.Χ. Περιέχει συνολικά 242 (123 στην πλευρά Α + 119 στην πλευρά Β) εμπιεστά σύμβολα σε σπειρωτή διάταξη, ομαδοποιημένα μέσα σε διάχωρα. Η εμπιεστή τεχνική αποτελεί ένα μοναδικό προδρομικό παράδειγμα χρήσης τυπογραφικών στοιχείων. Παρά τις πολυάριθμες απόπειρες για την αποκρυπτογράφηση του Δίσκου το περιεχόμενό του παραμένει άγνωστο.

The Phaistos Disk, found at Phaistos, Crete, the most famous example of hieroglyphic writing from the West. c. 1700 - 1600 B.C. Contains a total of 242 (123 side A and 119 side B) symbols impressed with a stamp in a spiral arrangement, forming separate panels. The stamped technique used here is a unique pioneering example of the use of typographic elements. Although there have been numerous attempts at deciphering the disk, its meaning remains unknown.

η ελληνική γλώσσα

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Αν ο πολιτισμός ενός λαού κρυσταλλώνεται στη γλώσσα του, τότε προφορική και γραπτή παράδοση αποτελούν τον αψευδέστερο καθρέφτη του πολιτισμού του.

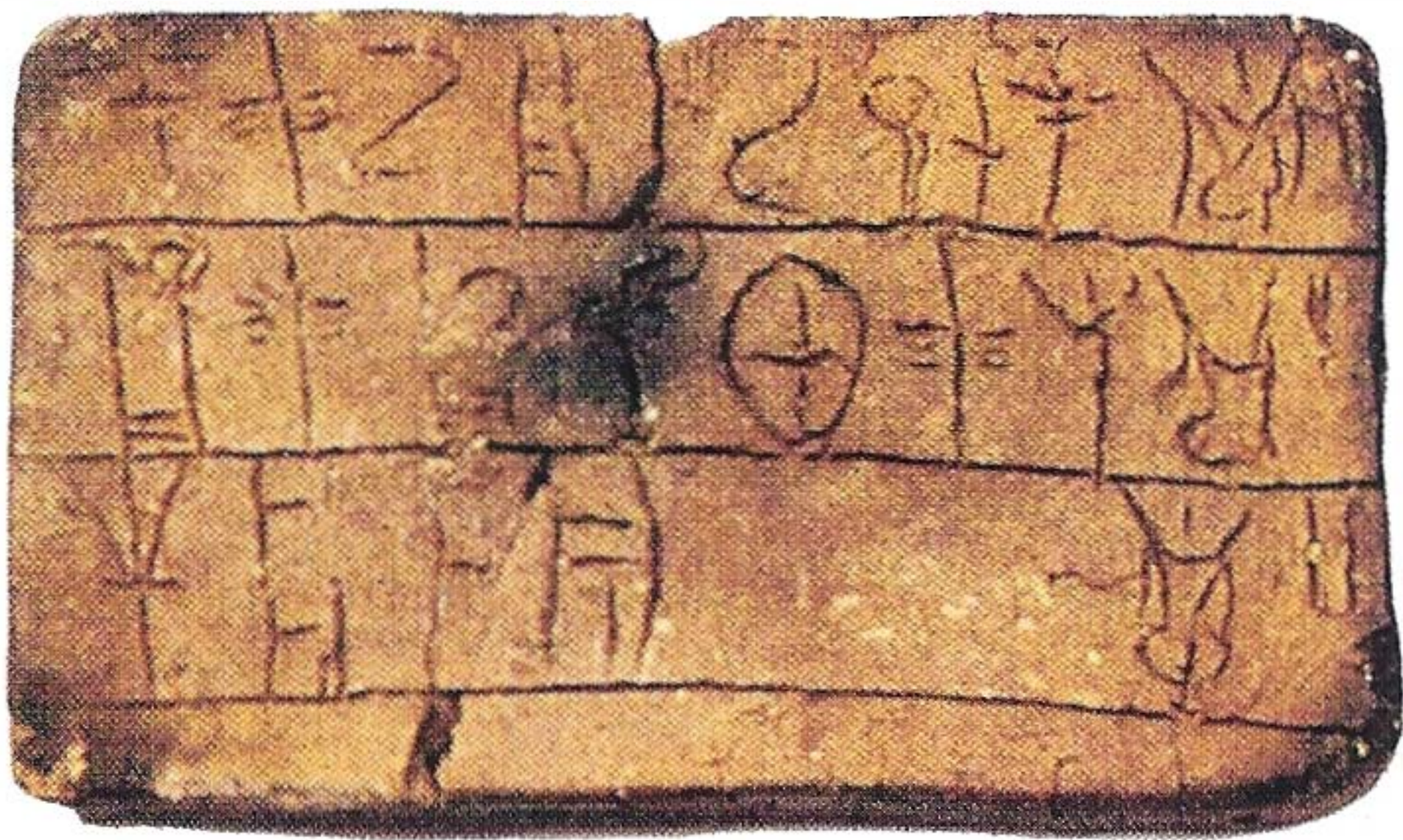
Οι σύγχρονες αντιλήψεις δίνουν πρωτεύουσα θέση στη γραφή, η οποία, έτσι κι αλλιώς, είναι η πιο επιμελημένη και συγκροτημένη έκφραση των ιδεών και των γνώσεών μας. Έτσι, οι πολιτισμοί οι οποίοι άφησαν πίσω τους γραπτά μνημεία είναι, κατά κανόνα, αυτοί που έπαιξαν τον σημαντικότερο ιστορικό ρόλο στη διαμόρφωση του πολιτιστικού προτύπου της εποχής τους και κάποτε και των μεταγενεστέρων εποχών. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο ελληνικός πολιτισμός.

Από το 2400 π.Χ. εγκαθίστανται στο νότιο τμήμα της χερσονήσου του Αίμου διάφορα ελληνικά φύλα, τμήματα του ινδοευρωπαϊκού κλάδου. Στη χερσόνησο στην οποία εγκαταστάθηκαν οι Έλληνες και η οποία θα πάρει το όνομά της από αυτούς, βρίσκουν ανεπτυγμένους, ιδιαίτερα στην Κρήτη και στις Κυκλάδες, άλλους ανθηρούς πολιτισμούς προελληνικών φύλων, τα οποία αφομοιώνουν. Φαίνεται πως ονόματα και λέξεις που συχνά δεν έχουν αντιστοιχίες σε άλλες ινδοευρωπαϊκές γλώσσες ή σαφή ινδοευρωπαϊκή ετυμολογία, αρκετά μυθικά και ηρωικά θεωνύμια, ανθρωπωνύμια, τοπωνύμια, αλλά και κοινές λέξεις εισήχθησαν από τότε στην ελληνική γλώσσα.

Η πρώτη γραπτή μορφή της ελληνικής γλώσσας είναι η λεγόμενη Γραμμική Β, μια γραφή στην οποία κάθε σύμβολο αποδίδει μία συλλαβή, την οποία γνώρισαν οι Μυκηναίοι (συμβατικό όνομα που δίνουμε στους Έλληνες της δεύτερης χιλιετίας π.Χ.) από τους Μινωίτες και την προσήρμοσαν στις ανάγκες της ελληνικής γλώσσας. Δεν μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα πότε έγινε αυτή η

Πήλινη πινακίδα γραμμένη σε Γραμμική Β γραφή. Βρέθηκε στο ανάκτορο της Κνωσού και χρονολογείται γύρω στο 1375 π.Χ. Περιέχει κατάλογο ανδρών με τα ονόματά τους στην ονομαστική πτώση. Δίπλα σε κάθε όνομα υπάρχει ο αριθμός 1.

Clay tablet from the "Palace of Minos", Knossos, inscribed in the linear B script. c. 1375 B.C. Contains a catalogue of male names in the nominative case. The number 1 stands next to each name.

Πήλινη πινακίδα γραμμένη σε Γραμμική Β γραφή. Βρέθηκε στις Μυκήνες, στη λεγόμενη "Οικία του λαδεμπορού" και χρονολογείται στον 13ο αι. π.Χ. Στην όψη καταγράφεται ποσότητα μαλλιού για διανομή από τα ανακτορικά εργαστήρια σε γυναίκες. Στην πίσω πλευρά ● γραφέας χάραξε σε στιγμές σκόλης μια ανδρική μορφή.

Οι φωτογραφίες των πινακίδων, προέρχονται από τον κατάλογο "Ο Μυκηναϊκός κόσμος." Αθήνα (1988).

Clay tablet inscribed in the linear B script. Found at Mycenae in the so-called "House of the Oil Merchant", 13th c. B.C. On the obverse is inventoried the amount of wool from the palace workshops to be distributed to women. In his leisure moments the scribe found time to sketch a male figure on the reverse side.

The photographs of the tablets are drawn from the catalogue "The Mycenaean World" (Athens 1988).

Απέναντι σελ., κάτω: Πήλινη πινακίδα γραμμένη σε Γραμμική Β γραφή. Βρέθηκε στο ανάκτορο της Πύλου και χρονολογείται στον 13ο αι. π.Χ. Καταγράφονται κοπάδια αιγοπροβάτων και οι βοσκοί τους. Δίπλα σε κάθε καταγραφή - πλην της τελευταίας - υπάρχει ένα σημάδι που δηλώνει ότι έχει γίνει έλεγχος.

Right page, bottom: Clay tablet inscribed in the Linear B script, found at the "Palace of Nestor", in Pylos, 13th c. B.C. Contains a list of flocks and of their shepherds. A check-mark follows each entry except the last one.

from the Minoans and adapted to the needs of their own language. We cannot say with certainty when this adaptation took place, but it must have been sometime between the end of the seventeenth century and a date much earlier than 1375 B.C., the date which has been assigned to a group of Linear B tablets from Knossos, the oldest objects inscribed in Greek. The Linear B script served the administrative and economic needs of the various Mycenaean palaces, and for this reason knowledge of it was confined to a small number of scribes who were concerned with administrative matters. With the establishment of Mycenaean *emporía* outside Greece, and the founding of permanent colonies, the Greek language was already being disseminated in the second millennium B.C. over a great part of the Mediterranean basin. This process is well illustrated by an inscribed *obelos* (spit) of the eleventh century B.C. found on Cyprus. The obelos is inscribed in the Cypriote syllabary, probably an adaptation of Linear B, in the Cypriote language, a Greek dialect related to Arcadian.

The disturbances which brought about the overthrow of the Mycenaean aristocracy toward the end of the second millennium B.C. and the realignments in the Greek world which subsequently occurred, apparently caused the Greeks, except on Cyprus, to forget syllabic writing which with its approximately 90 syllabograms, was at any rate inefficient and difficult to learn. The abandonment of the syllabic script had no effect on the language itself and Greek continued to be spoken in the same places as before. The absence of inscriptions for a period of about 250 years is due to a number of factors; however, an examination of the linguistic situation preceding and following these years allows us to trace in general outline the development of Greek during the so-called Dark Ages.

The renewal of relations with the eastern Mediterranean brought the Greeks into contact with Semitic traders and their form of writing, most likely Phoenician rather than Aramaic. With one of the Phoenician systems of writing as a model, the written form of the Greek language was created long before the middle of the eighth century B.C., the period to which the oldest inscription in the Greek alphabet is dated. This process of formation must have occurred simultaneously in more than one part of the Greek world.

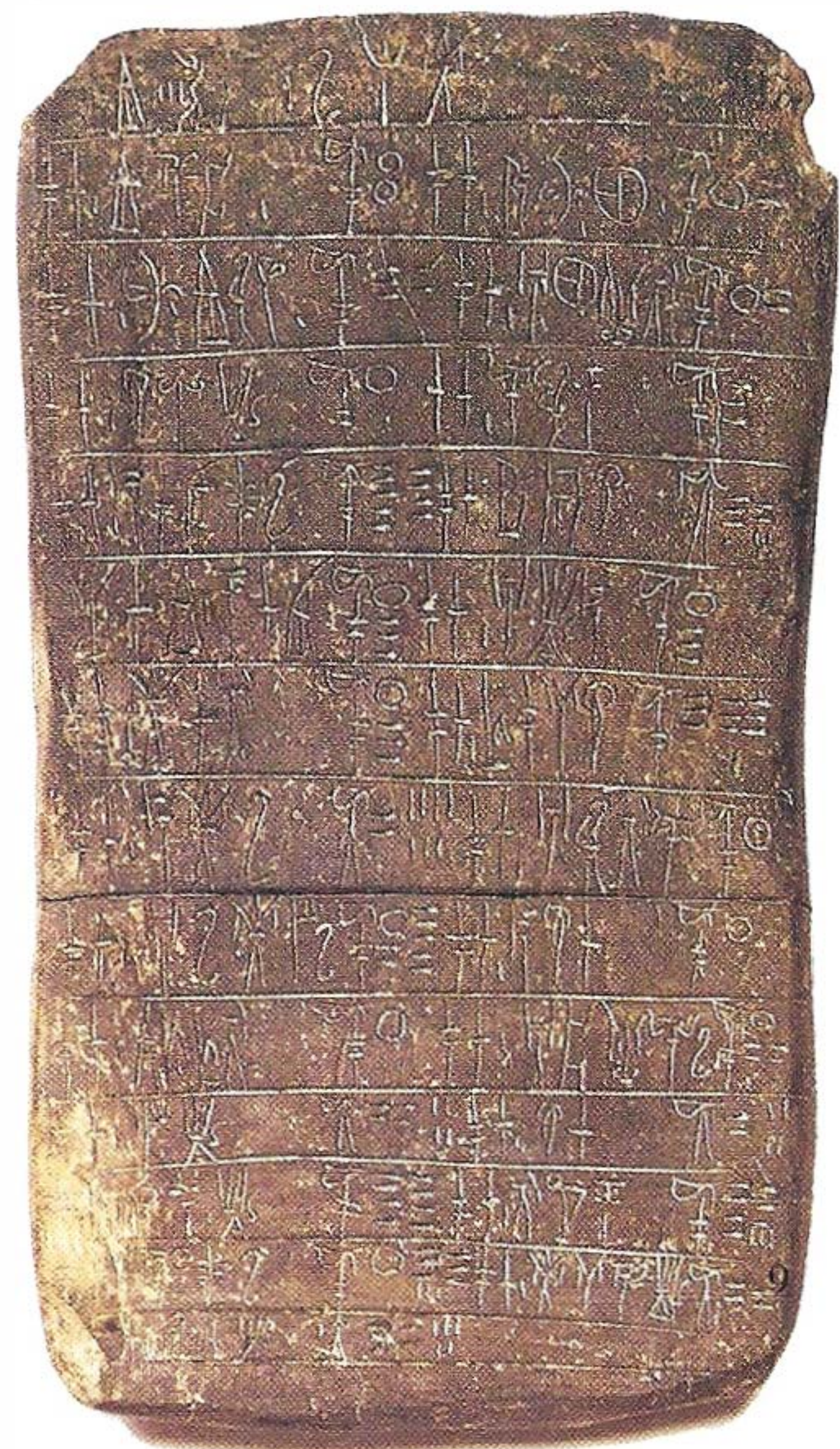
προσαρμογή, οπωσδήποτε μεταξύ περίπου του τέλους του δεκάτου εβδόμου αιώνα και πολύ νωρίτερα από το 1375 π.Χ., εποχή κατά την οποία χρονολογείται, κατά πάσα πιθανότητα, ένα μέρος των παλιότερων πινακίδων της Γραμμικής Β από την Κνωσό, τα παλιότερα ενεπίγραφα αντικείμενα στην ελληνική γλώσσα. Αυτή η γραφή εξυπηρετούσε τις διοικητικές και οικονομικές ανάγκες των διαφόρων μυκηναϊκών ανακτόρων γι' αυτό και περιορίστηκε σε ένα στενό κύκλο υπαλλήλων που σχετιζόταν με αυτά. Με τα μυκηναϊκά εμπόρια, τις εκτός ελλαδικού χώρου εγκαταστάσεις για οικονομικούς λόγους, αλλά και τις αποστολές αποίκων για μόνιμη εγκατάσταση, η ελληνική γλώσσα διαδίδεται ήδη από τη δεύτερη χιλιετηρίδα π.Χ. σε μεγάλο τμήμα της Μεσογείου, όπως φαίνεται κυρίως από ενεπίγραφο οβελό του ενδεκάτου αιώνα π.Χ. που βρέθηκε στην Κύπρο. Ο οβελός είναι γραμμένος σε κυπριακό συλλαβάριο, την κυπριακή προσαρμογή πιθανόν της Γραμμικής Β στην κυπριακή, μία από τις ελληνικές διαλέκτους, συγγενή της αρκαδικής.

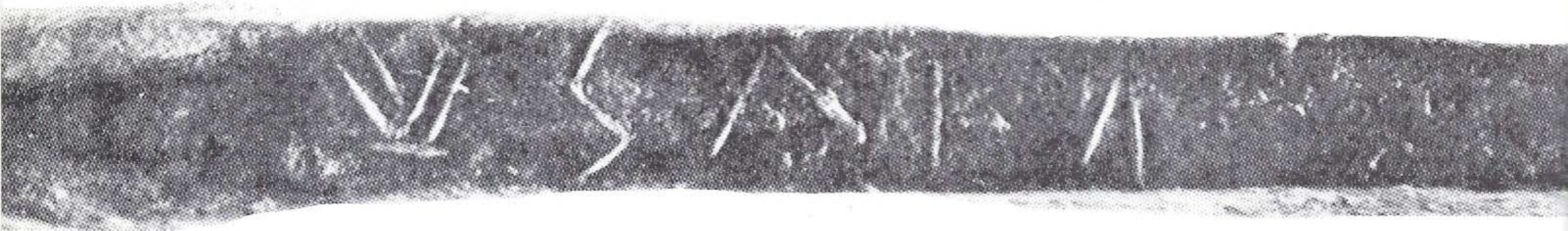
Οι αναστατώσεις που επέφεραν την ανατροπή της μυκηναϊκής αριστοκρατίας περί τα τέλη της β' χιλιετηρίδας π.Χ. και οι νέες ανακατατάξεις στον ελλαδικό χώρο, έκαναν, φαίνεται, τους Έλληνες να λησμονήσουν (όχι όμως και στην Κύπρο) τη συλλαβική γραφή που έτσι κι αλλιώς ήταν ένα ελάχιστο "οικονομικό" και δύσκολο στην εκμάθηση σύστημα με τα ενενήντα περίπου συλλαβογράμματά του. Η εγκατάλειψη της συλλαβικής γραφής δεν είχε καμία επίδραση για τη γλώσσα. Τα ελληνικά εξακολούθησαν να ομιλούνται στους ίδιους χώρους. Η έλλειψη ενεπιγράφων αντικειμένων για μια περίοδο 250 χρόνων περίπου οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, η μελέτη όμως της γλωσσικής κατάστασης που προηγήθηκε και ακολούθησε μας επιτρέπει να παρακολουθήσουμε στις γενικές της γραμμές την εξέλιξη της ελληνικής κατά τους λεγόμενους "σκοτεινούς αιώνες".

Η ανανέωση των σχέσεων με την ανατολική Μεσόγειο έφερε τους Έλληνες σε επαφή με Σημίτες εμπόρους και τη γραφή τους (πιθανότερα φοινικική παρά αραμαϊκή). Έχοντας ως πρότυπο ένα από αυτά τα συστήματα γραφής διεμόρφωσαν το αλφάβητο πολύ πριν από τα μέσα του ογδόου αιώνα π.Χ., εποχή κατά την οποία χρονολογείται η παλαιότερη ελληνική αλφαβητική επιγραφή. Η προσαρμογή πρέπει να έγινε παράλληλα σε περισσότερα από ένα σημεία του ελληνικού χώρου, αλλά η δήλωση για πρώτη φορά φωνηέντων και συμφώνων, η σειρά των γραμμάτων και οι φωνητικές αξίες των συμβόλων παρουσιάζουν

Άνω: Πήλινη πινακίδα γραμμένη σε Γραμμική Β γραφή. Βρέθηκε στο ανάκτορο της Πύλου και χρονολογείται στον 13ο αι. π.Χ. Η πινακίδα αυτή αποτελεί τμήμα ενός συνόλου καταγραφών διαφόρων αντικειμένων, κυρίως επίπλων, εργαλείων και αγγείων. Στη συγκεκριμένη πινακίδα καταγράφονται, συχνά με τα ιδεογράμματά τους, μεταξύ άλλων τρεις "φιέλαι", δύο "πύραυστρα", δύο "εσχάραι", δύο τρίποδες ΚΡΗΣΙΟΦΕΡΙΕΙΣ (=κατασκευασμένοι στην Κρήτη).

Above: Clay tablet, inscribed in the Linear B script, found at the "Palace of Nestor", in Pylos. 13th c. B.C. This tablet forms a part of an inventory of furniture, utensils and other objects. Among others, in this tablet are listed, sometimes followed by their ideograms, three boiling pans, two fire tongs, two portable hearths and two tripod cauldrons "of Cretan workmanship".

●ρειχάλκινος οβελός από τις Σκάλες Παλαιπάφου στην Κύπρο. Χρονολογείται στον 11ο αι. π.Χ. και φέρει την επιγραφή ●ΦΕΛΤΑΥ (=του ●φέλτα). Πρόκειται για το μέχρι σήμερα παλαιότερο ανεπίγραφο αντικείμενο σε κυπριακό συλλαβάριο. Αυτό το τελευταίο ήταν σε χρήση στην Κύπρο για τη δήλωση της κυπριακής διαλέκτου μέχρι τα τέλη του τρίτου αι. π.Χ., δηλ. μέχρι την εποχή που αλφάβητο και Κοινή θα διαδεχθούν συλλαβάριο και διάλεκτο αντίστοιχα.

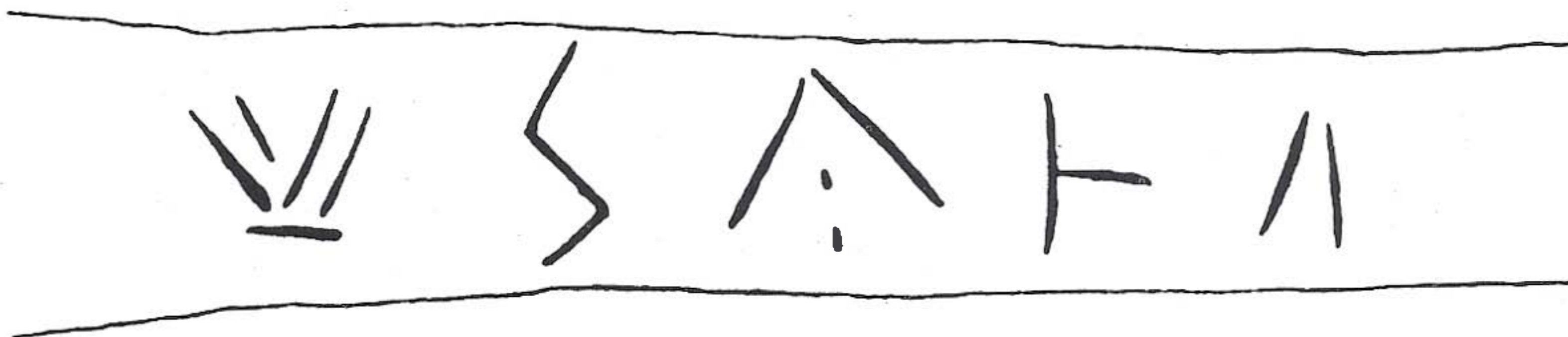
Bronze obelos from Skales, Palaipaphos, Cyprus. Eleventh c. B.C. Bears the inscription ●ΦΕΛΤΑΥ (=of ●pheltas). This is the oldest known object incised in the Cypriote syllabary. The syllabary was used in Cyprus to render the Cypriote dialect till the end of the 3 c. B.C., until the alphabet and Koine definitively replaced both the syllabary and the Cypriote dialect.

However, the signs for vowels (created by the Greeks for the first time) and consonants as well as the order of the letters and the phonetic values of the symbols which now appeared more or less simultaneously in various places, exhibit a great deal of similarity although they are not always identical. The new alphabet was an economical system of writing, which with fewer than 30 symbols was adequate for the expression of the Greek language. The invention of the Greek alphabet was a great cultural revolution.

The numerous Greek colonies which were founded during the first half of the first millennium B.C. were the bases from which the Greek language spread all across the Mediterranean, from Africa to the Crimea, from the Pillars of Heracles to Phoenicia. The products of Greece, agricultural produce or handicrafts, utilitarian objects for everyday use or luxury articles and works of art, travelled to all parts of the known world, introducing the local inhabitants to Greek culture. At the same time the Greeks, ever curious and receptive, visited the great centers of civilisation in the East. There they became acquainted with the intellectual world and ideas of other peoples, which in turn stimulated their own investigations. The wise men of the age, Solon, Thales and Herodotus, among others, visited Egypt, Babylon and Persia, countries with very different political and cultural traditions. There they observed, judged and received instruction, both positive and negative, from these alien cultures. This was the era (seventh and sixth centuries B.C.) of development of the Greek philosophical thought, of mathematics, political philosophy, law, geography and ethnographic observation.

The independent Greek city states created the alphabet, as stated above, with minor variations to render their dialectical differences. One of those alphabets, the Euboean, was perhaps borrowed by the Etruscans *via* Cumae in Campania. This alphabet was also influenced by the Corinthian and Ionic alphabets because of their neighboring colonies and the intensive trade between the Etruscans, these colonies and their founding cities. It was from the Etruscans that the Romans learned and adapted this writing system, commonly known as the Latin alphabet, which subsequently came to dominate the greater part of the modern world.

In the fifth century B.C. Greece, with Athens at the centre, became the

μεγάλη συνάφεια αν όχι πάντοτε ταυτότητα. Το αλφάβητο ήταν ένα σύστημα γραφής "οικονομικό", το οποίο με λιγότερα από 30 σύμβολα αρκούσε για την απόδοση της ελληνικής. Η δημιουργία του αλφαβήτου ήταν μια μεγάλη πολιτιστική επανάσταση.

Οι πολυάριθμες ελληνικές αποικίες που ιδρύονται σε όλη τη μεσογειακή λεκάνη στο πρώτο ήμισυ της πρώτης χιλιετηρίδας π.Χ. θα αποτελέσουν τις βάσεις εξάπλωσης της ελληνικής σε όλη τη Μεσόγειο, από την Αφρική μέχρι την Κριμαία και από τις Ηράκλειες στήλες μέχρι τη Φοινίκη. Τα ελληνικά προϊόντα, είτε αγροτικά, είτε βιοτεχνικά, αντικείμενα χρηστικά, καθημερινά ή πολυτελείας, αλλά και αντικείμενα τέχνης, ταξιδεύουν σε όλα τα σημεία του τότε γνωστού κόσμου, εξοικειώνοντας τους εντόπιους με τον ελληνικό πολιτισμό. Παράλληλα οι Έλληνες, πάντα περίεργοι και δεκτικοί, ταξιδεύουν στα μεγάλα πολιτιστικά κέντρα της Ανατολής, γνωρίζουν τον πνευματικό κόσμο και τη σκέψη άλλων λαών, κεντρώνοντας γόνιμα τη δική τους σκέψη: μεγάλοι σοφοί της εποχής, Σόλων, Θαλής, Ηρόδοτος μεταξύ άλλων, επισκέπτονται την Αίγυπτο, τη Βαβυλώνα, την Περσία, με τις τόσο διαφορετικές πολιτικές και πολιτιστικές καταβολές, και βλέπουν, κρίνουν, διδάσκονται αρνητικά ή θετικά από αυτούς τους άλλους κόσμους. Είναι η εποχή (έβδομος και έκτος αιώνας π.Χ.) της μεγάλης ανάπτυξης της ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης, των μαθηματικών και της σχέσης των με την πολιτική, τη διακυβέρνηση, τον νόμο και την ευνομία, της γεωγραφίας και της εθνολογικής παρατήρησης.

Οι διάφορες ελληνικές πόλεις, ανεξάρτητες μεταξύ τους, διαμορφώνουν, όπως είπαμε, αλφάβητα με μικρές αποκλίσεις που αποδίδουν τις διαλεκτικές τους διαφορές. Ένα από αυτά τα αλφάβητα, το ευβοϊκό, ίσως μέσω της Κύμης (της Καμπανίας) θα δανεισθούν στην Ιταλία οι Ετρούσκοι για τη δήλωση της δικής τους γλώσσας. Το αλφάβητο αυτό δέχθηκε επιδράσεις και από το κορινθιακό και το ιωνικό, λόγω των παρακειμένων αντιστοιχών αποικιών και των εντόπων εμπορικών συναλλαγών με αυτές και τις μητροπόλεις τους. Από τους Ετρούσκους γνώρισαν και υιοθέτησαν το αλφάβητο αυτό οι Ρωμαίοι. Πρόκειται για το αποκαλούμενο κοινώς λατινικό αλφάβητο, το οποίο θα κυριαρχήσει στο μεγαλύτερο μέρος του σύγχρονου κόσμου.

Κατά τον πέμπτο αιώνα π.Χ. η Ελλάδα με κέντρο την Αθήνα θα γίνει ο αδιαφιλονίκητος ομφαλός του αρχαίου κόσμου στον οικονομικό και ιδίως στον πολι-

Σχέδιο της επιγραφής του προαναφερθέντος οβελού. Και τα τρία σχέδια αυτής της σελίδας οφείλονται στην καθ. Em. Masson.

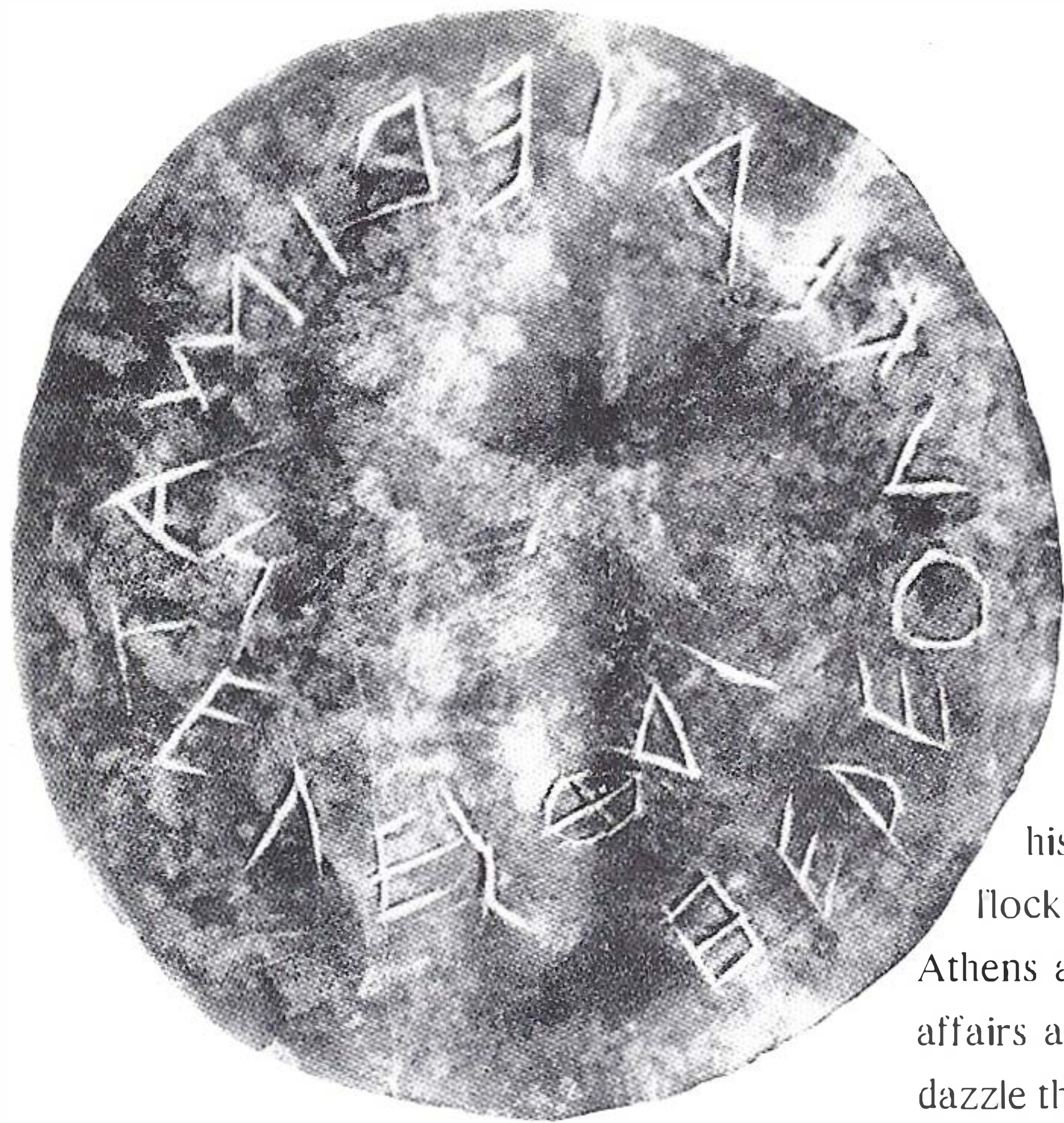
Drawing of the inscription of the above mentioned obelos. All three drawings of this page are due to prof. Em. Masson.

Κυπρομινωική I γραφή σε λίθο (άνω) και σε ορειχάλκινο αγγείο (κάτω). Και τα δύο κείμενα προέρχονται από τις Σκάλες Παλαιπάφου. Οι κυπρομινωικές γραφές δεν έχουν αποκρυπτογραφηθεί ακόμη.

Cypro-Minoan I script on stone (above) and on bronze vase (below). Both objects were discovered at Skales, Palaipaphos. The Cypro-Minoan scripts still remain indecipherable.

Κύμη της Καμπανίας, λίγο μετά το 650 π.Χ. Δίσκος γραμμένος σπειροειδώς, αριστερόστροφα, σε τοπικό (ευβοϊκό) αλφάβητο και τοπική (ευβοϊκή, δηλ. δυτική ιωνική) διάλεκτο. Περιέχει την άρνηση του μαντείου της Ήρας να χρηματοδοτήσει για μερικούς που επέμεναν να λάβουν χρησμό οπωσδήποτε: " ΗΕΡΕ ●ΥΚ ΕΑΙ ΕΠΙΜΑΝΤΕΥΕΣΘΑΙ".

Cuma, Campania. Slightly later than 650 B.C. A disc inscribed in the form of a spiral, from right to left, in the local (Euboean) alphabet and in the local (Euboean, i.e. Western Ionic) dialect. It contains the refusal of the oracle of Hera to deliver a response: "Hera does not allow you to keep on demanding a prophecy".

unchallenged economic and cultural leader of the ancient world. Here concepts as democracy, equality, freedom and dialogue were born and found their most brilliant exponents. In the age of Pericles especially, and also later, the greatest writers of comedy and tragedy, historians, philosophers, rhetoricians, sculptors, architects and painters flocked to Athens and flourished there. Even after the military defeat of Athens and the circumscribed role it was destined to play in Greek political affairs after the fourth century B.C., its cultural preeminence continued to dazzle the world until the early Byzantine period.

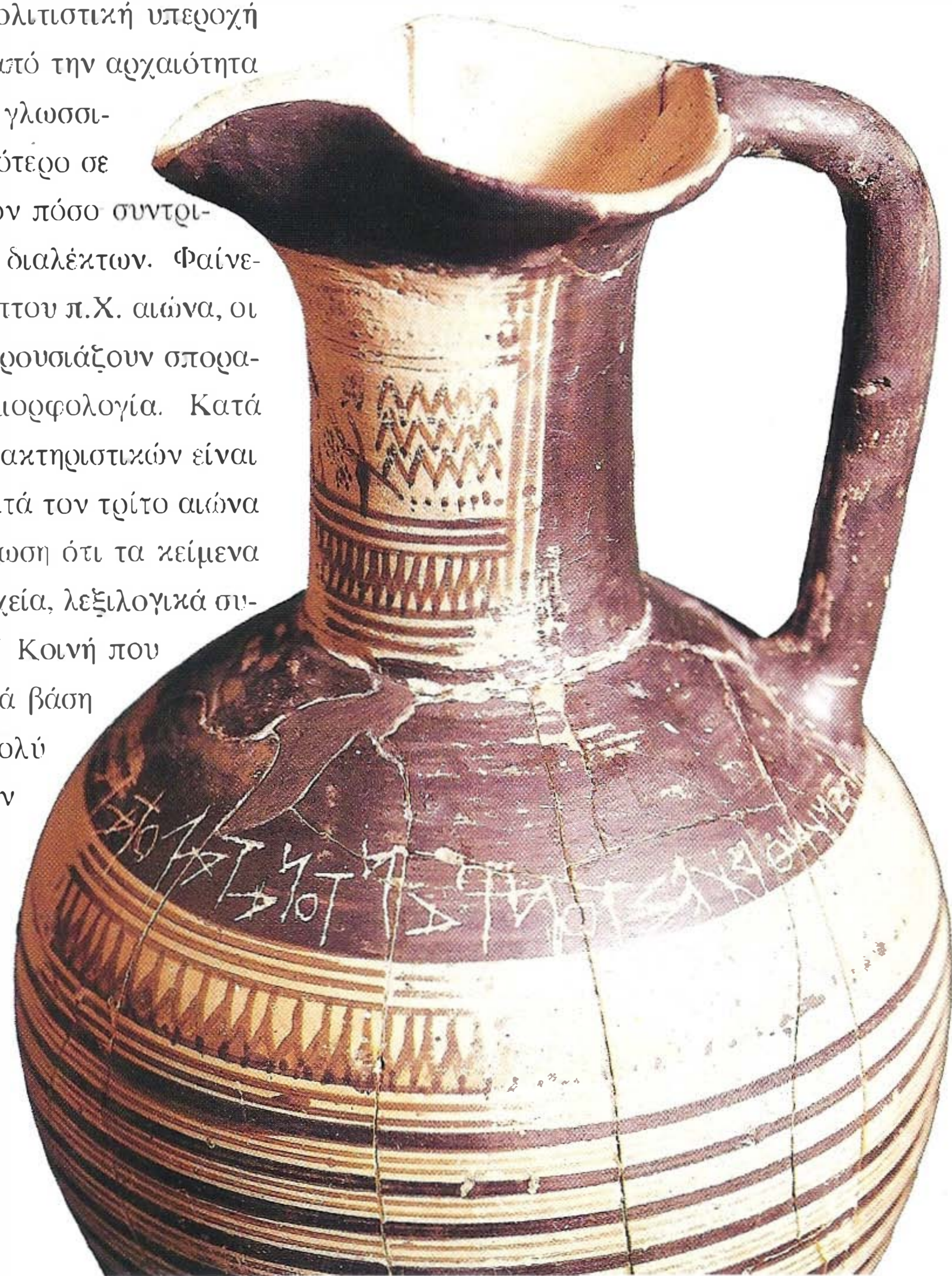
The political and military supremacy of Athens for a great part of the fifth century B.C., the glory it gained from its struggle against Persia, its economic prosperity and subsequent cultural superiority, bestowed such prestige on the Attic dialect that even from the earliest times it was considered to be the Greek dialect *par excellence*, the very model of linguistic expression, the most polished, clearest and richest in nuance and expression of all the dialects. As early as the end of the fifth century B.C. official inscriptions from a number of Greek speaking regions begin to exhibit clearly Attic elements, particularly in terms of syntax and morphology. During the fourth century B.C. a lessening of dialectal differences is apparent although this varies by locality. By the third century B.C. in a majority of city states, the impression is that texts of a public nature, though embellished with dialectal relics, usually in terms of vocabulary, are now subject to the syntactical structure of the Hellenistic *koine*. The *koine* which was already in common use by the fourth century B.C. was basically a developed form of the Attic dialect, though lacking the most typical Attic forms, being also somewhat influenced by the Ionic and Macedonian dialects. *Koine* became more and more prevalent in all regions of the Greek speaking world, at least for writing and education. But what then was the fate of the other dialects? Did they continue to be spoken at least in the home? It appears that was the case. The Greek speaking world, very dispersed geographically, maintained at least until late antiquity some dialectal peculiarities, which we ought to speak of more in terms of touches of local color and differences in pronunciation and vocabulary, rather than as actual survivals of the archaic dialects.

τιστικό τομέα. Έννοιες όπως "δημοκρατία", "ισονομία", "διάλογος" αναπτύσσονται σε αυτόν τον χώρο και εκεί βρίσκουν την πιο λαμπρή τους θεωρητική επεξεργασία και έκφραση. Κατά την εποχή της διακυβέρνησης του Περικλή ιδιαίτερα, αλλά και αργότερα, συρρέουν και ακμάζουν στην Αθήνα οι μεγαλύτεροι αρχαίοι τραγικοί και κωμικοί ποιητές, ιστορικοί, φιλόσοφοι, ρήτορες, γλύπτες, αρχιτέκτονες, ζωγράφοι. Ακόμα και μετά τη στρατιωτική ήττα της Αθήνας και τον περιορισμένο ρόλο που επέπρωτο να παίξει στην ελληνική πολιτική μετά τον τέταρτο αιώνα π.Χ. η πνευματική της ακμή συνεχίζεται χωρίς να θαμπώνει η αίγλη της μέχρι τα πρωτοβυζαντινά χρόνια.

Η πολιτική και στρατιωτική υπεροχή της Αθήνας σε μεγάλη περίοδο του πέμπτου αιώνα π.Χ., η δόξα που κέρδισε από τον αντιπερσικό αγώνα, η οικονομική της ευμάρεια και η συνακόλουθη συντριπτική της πολιτιστική υπεροχή προσέδωσαν τέτοια αίγλη στην αττική διάλεκτο, ώστε ήδη από την αρχαιότητα θεωρήθηκε ως η κατ' εξοχήν ελληνική διάλεκτος, πρότυπο γλωσσικής έκφρασης, το πιο εκλεπτυσμένο, σαφέστερο και πλουσιότερο σε αποχρώσεις όργανο επικοινωνίας. Καταλαβαίνουμε λοιπόν πόσο συντριπτικό ήταν το βάρος της αττικής επί των άλλων ελληνικών διαλέκτων. Φαίνεται πως πρώτα στον γραπτό λόγο, ήδη περί τα τέλη του πέμπτου π.Χ. αιώνα, οι επίσημες επιγραφές ορισμένων ελληνοφώνων περιοχών παρουσιάζουν σποραδικά σαφή αττικά στοιχεία, κυρίως στη σύνταξη και στη μορφολογία. Κατά τον τέταρτο αιώνα π.Χ. η υποχώρηση των διαλεκτικών χαρακτηριστικών είναι εμφανής, αλλά σε διαφορετικό ποσοστό κατά περιοχές. Κατά τον τρίτο αιώνα π.Χ. σχηματίζουμε για τις περισσότερες πόλεις την εντύπωση ότι τα κείμενα δημοσίου χαρακτήρα έχουν "διανθισθεί" με διαλεκτικά στοιχεία, λεξιλογικά συνήθως, ενώ το κείμενο είναι συντεταγμένο στην Κοινή. Η Κοινή που διαμορφώνεται ήδη από τον τέταρτο αιώνα π.Χ. είναι κατά βάση μια εξελιγμένη μορφή της αττικής διαλέκτου, χωρίς τα πολύ τυπικά αττικά στοιχεία, με ορισμένες επιδράσεις από την ιωνική και τη μακεδονική διάλεκτο. Η Κοινή χρησιμοποιήθηκε σταδιακά σε όλες τις περιοχές του ελληνοφώνου χώρου στον γραπτό τουλάχιστον λόγο και στην εκπαίδευση. Τι συνέβη με τις παλιές διαλέκτους; Εξακολουθούσαν να ομιλούνται τουλάχιστον στον ιδιωτικό χώρο, στο σπίτι; Φαίνεται πως ναι, αλλά πολύ περιορισμένα. Ο ελληνό-

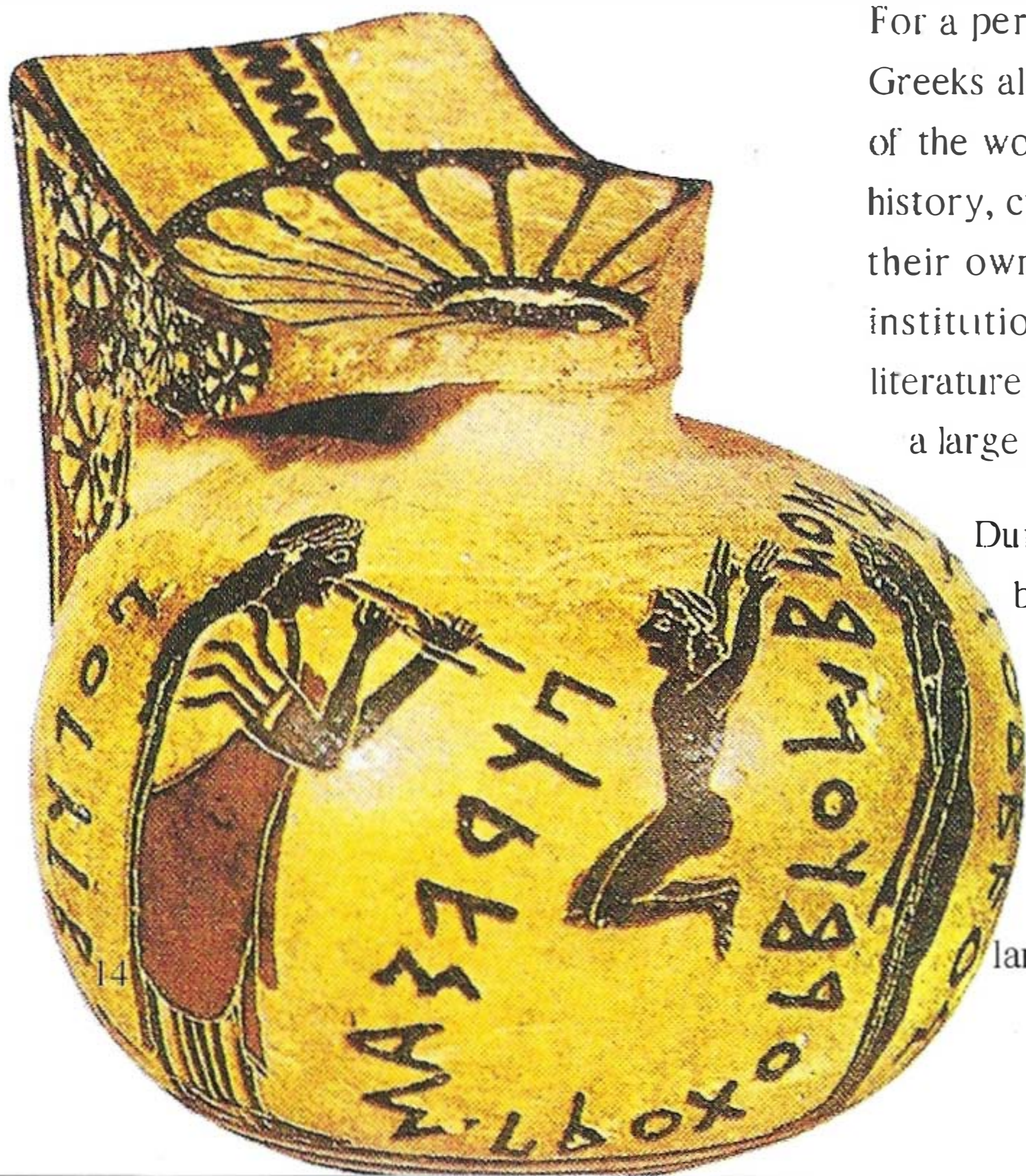
Οινοχόη, ύψους 23 εκ., της ύστερης γεωμετρικής εποχής (περί το 725 π.Χ.). Προέρχεται από την Αθήνα, και συγκεκριμένα από το νεκροταφείο κοντά στο Δίπυλο. Η έμμετρη επιγραφή, μία από τις δύο αρχαιότερες σε ελληνικό αλφάβητο, είναι αριστερόστροφη και γραμμένη σε αττικό αλφάβητο, μάλλον δε αναφέρεται στον κάτοχο του αγγείου που το κέρδισε σε διαγωνισμό χορού: "Ὁς αὐτόν που ἀπό τους σημερινούς χορευτές χορεύει με τη μεγαλύτερη χάρη...".

Oinochoe, 23 cm. high, Late Geometric (c. 725 B.C.). From the cemetery near the Dipylon Gate in Athens. The metrical inscription, one of the two oldest in the Greek alphabet, is written from right to left in the Attic alphabet. Probably refers to the owner of the vessel who won it in a dance contest: "To him who performed with the greatest grace among his contemporaries."

Κορινθιακή όλπη, ύψους μόλις 6 εκ. από τον ναό του Απόλλωνος στην Κόρινθο. Χρονολογείται περίπου στο 580 π.Χ. Εικονίζεται αυλητής μπροστά σε όμιλο χορευτών, ο κορυφαίος των οποίων εκτελεί χορευτική παραλλαγή. Η επιγραφή, σε κορινθιακό αλφάβητο, επεξηγεί: "Πολύτερπος (το όνομα του αυλητή), Πυρφίας προχορευόμενος. Σ' αυτόν ανήκει η όλπη!".

Corinthian olpe, only 6 cm. high, from the Temple of Apollo at Corinth c. 580 B.C. Depicts a flutist before a line of dancers, the foremost of whom is performing a nimble leap. The painted explanatory inscription, in the Corinthian alphabet, reads: "Polyterpos (the flutist's name), PyrFias, the forward dancer. The olpe belongs to him!"

From the end of the fifth century B.C., during the reign of Archelaos, the Macedonian court became a magnet for the foremost philosophers, poets and artists. Euripides, Zeuxes and Aristotle, the tutor of Alexander the Great, created and taught in Macedonia.

The dominance of the Macedonians in the second half of the fourth century B.C. and Alexander's victorious campaign against the Persians created the political framework which allowed the spread of the Greek language as far as the Indus River. Greek cities were founded everywhere in the vast empire of Alexander and his successors, resulting in the steady Hellenization, either superficial or profound, permanent or temporary, of the indigenous populations. During the Hellenistic period the term Hellene did not so much signify a specific national origin as much as it designated an individual who had a Greek education and way of life and whose language was Greek. From this period until at least the end of antiquity, written communication was generally synonymous with the Greek language and writing. Roman expansion was responsible for only minor changes in this picture in the eastern part of the empire.

For a period of at least 500 years, until the rise and domination of Rome, the Greeks alone scientifically thought about, philosophized and wrote the history of the world which surrounded them. It is from their literature we learn the history, customs and beliefs of the people they encountered. The Greeks gave their own version and explanation of historical events, and criticized the institutions and the ideas of other peoples. For many centuries Greek literature is the only lens through which we can view the history and culture of a large portion of our planet.

During the period of Roman rule there was never serious competition between Greek and Latin within the empire. The conflict between the two worlds which ended in the military triumph of Rome in the second and first centuries B.C. did not adversely affect the Greek language. Apparently at least neither the Greek culture. However it did take away from it the power of genuine creative thought. The Roman administrators, with few exceptions, used Greek as the language of communication in the eastern part of the empire and in the

ερωνος κόσμος, πολύ

διεσπασμένος γεωγραφικά, κράτησε μέχρι την ύστερη αρχαιότητα ορισμένες διαλεκτικές ιδιομορφίες τις οποίες θα πρέπει να κατανοήσουμε ως "χρώμα" περισσότερο, ως διαφορές προφοράς και ως λεξιλογικά κατάλοιπα, όχι ως επιβίωση των αρχαίων διαλέκτων.

Ήδη από τα τέλη του πέμπτου αιώνα, κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Αρχελάου, η αυλή των Μακεδόνων βασιλέων γίνεται πόλος έλξης μεγάλων φιλοσόφων, ποιητών, καλλιτεχνών. Ο Ευριπίδης, ο Ζεύξις, ο Αριστοτέλης, ο διδάσκαλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου, δημιουργούν ή διδάσκουν στη Μακεδονία.

Η επικράτηση των Μακεδόνων κατά το δεύτερο ήμισυ του τετάρτου αιώνα π.Χ. και η νικηφόρα εκστρατεία του Αλεξάνδρου κατά των Περσών δημιούργησε το πολιτικό πλαίσιο το οποίο επέτρεψε την εξάπλωση της ελληνικής γλώσσας μέχρι τον Ινδό ποταμό. Ελληνικές πόλεις ιδρύονται παντού στο αχανές βασίλειο του Αλεξάνδρου και των διαδόχων του με αποτέλεσμα τον σταδιακό εξελληνισμό, επιφανειακό ή βαθύτερο, μόνιμο ή πρόσκαιρο, των εντοπίων πληθυσμών. Κατά την ελληνιστική περίοδο το εθνικό "Έλλην" δεν σήμαινε απαραίτητα συγκεκριμένη φυλετική καταγωγή, αλλά προσδιόριζε ένα άτομο που είχε ελληνική παιδεία, τρόπο ζωής, και εκφραζόταν στην ελληνική γλώσσα. Από αυτή την περίοδο και μέχρι το τέλος της αρχαιότητας τουλάχιστον, η γραπτή έκφραση γενικά γίνεται συνώνυμη της ελληνικής γλώσσας και γραφής. Η ρωμαϊκή εξάπλωση δεν θα επιφέρει παρά περιορισμένες αλλαγές σε αυτή την εικόνα στο ανατολικό τμήμα της αυτοκρατορίας.

Για διάστημα μισής τουλάχιστον χιλιετηρίδας, μέχρι την άνοδο και την επικράτηση της Ρώμης στο πολιτικό προσκήνιο, κατ' αποκλειστικότητα οι Έλληνες σκέφτονται, φιλοσοφούν, ιστορούν τον κόσμο που τους περιβάλλει. Μέσω των γραπτών τους μνημείων μαθαίνουμε την ιστορία, τα έθιμα, τις δοξασίες των λαών που γνώριζαν. Οι Έλληνες έδωσαν τη δική τους εκδοχή και εξήγηση για τα ιστορικά γεγονότα, έκριναν τους θεσμούς και τη σκέψη των άλλων λαών: για πολλούς αιώνες είναι ο μοναδικός μας φακός μέσα από τον οποίο βλέπουμε τα γεγονότα και τον πολιτισμό ενός μεγάλου τμήματος του πλανήτη μας.

Φαίνεται ότι κατά την περίοδο της ρωμαϊκής κατοχής δεν υπήρξε ποτέ σοβαρή αντιπαράθεση μεταξύ των ελληνικών και των λατινικών στο εσωτερικό της αυτοκρατορίας. Η αντιπαλότητα και η σύγκρουση των δύο κόσμων που έληξε με

Οκτάδραχμο του Αλεξάνδρου Α', βασιλέως της Μακεδονίας (περί το 497/6 - 454/3 π.Χ.). ● Αλέξανδρος ήταν ο πρώτος Μακεδόνας μονάρχης που έκοψε νόμισμα με το όνομά του.

Octadrachm of Alexander I of Macedonia. c. 497/6-454/3 B.C. Alexander was the first Macedonian monarch to issue money bearing his name.

regions south of the Danube. The colonies of veterans or of Italians which were founded in Greek speaking parts of the empire gradually became assimilated and lost their original language apparently within the space of a few generations. Even in Rome and the large urban centers of the west, apart from the backlash in certain circles, the cultural allure of Greek and all it entailed appears to have influenced many members of the aristocracy and intellectuals. This phenomenon was particularly strong during the second century A.D., a period of great interest in Greek literature and local traditions and also of intense nostalgia for the "authentic" Attic of old, especially under the emperors Hadrian and Marcus Aurelius, who were steeped in Greek culture.

During the Hellenistic period, Hellenism and Judaism, compelled to co-exist in the same geographical space, became better acquainted with each other, and even though their world views were very different the latter was influenced to a degree by the former. As a result, in the third century B.C. the translation into Greek of the Old Testament was accomplished in Alexandria, Egypt, by 72 Jewish Hellenists. From its earliest years Christianity was closely allied with Greek which became, since it was the most widely known language in the Roman empire, the language of the New Testament. Three of the four Gospels excepting the Gospel of Matthew which is thought to have been originally written in Aramaic, as well as the remaining 23 books of the New Testament were originally written in Greek.

From the fourth century A.D., the period of the complete triumph of the new religion, the fate of Christianity and the Greek language became inextricably linked, with both abandoning the memory of their past: the one, its Jewish origins; the other its pagan idolatry. Christianity was transformed into a universal religion without distinctions of class, race and sex; the Greek language was severed from its glorious cultural roots and unconditionally entered into the service of Christianity.

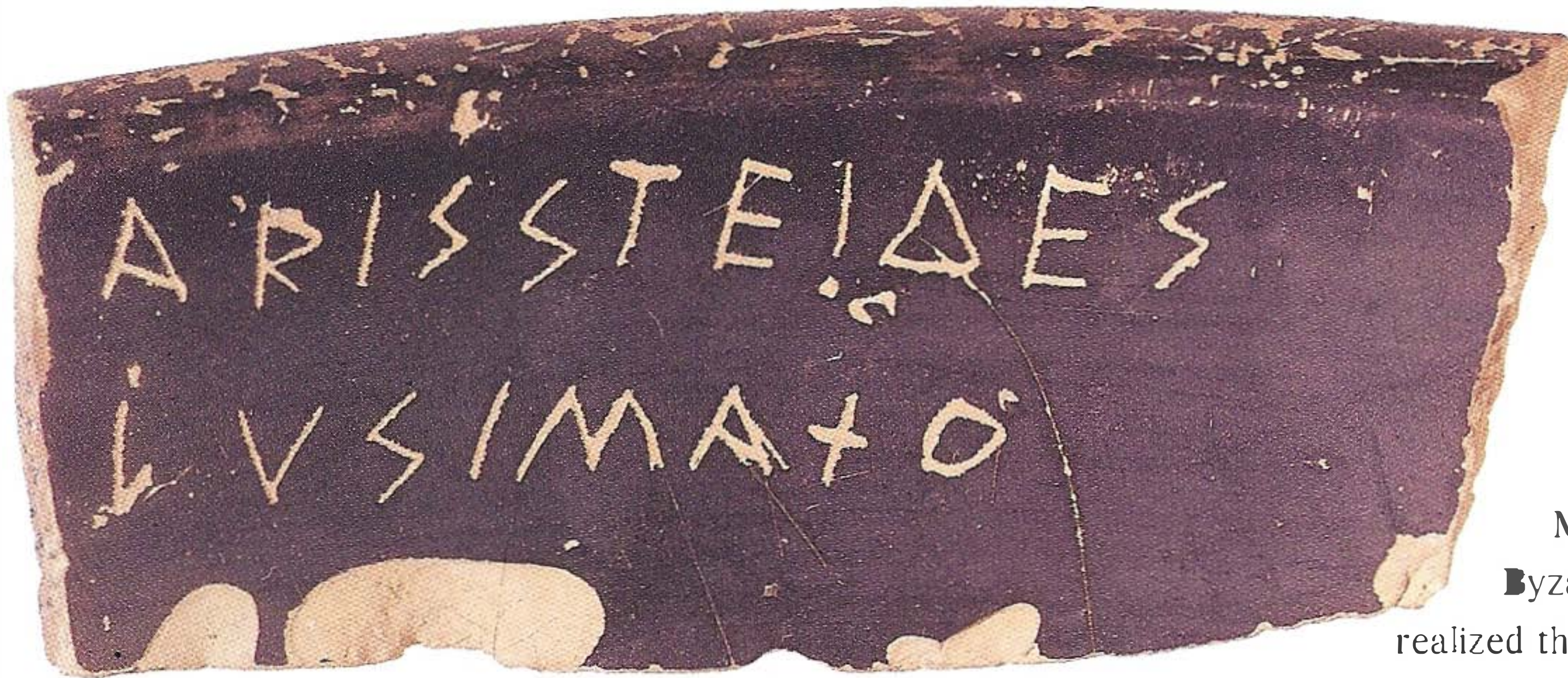
Byzantium, that strong and mighty branch of the Roman empire, was born from and bore the stamp of the union of Christianity with the Greek language. After the transfer of the imperial capital to Constantinople, the ancient

τη στρατιωτική επικράτηση των Ρωμαίων τον δεύτερο και τον πρώτο αιώνα π.Χ. δεν έπληξε την ελληνική γλώσσα. Φαινομενικά τουλάχιστον, ούτε τον ελληνικό πολιτισμό: του στέρησε όμως τη γνήσια και δημιουργική σκέψη. Η ρωμαϊκή διοίκηση, με ελάχιστες εξαιρέσεις, χρησιμοποίησε την ελληνική ως μέσον επικοινωνίας στο ανατολικό τμήμα του κράτους και για τις περιοχές νοτίως του Δουνάβειου. Οι αποικίες των παλαιμάχων ή των Ιταλιωτών που εγκατεστάθησαν στο ελληνόφωνο τμήμα της επικράτειας βαθμιαία αφομοιώθηκαν κι έχασαν τη γλώσσα τους, προφανώς σε διάστημα μερικών γενεών. Ακόμα και στη Ρώμη ή στα μεγάλα αστικά κέντρα της Δύσης, παρά την αντίδραση ορισμένων κύκλων, η πολιτιστική αίγλη της ελληνικής και ό,τι αυτή συνεπάγεται, φαίνεται να επηρέαζε μεγάλα τμήματα της αριστοκρατίας και των διανοουμένων. Το φαινόμενο ήταν ιδιαίτερα έντονο κατά τον δεύτερο αιώνα μ.Χ., περίοδο μεγάλου ενδιαφέροντος για τα ελληνικά γράμματα και την τοπική παράδοση, αλλά και έντονης νοσταλγίας για την παλαιά, "αυθεντική" αττική, ιδίως επί αυτοκρατορίας Αδριανού και Μάρκου Αυρηλίου, ατόμων με ελληνική παιδεία.

Από τα ελληνιστικά χρόνια, Ελληνισμός και Ιουδαϊσμός, υποχρεωμένοι να συνυπάρχουν στον ίδιο περίπου ζωτικό χώρο, γνωρίζονται καλύτερα και, παρά τις διαφορετικές τους κοσμοθεωρίες, ο δεύτερος επηρεάζεται σ' ένα βαθμό από τον πρώτο. Έτσι, κατά τον τρίτο αιώνα π.Χ. πραγματοποιείται στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου η μετάφραση στην ελληνική της Παλαιάς Διαθήκης από εβδομήντα δύο Ιουδαίους ελληνιστές. Ο Χριστιανισμός θα συνδεθεί στενά και από τα πρώτα του χρόνια με την ελληνική η οποία θα γίνει, ως η πιο ευρέως κατανοητή γλώσσα στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία, η γλώσσα του ευαγγελισμού των Εθνικών. Τα τρία από τα τέσσερα Ευαγγέλια (πλην του Ευαγγελίου του Ματθαίου που είναι γραμμένο στην αραμαϊκή) καθώς και τα υπόλοιπα 23 βιβλία της Καινής Διαθήκης είναι γραμμένα απευθείας στην ελληνική.

Από τον τέταρτο αιώνα μ.Χ., εποχή της ολοσχερούς επικράτησης της νέας θρησκείας, ο Χριστιανισμός και η ελληνική γλώσσα θα ενώσουν αναπόσπαστα τις τύχες τους εγκαταλείποντας αμοιβαία τις μνήμες του παρελθόντος τους: τις εβραϊκές του καταβολές ο ένας, την ειδωλολατρεία η άλλη. Ο ένας διαμορφώνεται σε θρησκεία οικουμενική, χωρίς διακρίσεις τάξεων, φυλών και φύλου, η άλλη αποκόβεται από το ένδοξο πνευματικό και μη παρελθόν της και τήσσεται, άνευ όρων, στην υπηρεσία του πρώτου.

Όστρακα από την Αθήνα με χαραγμένα σε αττικό αλφάβητο τα ονόματα τριών διασημών προσωπικοτήτων της πόλης του 5ου αι. π.Χ., του Αριστεΐδη, του Κίμωνος και του Θεμιστοκλέους. Στις πόλεις με δημοκρατικό πολίτευμα όταν ένας πολίτης για οποιονδήποτε λόγο εθεωρείτο επικίνδυνος, εξοριζόταν κατόπιν ψηφοφορίας. Οι συμπολίτες του χάραζαν το όνομα του ανεπιθύμητου σε κομμάτια σπασμένων αγγείων (όστρακα). Εξοριζόταν για δέκα (αργότερα για πέντε) χρόνια ο πολίτης του οποίου το όνομα ήταν γραμμένο σε περισσότερα από 6.000 όστρακα. Και οι τρεις προαναφερθέντες πολιτικοί εξοστραχίσθηκαν.

Sherds from Athens inscribed in the Attic alphabet with the names of three eminent citizens of the fifth c. B.C.: Aristides, Kimon and Themistocles. In cities with a democratic form of government, when a citizen was considered a threat to the state, he could be exiled on the basis of a vote. His fellow-citizens inscribed the name of the undesirable one on sherds of broken pottery (*ostraka*, whence ostracism), and if his name was scratched on more than 6,000 sherds he was sent into exile for ten (later for five) years. All of the aforementioned citizens suffered ostracism.

Megarian colony founded by Byzas, the emperor Constantine realized that the future of the empire

now lay in the Greek and Christian east. This new Rome will gradually become the centre of a Greek speaking state, since in the eighth century A.D. Italy, the last Byzantine possession in the west, would be forever lost to the empire. Thus Byzantium became identical with Orthodoxy and the Greek language and steadily fought for the establishment of both. At times it had to struggle against the incursions of the western papacy, which was itself being tested by repeated waves of barbarian invasions, although it never ceased to dream of the ancient glory of Rome. At times Byzantium had to fight against other invaders, principally Slavs and Bulgarians, who gradually infiltrated the territory of the empire and who, even though they embraced Orthodoxy after lengthy struggles and the spilling of rivers of blood, remained for centuries a serious source of concern and danger to the Byzantine state. And even though there were initial victories against another great enemy, Islam, that is against the Arabs, and then the Turks, whom the Byzantines succeeded in checking at first, corrupt government and religious strife caused the loss of the eastern eparchies and Egypt, which became Muslim and were lost to the empire.

Nevertheless the seeds of Hellenism had taken root and would bear fruit in what was seemingly the most infertile soil. Even though these new Muslim Hellenists wrote in Arabic, they translated and preserved from forgetfulness, and the ignorant wrath of medieval obscurantists, the Greek texts of Aristotle and Euclid. At the same time Byzantium was selecting whatever it considered spiritually beneficial from the literature of ancient Greece. Before and after the sack of Constantinople Greek intellectuals fled for various reasons to the west and there injected once more the vitality of ancient Greek thought into western Latin Christianity. In the West Greek thought had either been long forgotten or, in the best of circumstances, distorted and corrupted. The Renaissance signaled an awakening from the long lethargy of the Middle Ages, the rediscovery of the ancient land of Greece, its culture and art by intellectuals and artists, the liberation of scientific thought, and reattachment to the ancient roots from which it had been severed. In this renewal the role

Το Βυζάντιο, το μεγάλο και γερό κλαδί στον κορμό της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας γεννιέται και σημαδεύεται από αυτήν ακριβώς την ένωση Χριστιανισμού και ελληνικής γλώσσας. Με τη μεταφορά της πρωτεύουσας στην Κωνσταντινούπολη, την παλιά μεγαρική αποικία που ίδρυσε ο Βύζας, ο μονοκράτωρ πλέον, Κωνσταντίνος αντιλαμβάνεται ότι το μέλλον της αυτοκρατορίας είναι στην Ανατολή, ελληνικό και χριστιανικό. Η Νέα Ρώμη θα γίνει σταδιακά το κέντρο του ελληνόφωνου κράτους αφού τον όγδοο αιώνα θα χαθεί για την αυτοκρατορία οριστικά η Ιταλία, η τελευταία βυζαντινή κτήση στη Δύση. Το Βυζάντιο ταυτίζεται με την Ορθοδοξία και την ελληνική γλώσσα και μάχεται για την εδραίωση των δύο σε ένα μακροαίωνα και σκληρό αγώνα, τότε εναντίον του παρεμβατισμού της παπικής Δύσης που δοκιμάζεται από τις αλληπάλληλες βαρβαρικές επιδρομές ενώ δεν παύει να οραματίζεται τις παλιές δόξες των Ρωμαίων αυτοκρατόρων. Κάποτε η βασιλεύουσα αγωνίζεται εναντίον άλλων επιδρομέων, Σλάβων και Βουλγάρων κυρίως, οι οποίοι εισχωρούν σταδιακά στο έδαφος της αυτοκρατορίας και παρ' όλο που ασπάζονται την Ορθοδοξία μετά από ατέρμονες αγώνες και ποταμούς αίματος, παραμένουν επί αιώνες σοβαρό μέλημα και κίνδυνος για τη βυζαντινή διοίκηση. Παρά τις πρώτες νίκες εναντίον του άλλου μεγάλου εχθρού, του Ισλάμ, δηλαδή Αράβων και έπειτα Τούρκων, τους οποίους οι Βυζαντινοί καταφέρνουν να αναχαιτίσουν στην αρχή με επιτυχία, η κακή διοίκηση και οι θρησκευτικές έριδες είχαν ως τίμημα την απώλεια των ανατολικών επαρχιών και της Αιγύπτου που εξισλαμίζονται και χάνονται οριστικά για την αυτοκρατορία.

Όμως ο σπόρος του ελληνισμού έχει πέσει, έχει ριζώσει και θα δώσει καρπούς κάτω από τις πιο αντίξοες, θεωρητικά, συνθήκες. Τι κι αν γράφουν στα αραβικά οι νέοι ελληνιστές, μεταφράζουν και έτσι διασώζουν από τη λήθη (κι από το μένος των σκοταδιστών) Αριστοτέλη και Ευκλείδη. Παράλληλα, το Βυζάντιο ασχολείται επιλεκτικά με ό,τι από την αρχαία Γραμματεία θεωρεί ψυχροφελές. Πριν από την άλωση της Βασιλεύουσας, όπως και μετά, Έλληνες διανοούμενοι καταφεύγουν, για διάφορους λόγους ο καθένας, στη Δύση και εκεί εμβολιάζουν και πάλι τη χριστιανική λατινόφωνη σκέψη με την αρχαία ελληνική, από καιρό εκεί ξεχασμένη, ή, στην καλύτερη περίπτωση, παραποιημένη και στρεβλωμένη. Η Αναγέννηση είναι το ξύπνημα από τον λήθαργο του Μεσαίωνα, η ανακάλυψη της αρχαίας ελληνικής Γης, Πνεύματος και Τέχνης, από διανοούμενους και

Ένα από τα αριστουργήματα της αττικής γλυπτικής, η περίφημη επιτύμβια στήλη της Ηγησούς, της κόρης του Προξένου. Βρέθηκε στην Αθήνα, στο νεκροταφείο κοντά στο Δίπυλο, και χρονολογείται στα τέλη του πέμπτου αι. π.Χ. Η Ηγησώ, καθισμένη σε κλισμό, κοιτά με άφατη θλίψη, αλλά με περισσή ευγένεια και καρτερία, τα κοσμήματά της και ό,τι αυτά συμβολίζουν για μια νέα γυναίκα που πεθαίνει.

One of the masterworks of Attic sculpture, the famous grave stele of Hegeso, daughter of Proxenos. It was found in Athens, in the cemetery near the Dipylon Gate. End of 5 c. B.C. Hegeso, seated in a chair, gazes with ineffable sorrow, although she still manages to possess a somehow courageous and noble air, upon one of her jewels, as if considering what it symbolizes to a young woman who is approaching death.

of Greek thinkers, such as Bessarion and Georgios Plethon, was of paramount significance.

Even during the 400, and in some places 500, year subjugation of Greece under foreign, especially Ottoman rule, the Greek language managed to survive under the most hostile conditions. Under Roman occupation, the coexistence between occupier and occupied was quite harmonious, with a remarkable degree of mutual acceptance and influence. For this reason the synthesis of Greco-Roman culture remained strong, providing the fabric for the foundation of modern Western civilization. During the Ottoman occupation, on the other hand, the cultural differences between ruler and ruled were so enormous, their respective traditions so completely different, that mutual ignorance and mistrust were fostered, leading to constant confrontation between the "unbelievers" and their Turkish rulers. Religious differences of course reinforced this polarization.

During the period of Turkish rule the great amount of publishing activity in Greek, especially in the large urban centers of western and central Europe, bears witness to the intense interest of Greek and foreign scholars in the printed word whether religious or secular in content, and in education, which was for the Greeks, according to circumstances, either the necessary precondition or synonymous with national liberation.

While popular Greek literature of the era bears the stamp of numerous foreign occupations and influences, religious literature was almost unaffected by Western cultural trends, remaining firmly attached to Byzantine traditions.

To the linguistic history of this period is owed some of the misfortunes of the Greek language, both prior to liberation and after. The uncritical and basically sterile worship of classical models by the literati led to the blind rejection of any natural development of the Greek language during the modern period, and the creation of a linguistic model based entirely on the Hellenistic koine. The polarization between adherents of *katharevousa* and *dimotiki* and the identification of each of these linguistic models with different

καλλιτέχνες, η απελευ-
θέρωση της επιστημονι-
κής σκέψης από το

σχολαστικό δόγμα και η επανασύνδεσή της με τις αρχαίες ρίζες απ' όπου είχε αποκοπεί. Και σ' αυτή την επανένωση ο ρόλος των Ελλήνων διανοουμένων, Βησσαρίωνος, Γεωργίου Πλήθωνος, είναι εξαιρετικά σημαντικός.

Παρά την κατά περιπτώσεις τετρακοσιετή και αλλού ημιχιλιετή σκλαβιά των Ελλήνων υπό διαφόρους ξηγούς, ιδίως τον οθωμανικό, η ελληνική γλώσσα επεβίωσε υπό εντελώς αντίξοες συνθήκες. Κατά τη ρωμαϊκή κατοχή η συμβίωση κατακτητών και κατακτημένων υπήρξε μάλλον αρμονική, υπήρχε αμοιβαία αποδοχή και επήρεια, γι' αυτό και κατέστη δυνατή η σύνθεση των πολιτιστικών τους προτύπων, ο ελληνορωμαϊκός πολιτισμός, η βάση του σύγχρονου πολιτισμού. Κατά την οθωμανική κατοχή αντίθετα, η πολιτιστική διαφορά μεταξύ δυνάστου και δυναστευομένων ήταν μεγάλη, η παράδοση εντελώς διαφορετική, παράγοντες που συνετέλεσαν στην αμοιβαία άγνοια και καχυπόψια και στη συχνή αντιπαράθεση των "Απίστων" με την τουρκική διοίκηση. Οι διαφορετικές θρησκείες ενίσχυσαν την πόλωση.

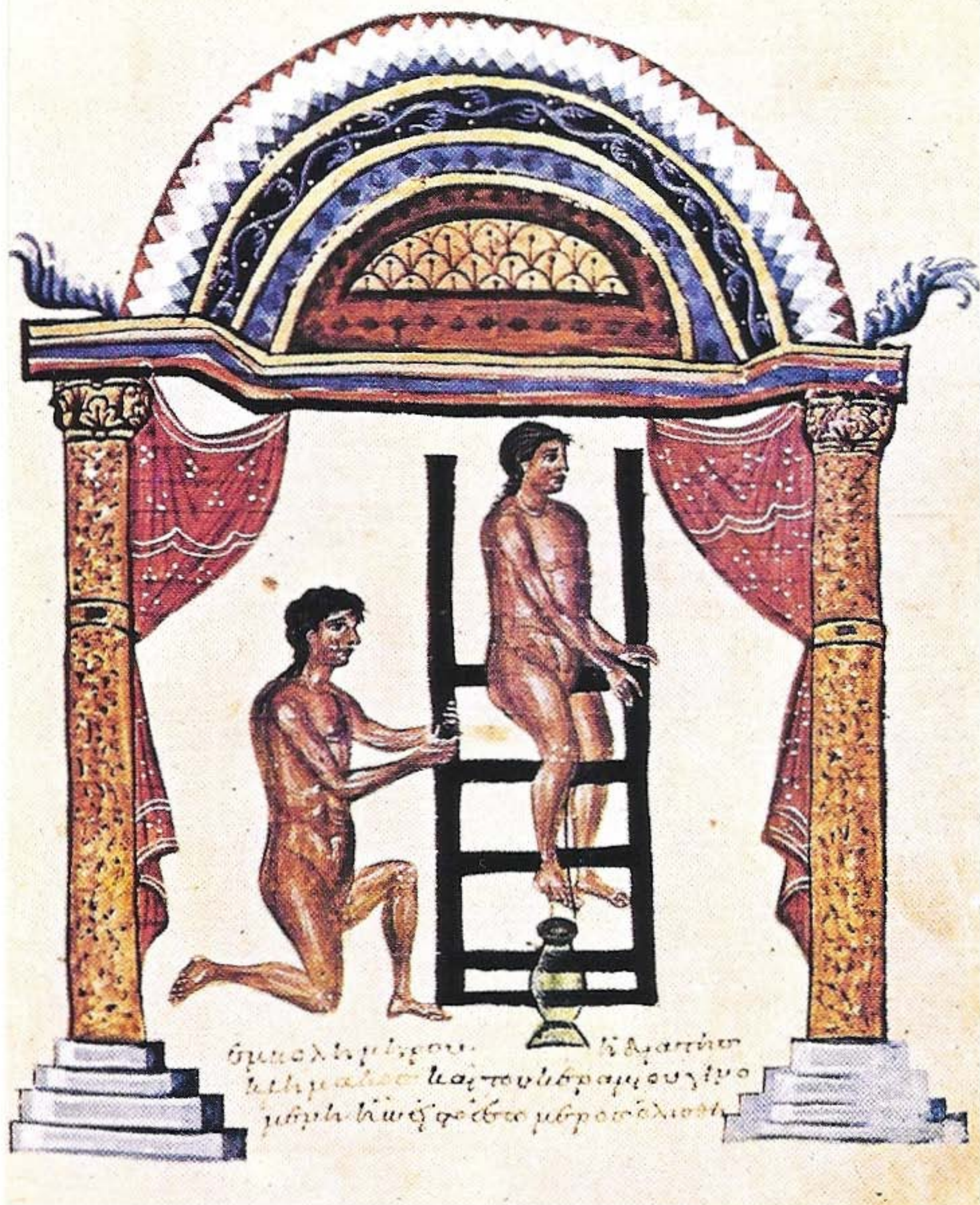
Κατά την Τουρκοκρατία η μεγάλη εκδοτική δραστηριότητα, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα της Δυτικής και της Κεντρικής Ευρώπης, μαρτυρεί το ενδιαφέρον των Ελλήνων και των ξένων λογίων για το έντυπο, θρησκευτικού περιεχομένου ή μη, και την Παιδεία, η οποία για τους πρώτους γίνεται κατά περίπτωση, είτε προϋπόθεση, είτε συνώνυμη της εθνικής απολύτρωσης.

Ενώ η δημόσια ελληνική λογοτεχνία της εποχής φέρει τα ίχνη των ποικιλώνυμων κατοχών και επιδράσεων, η εκκλησιαστική γραμματεία παραμένει σχεδόν στεγανή στα δυτικά ρεύματα και επιρροές, προσκολλημένη στη βυζαντινή της παράδοση.

Στη γλωσσική ιστορία αυτής της περιόδου οφείλεται ένα μέρος της κακοδαιμονίας της ελληνικής γλώσσας, πριν από την απελευθέρωση κι όλα. Η άκριτη και συχνά στείρα προγονολατρεία των "γραμματισμένων" οδήγησε στην τυφλή απόρριψη της εξέλιξης της ελληνικής κατά τα μεταχριστιανικά χρόνια και στη δημιουργία ενός προτύπου λόγου βασισμένου στην Κοινή της ελληνιστικής περιόδου. Η πόλωση καθαρεύουσας - δημοτικής και η ταύτιση καθεμιάς από αυτές με διαφορετικά κοινωνικά στρώματα και πολιτικές παρατάξεις οδήγησε σε

Αρχιτεκτονικό μέλος με αναθηματική επιγραφή του Αλεξάνδρου Γ' (του Μεγάλου) στην Αθηνά Πολιάδα της Πριήνης (Μ. Ασίας). Η ανάθεση δεν θα πρέπει να είναι πολύ υστερότερη από τη νίκη στον Γρανικό ποταμό (334 π.Χ.).

Architectural member with dedicatory inscription of Alexander III (the Great) to Athena Polias from Priene (Asia Minor). It must not have been dedicated much later than his victory at the Granikos River (334 B.C.).

Τμήμα εικονογραφημένου υπομνήματος του ιπποκρατείου έργου "ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ" (αρθρώσεων) το οποίο συντάχθηκε από τον εμπειρικό ιατρό Απολλώνιο, από το Κίτιο της Κύπρου (πρώτος αι. π.Χ.). Το υπόμνημα της εικόνας προγραμματεύει θεραπεία εξάρθρωσης: "ΕΜΒΟΛΗ ΜΕΙΡΟΥ Η ΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΜΑΚΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΕΡΑΜΙΟΥ ΓΙΝΟΜΕΝΗ..."

Part of an illustrated note of the Hippocratic work "ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ" ("On Joints"), which was compiled by the empirical physician Apollonios of Kition (Cyprus) (first c. B.C.). The note describes the treatment for a bad dislocation (illustrated): "Resetting of a thigh bone by means of a ladder and a vase of water..."

social strata and political movements led to irrational extremes, the consequences of which continue to adversely affect Greek culture to this day.

The decades following Greece's liberation from Ottoman rule and the creation of an independent state were marked by events which influenced the development of the Greek language in both positive and negative ways. The freedom to teach Greek in the schools within the borders of the Greek state, and the creation of a large number of new schools for Greeks outside its borders was a positive development. On the other hand, there was more and more intense pressure placed upon the Greek language by other languages, in and outside the Greek state, especially from the so-called international languages, French and English, the languages

which in our time have come to monopolize trade, international relations and scientific communication. The confinement of Hellenism almost to the peninsula of Greece, the adjacent islands and, alas, to southern Cyprus, after its forced expulsion from its former centuries-old homes in Roumania, Bulgaria, the former Soviet Union, Asia Minor, Egypt and Northern Cyprus had a negative impact. Balancing this, however, was the formation of new poles of Hellenism after emigration to America, Australia, and Europe itself, especially Germany and England, although not always with an auspicious prognosis for the Greek language among the second and third generations of immigrants forced to search for a cultural identity between two worlds. Another positive sign has been the cleansing of the Greek language of words of foreign origin. Obversely, there has also been a rejection of many neo-Hellenic expressions and linguistic elements of demotic origin, the result of the natural development of the living organism which is the language. Because of Greece's brilliant contributions to science and culture in general, many Greek terms have been applied to modern discoveries or new cultural forms. "Telephone" and "telegram", for example are modern inventions whose names are formed from Greek words. Unfortunately, there has also been a massive and uncritical importation of foreign words and expressions into Greek, even though there exist perfectly acceptable Greek counterparts.

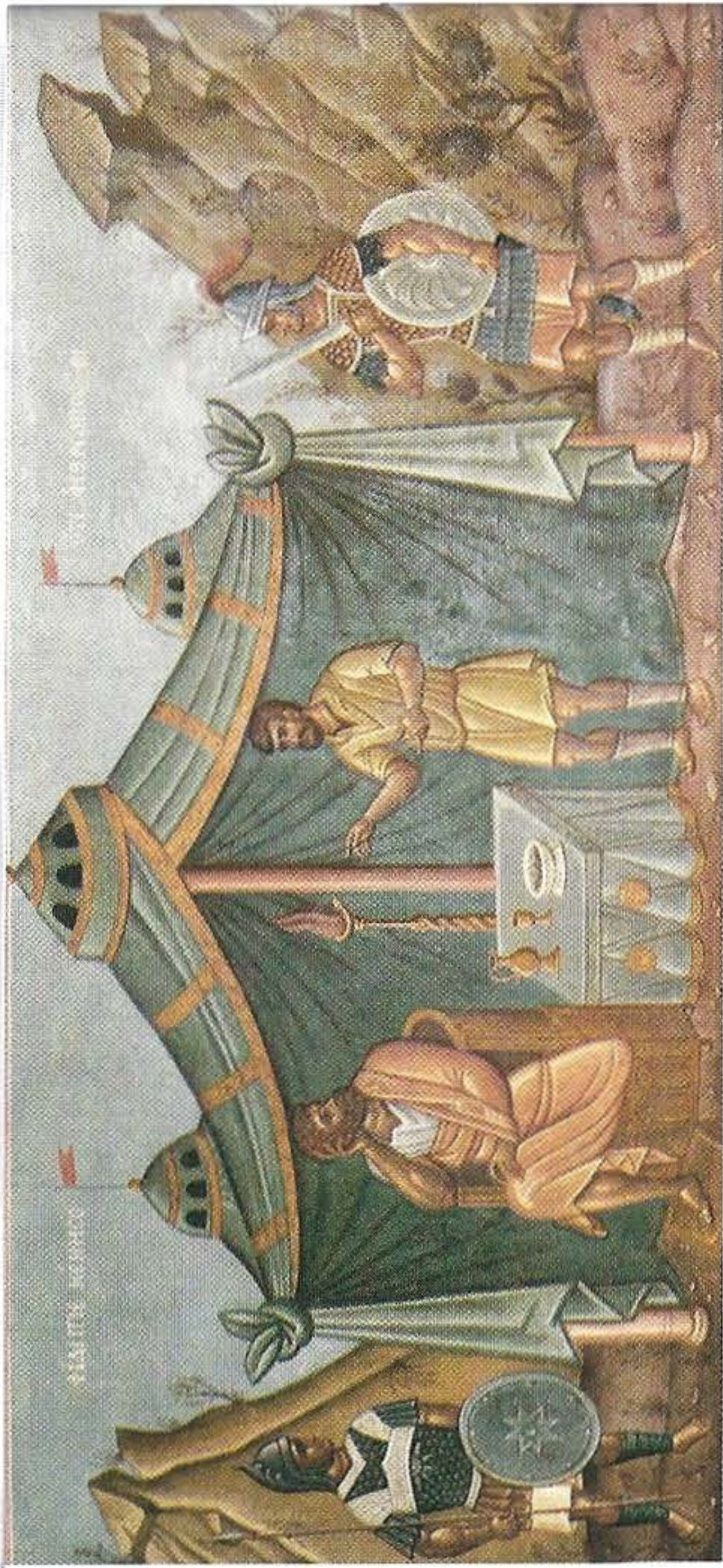
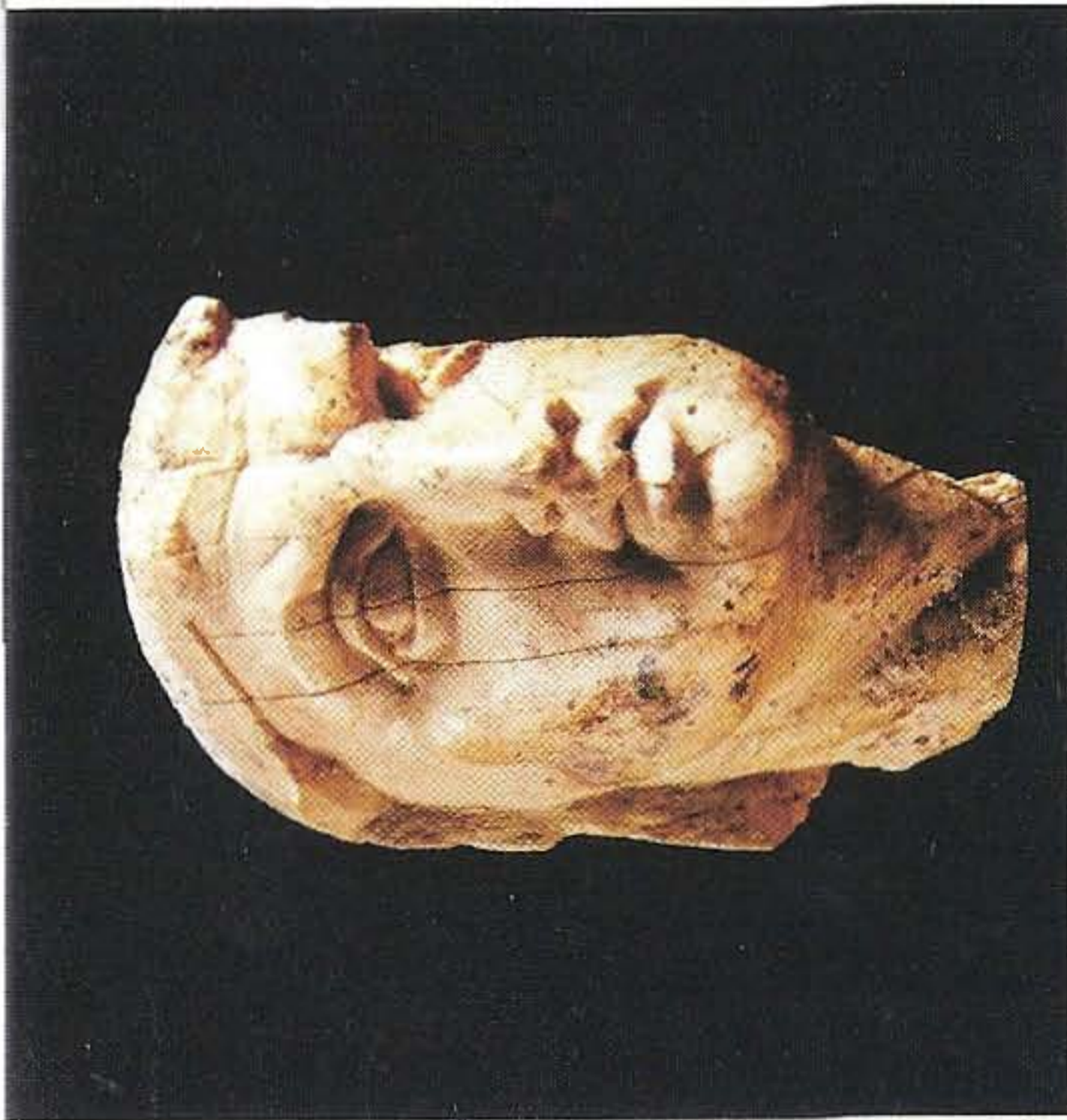
παράλογες ακρότητες, οι συνέπειες των οποίων ταλαιπωρούν τον τόπο ως τις μέρες μας.

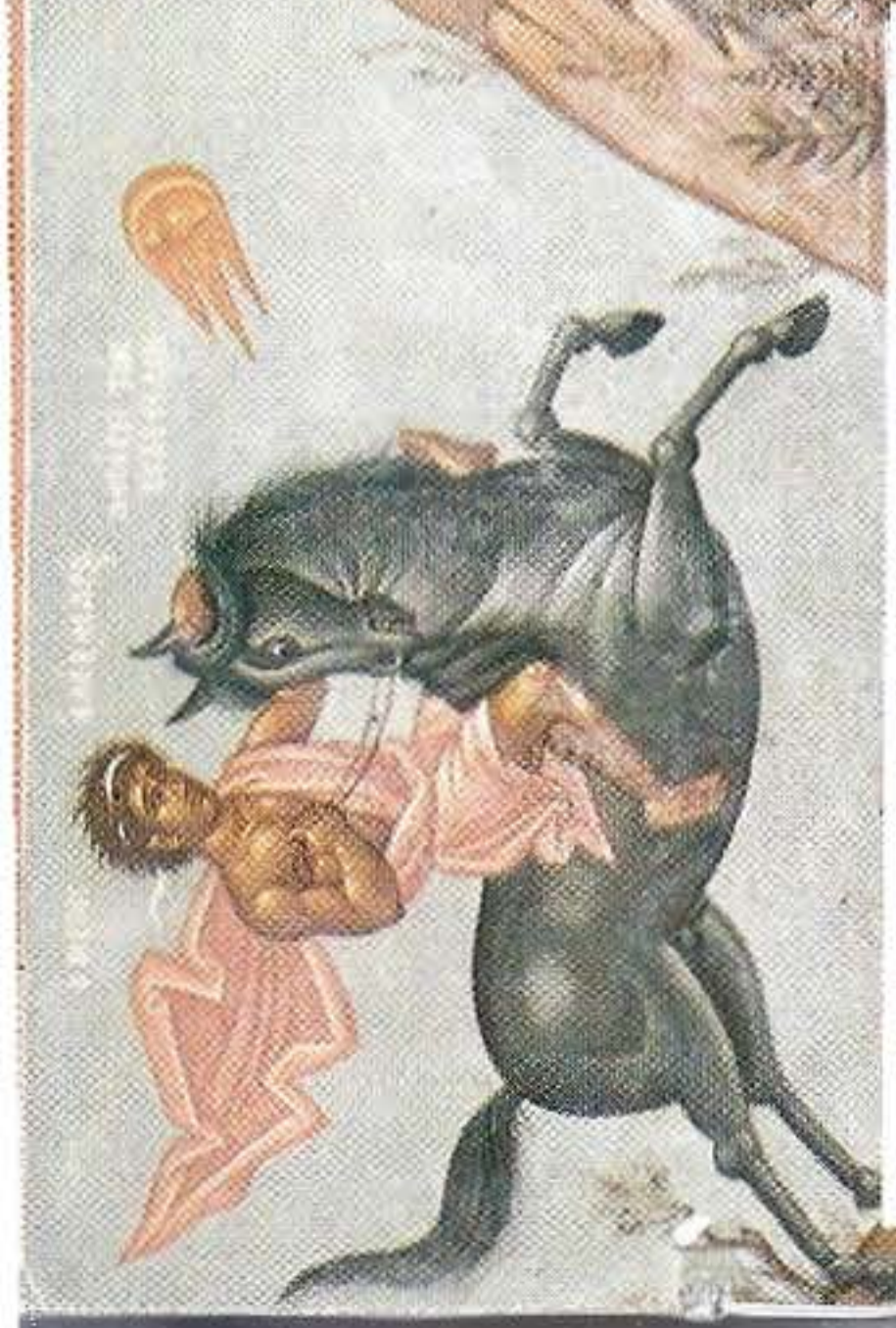
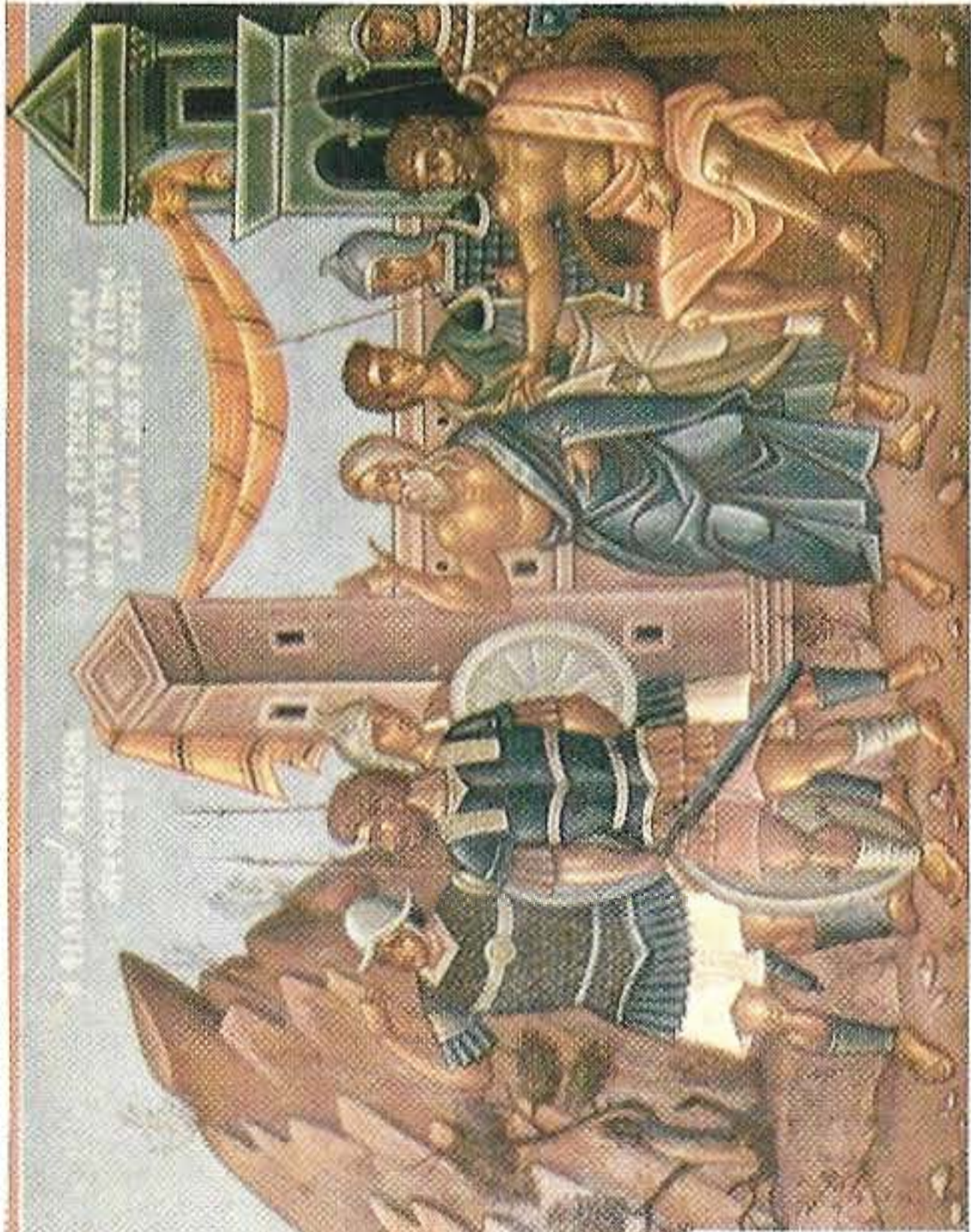
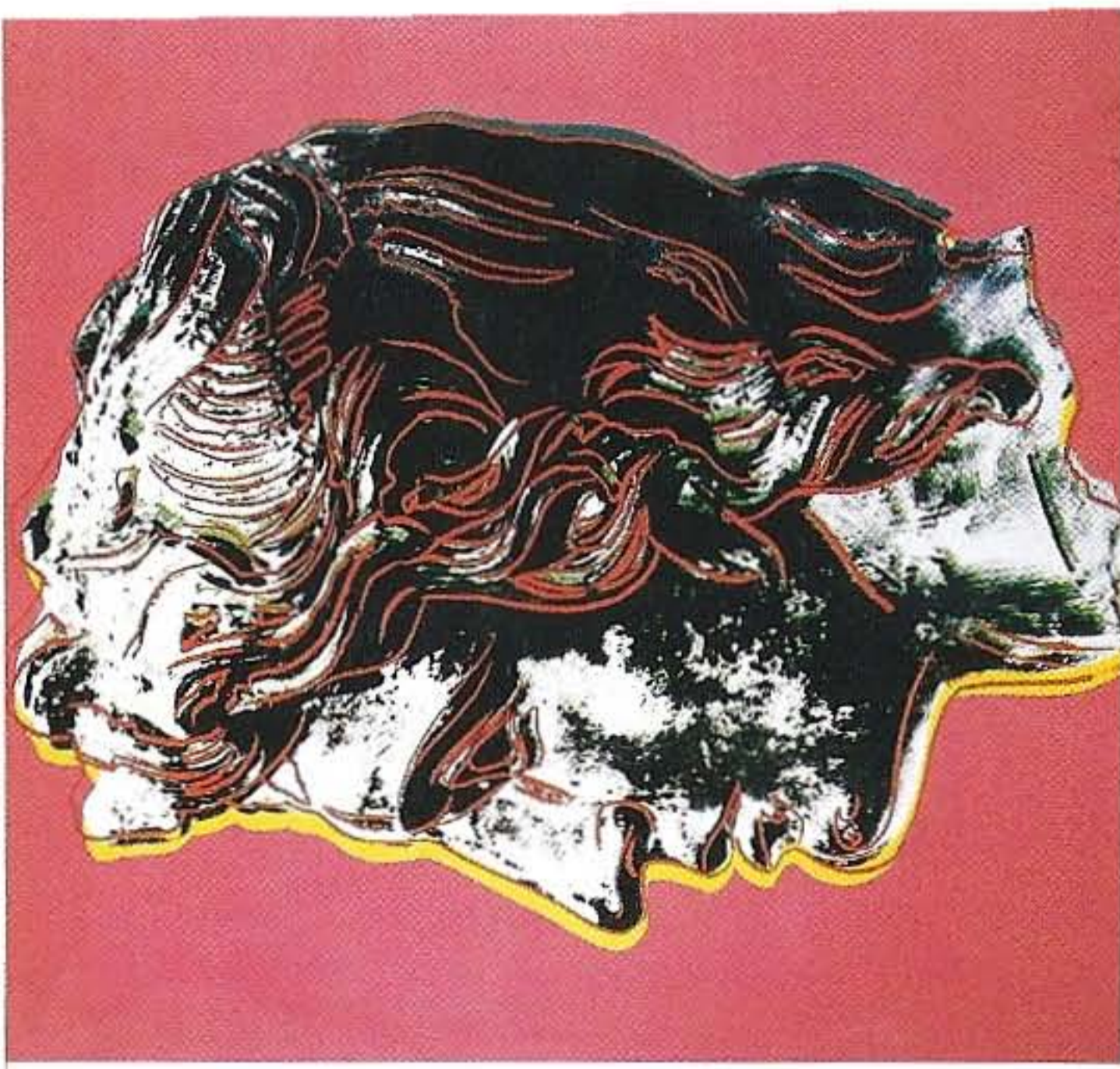
Τα χρόνια που ακολούθησαν την απελευθέρωση και τη δημιουργία ανεξαρτήτου κράτους σημαδεύονται από γεγονότα τα οποία επηρέησαν αμφίρροπα στην πορεία της ελληνικής γλώσσας. Από τη μία, ελεύθερη διδασκαλία της ελληνικής στα σχολεία της επικράτειας και δημιουργία νέων πολυαρίθμων για τον εκτός συνόρων ελληνισμό. Από την άλλη, πίεση, ολοένα εντεινόμενη, επί της ελληνικής εκ μέρους διαφόρων εθνικών γλωσσών, είτε εκτός του ελληνικού κράτους (πρόβλημα κατανοητό), είτε εντός, από τις λεγόμενες διεθνείς γλώσσες, τη γαλλική και την αγγλική ιδιαίτερα, τις γλώσσες που μονοπωλούν στις μέρες μας τις συναλλαγές, τις διεθνείς σχέσεις, τον επιστημονικό λόγο. Από τη μια συρρίκνωση του Ελληνισμού σχεδόν στην ελλαδική χερσόνησο, στα γύρω νησιά και, αλλοίμονο, στη (νότια) Κύπρο μετά από τον διωγμό ή τον εξαναγκασμό του σε φυγή από τις εδώ και αιώνες εστίες του, στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία, στην τέως Σοβιετική Ένωση, στη Μικρά Ασία, στην Αίγυπτο, στη βόρεια Κύπρο... Από την άλλη, δημιουργία νέων πόλων του Ελληνισμού με τη μεταναστευση στον Νέο Κόσμο, στην Αμερική και στην Αυστραλία, αλλά και στην Ευρώπη, κυρίως στη Γερμανία και στην Αγγλία, με όχι πάντοτε ευοίωνες προοπτικές για τα ελληνικά των δεύτερης και τρίτης γενιάς γόνων μεταναστών που ψάχνουν ανάμεσα σε δύο κόσμους ένα πρόσωπο, μια ταυτότητα. Από τη μία "κάθαρση" της γλώσσας από τις ξενικής προελεύσεως λέξεις που είχαν εισχωρήσει στην ελληνική, αλλά συγχρόνως ανάθεμα και εξοβελισμός των δημιόδους προελεύσεως νεοελληνικών εκφράσεων και στοιχείων, μορφοσυντακτικών κυρίως, αποτελεσμάτων της μακρόχρονης και ολότελα φυσικής εξέλιξης ενός ζωντανού οργανισμού όπως η γλώσσα. Από τη μία δημιουργία, λόγω ακριβώς της αίγλης της ελληνικής και λόγω της προσφοράς της στην επιστήμη και στον πολιτισμό γενικότερα, όρων που αποδίδουν τις σύγχρονες εφευρέσεις, ή νέες πολιτισμικές κατακτήσεις, είτε βάσει αμιγών ελληνικών όρων ή υβριδίων με ένα από τα δύο συνθετικά ελληνική λέξη: παρ' όλο που τηλέφωνο (telephone) και τηλεγράφημα (telegram), για παράδειγμα, είναι νεώτερες κατακτήσεις της τεχνολογίας, σχηματίστηκαν βάσει ελληνικών λέξεων. Από την άλλη, μαζική και άκριτη εισαγωγή ξένων λέξεων στο ελληνικό λεξιλόγιο καθώς και μορφολογικών επιθημάτων ή ξένων εκφράσεων, παρά το γεγονός ότι υπάρχουν ήδη δόκιμα και αποδεκτά ελληνικά αντίστοιχα: "το προτσές", "το πρεστίτζ και το ήματζ

Αρχαία ελληνικά νομίσματα από το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών (επιλογή).

Ancient Greek coins from the Numismatic Museum, Athens (a selection)

Η στήλη του πολεμιστή Μνάσωνος είναι εγχάρακτη σε μαύρο μάρμαρο. Βρέθηκε στη Θήβα και χρονολογείται στα τέλη του πέμπτου αι. π.Χ. Μέχρι τον τέταρτο αι. π.Χ. η χρησιμοποίηση του πατρωνυμικού στη Βοιωτία, ιδιαίτερα στα επιτύμβια μνημεία, ήταν πολύ σπάνια. Μετά από αυτή την περίοδο, προφανώς από αττική επίδραση, αρχίζει να δηλώνεται, κυρίως στα επίσημα κείμενα.

Incised black marble grave stele of the warrior *Mnason*, from Thebes. End of fifth c. B.C. Before the 4 c. B.C. the use of the patronymic in Boeotia, especially on funerary monuments, was extremely rare. After this period, apparently under Attic influence, it begins to appear, especially on official monuments.

For all that we still earnestly desire to speak and write Greek, and most would agree that the language is well worth the effort. Greek has exhibited exceptional endurance and longevity. A unique example of linguistic resilience, it has preserved its lexical core intact throughout history, its basic meanings and terms surviving basically unaltered. The path of development of the Attic dialect, the basis of the Hellenistic koine, resulted in the creation of a phonological system which had remained fundamentally unchanged from the end of the Hellenistic age to the present day. The system of inflection and consequently the syntax of the language, at least in colloquial speech, were formed in the period from the end of the Roman until the close of the Byzantine era, while a number of developmental tendencies can be distinguished from even the classical period. The Greek language with many dialects and periods of koine, as the present one, has been continually spoken for at least 4.000 years, nearly 3.500 of which can be traced by means of a rich written tradition which is unquestionably a unique phenomenon.

The ideas of Greek thinkers, expressed in Greek, embody the origins of Western culture, and consequently have a continuing effect not only on the West, but on all those who follow the western cultural model. Entire fields of study such as mathematics, geometry, astronomy, physics, economics, biology, anatomy, history, philology, philosophy, and a host of terms used by these sciences, not to mention the terminology of medicine, bear ample witness to the contribution of Greek culture and language to the modern world. The basic concepts of "democracy", "Christianity", "ethics", "cosmos", "idea", "psyche", "logos", and especially "dialogue" and respect for, or at least tolerance of, different views, show how profoundly the Greek view of the world, the world around us and the world within us, has affected the outlook of modern man.

Dr. Anna Panayotou

Research Fellow, Centre for Greek and Roman Antiquity,
National Hellenic Research Foundation, Athens

(translated by C. B. Zemer)

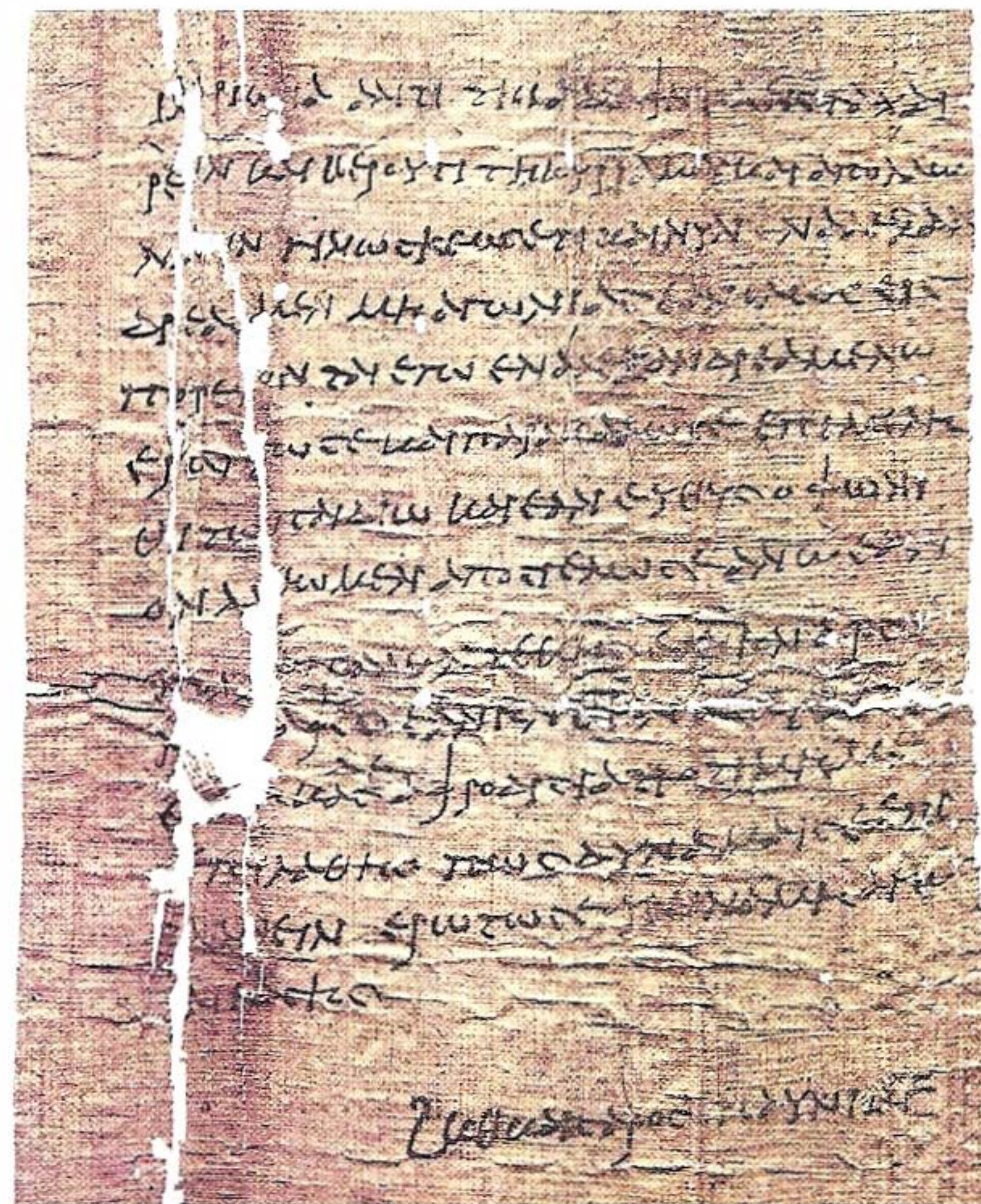
του", "πες μου το σκέυ και αοριβάροησα", "κάνε σέηβ" και άλλες αναρίθμητες τέτοιες γελοιότητες.

Παρά ταύτα, προσπαθούμε και θέλουμε να μιλάμε και να γράφουμε ελληνικά. Και το αξίζει αυτή η γλώσσα που επέδειξε εξαιρετική αντοχή και συντηρητισμό. Μοναδικό φαινόμενο γλωσσικής συνέχειας, η ελληνική διατηρεί τον λεξιλογικό της πυρήνα, καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου, σχετικώς αναλλοίωτο σε ό,τι αφορά τις βασικές έννοιες και όρους. Η εξελικτική πορεία της αττικής διαλέκτου, της βάσης της Κοινής, κατέληξε στη δημιουργία ενός φωνολογικού συστήματος το οποίο παραμένει αναλλοίωτο από τα τέλη της ελληνιστικής εποχής ως τις μέρες μας. Το κλιτικό σύστημα και κατά συνέπεια η σύνταξη, διαμορφώθηκαν ως έχουν, στην καθομιλουμένη τουλάχιστον, από τη ρωμαϊκή ως το τέλος της βυζαντινής εποχής, αν και ορισμένες εξελικτικές τάσεις διακρίνονται ήδη από την κλασική εποχή. Κι αυτό, για μια γλώσσα συνεχώς ομιλουμένη, με πλήθος, ως πρόσφατα, διαλέκτων που διαδέχονται φάσεις Κοινής, όπως η σημερινή, με μεγάλη γεωγραφική διασπορά και ιστορία τουλάχιστον 4.000 χρόνων, από τα οποία σχεδόν τα 3.500 μπορούμε να τα παρακολουθήσουμε μέσω της εξαιρετικά πλούσιας και σημαντικής γραπτής της παράδοσης, είναι, αναμφισβήτητα, ένα φαινόμενο μοναδικό.

Είναι κοινός τόπος ότι η ελληνική σκέψη, εκπερασμένη μέσω της ελληνικής γλώσσας αποτελεί την πρωτοϊστορία του Δυτικού Κόσμου αλλά και όσων λαών ακολουθούν αυτό το πρότυπο. Πολιτιστικές έννοιες και γνωστικοί τομείς όπως μαθηματικά, γεωμετρία, αστρονομία, φυσική, οικονομία, βιολογία, ανατομία, ιστορία, φιλολογία, φιλοσοφία και πλήθος όρων που αφορούν σε αυτές τις επιστήμες και βεβαίως οι όροι της ιατρικής, δείχνουν τη συνεισφορά του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής γλώσσας στον σύγχρονο κόσμο. Αλλά και απολύτως βασικές, πολυδιάστατες και πολυσυζητημένες έννοιες όπως "δημοκρατία", "Χριστιανισμός", "ηθική", "κόσμος", "ιδέα", "ψυχή", "λόγος" και κυρίως "διάλογος" με τον Άλλο (ήρα ανταλλαγή απόψεων, σεβασμός και αποδοχή ή τουλάχιστον ανοχή του Διαφορετικού) δείχνουν πόσο βαθιά επηρέασε την οπτική του σημερινού ανθρώπου η ελληνική άποψη για τον κόσμο που μας περιβάλλει αλλά και τον κόσμο που είναι μέσα μας.

Δρ Άννα Παναγιώτου,

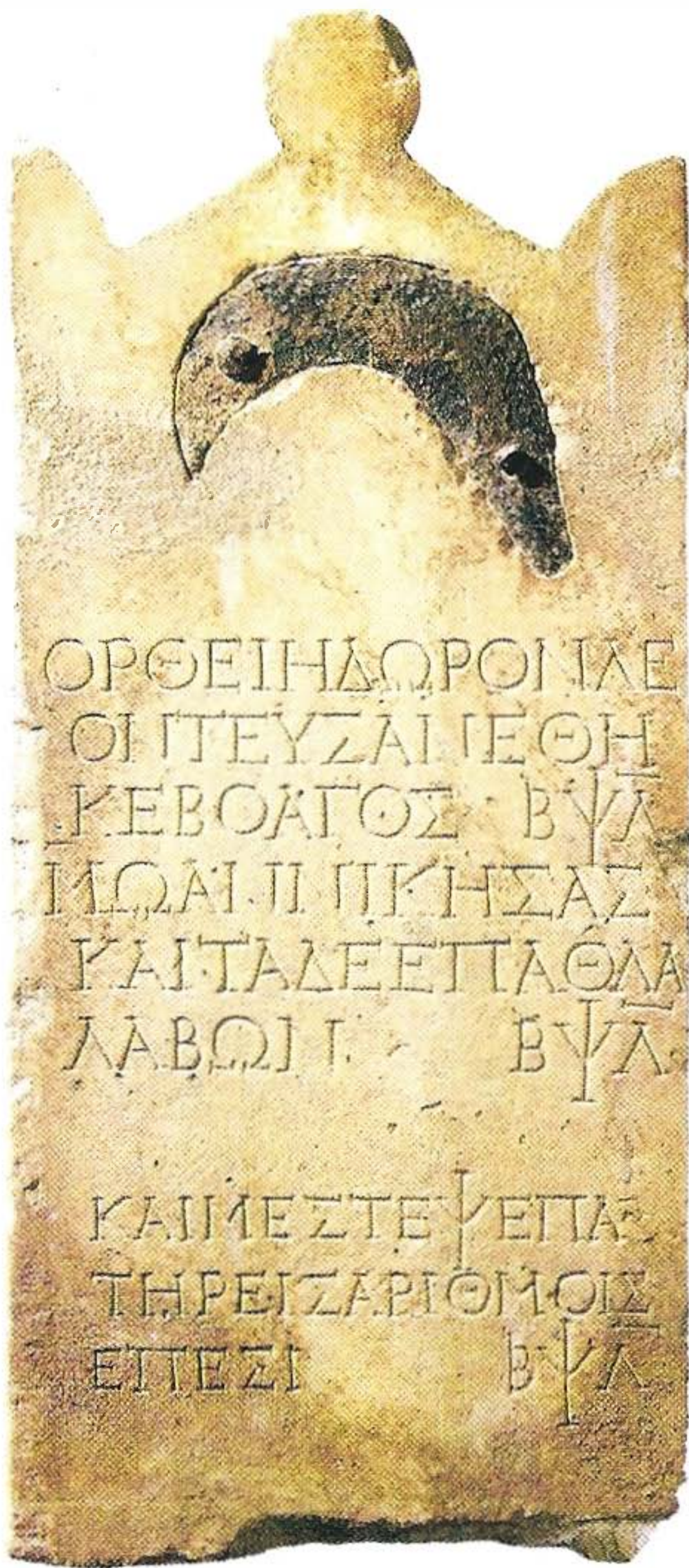
Ερευνήτρια, Κέντρο Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας
Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Αθήνα.

Αιγυπτιακός πάπυρος του πρώτου π.Χ. αι. Περιέχει επιστολή εργάτη, του Ηλαρίωνος, προς την αδελφή και τη γυναίκα του. Είναι γραμμένη στην Κοινή και έχει πολλά στοιχεία της καθομιλουμένης: "(...) ΠΙΝΩΣΚΕ, ΩΣ ΕΤΙ ΚΑΙ ΝΥΝ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΑ ΄ΣΜΕΝ. (...) ΕΙΡΗΚΑΣ ΔΕ ΑΦΡΟΔΙΣΙΑΤΙ ΟΤΙ ΜΗ ΜΕ ΕΠΙΛΑΘΗΣ. ΠΩΣ ΔΥΝΑΜΑΙ ΣΕ ΕΠΙΛΑΘΕΙΝ;

Egyptian papyrus. First c. B.C. It contains the letter of a workman, Hilarion, to his sister and wife. It is written in Koine Greek, and has many elements of everyday speech. "I'm now in Alexandria. (...) you said to Aphrodisias that I should not forget you. How could I forget you?"

the greek language: its identity

Αναθηματική επιγραφή η οποία χρονολογείται στην περίοδο μεταξύ 150 - 200 μ.Χ. Προέρχεται από το ιερό της Ορθείας Αρτέμιδος στη Σπάρτη. Η μετρική επιγραφή αναφέρει ότι ο Λεοντεύς, νικητής στη ΜΩΑ (=μοῦσα, μουσικός αγώνας στη λακωνική), ανέθεσε το έπαθλό του (ακολουθεί ο αριθμός βψλ' =2730) στην Ορθεία. Ο δε πατέρας του τον τίμησε με έμμετρον σύνθεσιν ἰσοριθμῶν ΕΠΩΝ (λέξεων μάλλον παρά στίχων). Ας σημειωθεί η ανάμεικτη γλώσσα της επιγραφής. Κοινή κατά βάση, με παραδοσιακούς λακωνικούς όρους και ένα ποιητικό-ιονικό στοιχείο (ΟΡΘΕΙΗ).

Dedicatory stele, 150-200 A.D., from the Temple of Artemis Orthia in Sparta. The metrical inscription states that Leonteus, victor in the MWA (Laconic for *mousa*, a musical contest) has dedicated his prize (there follow the letters βψλ' for the number 2.730). The inscription further states that his father honored him with a metrical dedication consisting of the same number of words (rather than verses). Note the mixed language of the inscription, basically koine, but containing Laconian terms, as well as an Ionic poetic element (ΟΡΘΕΙΗ).

In our times, amid the wide-spread confusion and questioning of basic notions and values, it is imperative that some notions and values of the classic Greek tradition, self-evident at the time, be brought forth to the contemporary scene once more and viewed under the current perspective of the wider social and political circumstances. The latest social developments and the unprecedented political transformations under way not only in Europe but internationally as well, now, more than ever, call for the recovery of certain *constant points of reference* diachronically accepted, that will serve as the basis for an essential rapprochement in depth of all the European countries and especially those of the European Community.

Language is not merely a tool, as certain technocrats in such sciences as linguistics, communication and informatiques would have it; according to a widely shared consensus, it constitutes, instead, a central constituent of an individual's personality and a people's profile, an elemental, component. Buffon, the Frenchman, is an early and epigrammatic definition, identified man with his particular linguistic expression: Man, he said, in his style of language. "Le style c'est l'homme même". In later times, a philosopher of language, the famous Wittgenstein, even more explicitly stated in "Tractatus logicophilosophicus", the oft quoted principle in connection with the texture and the importance of language: "The limits of my language mean the limits of my world". In the language of a people, in every single word and phrase, there are reflected instances of its history, its thought, its mentality and its culture and civilization. This is why the teaching of a native (national)

η ταυτότητα της ελληνικής γλώσσας

Στις μέρες μας, μέσα στη γενικότερη σύγχυση και αμφισβήτηση βασικών εννοιών και αξιών που επικρατεί, ορισμένες αυτονόητες άλλοτε έννοιες και αξίες του Ελληνισμού είναι ανάγκη να επαναφέρονται στο προσκήνιο και να επανεξετάζονται από νέα σκοπιά, αυτή της ευρύτερης σημερινής πολιτικής και κοινωνικής συγκυρίας. Οι τελευταίες κοινωνικές εξελίξεις και οι απίστευτοι πριν από λίγα χρόνια πολιτικοί μετασχηματισμοί που ζούμε σήμερα στην Ευρώπη αλλά και σε διεθνές επίπεδο, περισσότερο παρά ποτέ, επιβάλλουν να ξαναβρούμε ορισμένα σταθερά σημεία αναφοράς, διαχρονικώς δοκιμασμένα, πάνω στα οποία θα εδραιωθεί μια ουσιαστική και βαθύτερη προσέγγιση όλων των χωρών της Ευρώπης, και ιδιαίτερα των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Ότι η γλώσσα δεν είναι απλό εργαλείο, όπως την θέλουν μερικοί τεχνοκράτες γλωσσολόγοι, επικοινωνιολόγοι και πληροφορικοί, αλλά καθοριστικό συστατικό της προσωπικότητας του ατόμου και της φυσιογνωμίας ενός λαού, δηλ. υπαρκτικό στοιχείο, σήμερα φαίνεται να αποτελεί γενικότερα αποδεκτή θέση. Ο Γάλλος Buffon πολύ παλιά και πολύ επιγραμματικά ταύτισε την έννοια του ανθρώπου με την ιδιαιτερότητα της γλωσσικής του έκφρασης: Το ύφος είναι ο ίδιος ο άνθρωπος ("Le style, c'est l'homme même"). Πολύ αργότερα, ένας φιλόσοφος της γλώσσας, ο πολὺς Wittgenstein, στο έργο του "Tractatus logicophilosophicus", διατύπωσε ακόμη πιο καθαρά μιαν αρχή στην οποία συχνότατα παραπέμπουν όλοι όσοι μιλούν για την υφή και την αξία της γλώσσας: η γλώσσα μου είναι ο κόσμος μου ("The limits of my language mean the limits of my world"). Μέσα στη γλώσσα ενός λαού, μέσα στην κάθε λέξη και φράση απεικονίζονται στοιχεία από την ιστορία, τη σκέψη, τη νοοτρο-

Τμήμα διπτύχου από ελεφαντόδοντο. Προέρχεται από την Κωνσταντινούπολη και χρονολογείται στην περίοδο 500 - 550 μ.Χ. Εικονίζεται πιθανώς ο Αρχάγγελος Μιχαήλ. Η επιγραφή η οποία σώζεται μισή (θα συνεχιζόταν στο άλλο τμήμα του διπτύχου) ΛΕΧΟΥ ΤΑ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΜΑΘΩΝ ΤΗΝ ΑΙΤΙΑΝ... θα μπορούσε να θεωρηθεί ως προτροπή στον ίδιο τον αυτοκράτορα ο οποίος εικάζεται ότι θα εικονιζόταν στο χαμένο τμήμα του διπτύχου.

Leaf of an ivory diptych from Constantinople. c. 500-550 A.D. Depicts an archangel (probably Michael). The half-preserved inscription (continued on the other missing leaf of the diptych): "Accept these and having learned the cause..." probably indicates an appeal to the Emperor who most likely was represented on the missing leaf.

Παράσταση ένθρονος Θεοτόκου στο μέσον των Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ, υφανμένη σε μάλλινο ύφανσμα. Προέρχεται από την Αίγυπτο και χρονολογείται στον 6ο αι. μ.Χ. Στο άνω διάζωμα, μέσα σε δόξα που υποβαστάζουν δύο άγγελοι, ο Ιησούς, επίσης ένθρονος. Στα διάχωρα εικονίζονται, σύμφωνα πάντα με τις επεξηγηματικές επιγραφές, οι δώδεκα Απόστολοι.

Tapestry representing the Virgin enthroned, seated between the Archangels Michael and Gabriel. 6 c. A.D. Egyptian. Woven in wool. In the upper zone, Christ is also enthroned within a mandorla carried by two Angels. In the panels are represented the twelve Apostles with the name of each.

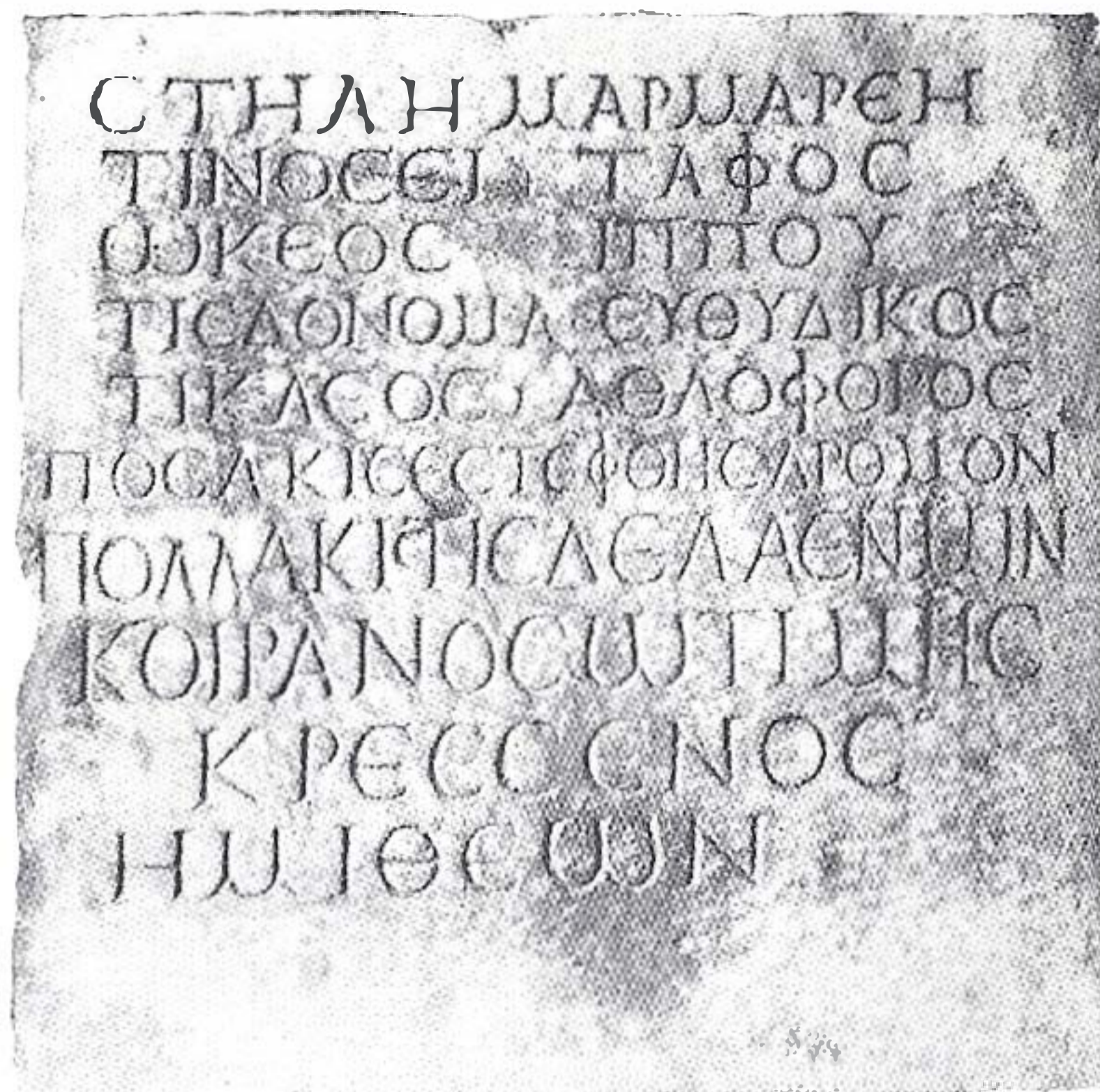
language, when applied correctly in depth, constitutes a simultaneous teaching of the national and moral physiognomy of a people, a historic and didactic action. The founder of the so-called "modern" linguistics, a linguist that had studied the historical-comparative method in all his life with particular interest in classical languages -I mean Ferdinand de Saussure- was the one who defined language as a *taxonomy of the world*. This means that it is through language that man classifies the world in accordance to the way he has perceived and processed it in his intellect. It is through language that man can create order out of the chaotic reality that surrounds him. Every people perceives, organizes and expresses, through language a different projection of the world, always in accordance with the mentality, their civilization, their history, their values and their beliefs. A different language, we linguists say, is not merely the same thing in other words. If that were true, translation from one language to another would be a child's play. Which is not the case, of course. To come back to Saussure, each language is a different classification of the world. This is why each language is, above

everything else, a national matter; it is the expression of a people's existence in the present as well as its historical reality, that is its national identity. For this reason, any approach to a certain civilization, a certain people or a certain society must necessarily be effected through language. It is the symbols of language that reveal in a most eloquent manner, the history and mentality, the thought and attitude of a people towards the world.

THE IDIOSYNCRATIC GREEK LANGUAGE

What we have said above about national languages in general are, in a most striking and self-evident way, true of the Greek language. This language, in particular, is endowed with a particular physiognomy by a number of historical and political features. These are mainly the following:

◆ The early use of the Greek language for the expression of advanced forms of thought by great and endowed intellects invested it with an early cultivation in depth.

πία, την καλλιέργεια και τον πολιτισμό του. Γι' αυτό και η ίδια η διδασκαλία μιας μητρικής (εθνικής) γλώσσας, όταν διδάσκεται σωστά και στο απαιτούμενο βάθος, είναι αυτόχρονα διδασκαλία του ύφους και του ήθους ενός λαού, ιστορικός και φρονηματιστικός μαζί παράγων. Ο ιδρυτής της "μοντέρνας", λεγόμενης, γλωσσολογίας, ένας γλωσσολόγος που είχε σ' όλη τη ζωή του θητεύσει στην ιστορικοσυγκριτική γλωσσολογία με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις κλασικές γλώσσες, αναφέρομαι στον Ferdinand de Saussure, ήταν και ο γλωσσολόγος που όρισε τη γλώσσα ως ταξινόμια του κόσμου. Που σημαίνει ότι ο άνθρωπος με τη γλώσσα του ταξινομεί τον κόσμο του, έτσι όπως τον έχει συλλάβει και επεξεργαστεί πρώτα με τη νόησή του. Με τη γλώσσα ο άνθρωπος βάζει τάξη στο χάος της γύρω του πραγματικότητας. Κάθε λαός σύμφωνα με τη νοοτροπία του, τις αντιλήψεις, τον πολιτισμό και την ιστορία του, τις αξίες και τα "πιστεύω" του συλλαμβάνει, οργανώνει και εκφράζει γλωσσικά τον κόσμο με διαφορετικό τρόπο. Μια άλλη γλώσσα δεν είναι απλώς άλλες λέξεις για τα ίδια πράγματα, λέμε οι γλωσσολόγοι. Γιατί τότε η μετάφραση λ.χ. από τη μια γλώσσα στην άλλη θα ήταν απλό παιχνίδι. Και, βέβαια, αυτό δεν συμβαίνει. Κάθε γλώσσα, επανερχόμεστε στον Saussure, είναι άλλη ταξινόμηση του κόσμου. Να γιατί κάθε γλώσσα είναι πρώτα και πάνω απ' όλα εθνική ταυτότητα: η έκφραση της σύγχρονης ύπαρξης και της ιστορικής μαζί διαδρομής κάθε λαού, δηλ. η ταυτότητά του. Γι' αυτό και η πιο ουσιαστική προσέγγιση ενός πολιτισμού, ενός λαού, μιας κοινωνίας, περνάει πάντα μέσα από τη γλώσσα. Τα γλωσσικά σύμβολα αποκαλύπτουν με τον πιο εύγλωττο τρόπο τη νοοτροπία, την ιστορία, τη σκέψη και τη στάση ενός λαού απέναντι στον κόσμο.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Αυτά που είπαμε γενικά για κάθε εθνική γλώσσα ισχύουν μ' ένα έντονο και αποδεικτικό, θα έλεγα, τρόπο προκειμένου για την ελληνική γλώσσα. Ειδικότερα ως προς αυτή τη γλώσσα μια σειρά πολιτιστικο-ιστορικών γνωρισμάτων της προσδίδουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα. Αυτά είναι κυρίως:

- ◆ Η πρόωγη και από μεγάλα προικισμένα πνεύματα χρησιμοποίηση της Ελληνικής για την έκφραση προηγμένων μορφών σκέψης, που της εξασφάλισε μια επίσης πρόωγη όσο και βαθειά καλλιέργεια.
- ◆ Η, συνεπεία αυτής της ιδιότητάς της, ανάδειξη της Ελληνικής σε κύρια βάση

Ρώμη, λόφος του Αβεντίνου, κοντά στο Circus Maximus. Μαρμάρινη επιτύμβια επιγραφή του τέλους του δευτέρου αι. μ.Χ. για τον ίππο Ευθύδικο ο οποίος όχι μόνο είχε νικήσει πολλές φορές σε αγώνες, αλλά είχε την τιμή να έχει οδηγηθεί από τον "κοίρανο", τον Κύριο, δηλαδή τον Αυτοκράτορα, μάλλον τον Κόμμοδο.

Marble funerary inscription from the Aventine Hill, Rome, near the Circus Maximus. End of second c. A.D. Honoring the horse Euthydikos who was not only many times victorious in the games but also had the honor to be under the command of the "Supreme Commander", probably referring to the Emperor Commodus.

Θεόφιλος (829 - 842)

Σόλιδος

Επι. Προτομή του αυτοκράτορα κατενώπιον με πατριαρχικό σταυρό

* ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ Θ

Theophilus (829 - 842)

Solidus

Obv. Bust of Emperor, facing, holding patriarchal cross.

* ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ Θ

Ιωάννης Β' Κομνηνός (1118-1143)

Υπέριπρον

Οπ. Η Θεοτόκος ευλογεί τον αυτοκράτορα

ΙΩ. ΔΕΣΠΟΤ(Η) ΤΩ Π(ΟΡ)ΦΥΡΟΓΕΝΗΤ(Ω)

John II Comnenus (1118-1143)

Hyperpyron

Rev. Virgin blessing the Emperor

ΙΩ. ΔΕΣΠΟΤ(Η) ΤΩ Π(ΟΡ)ΦΥΡΟΓΕΝΗΤ(Ω)

- ◆ As a sequence of this quality, the Greek language became the basis of the expression of the notional expression of the western civilization.
- ◆ It is present today in the vocabulary of all the European languages especially in complex and sophisticated forms of communication, such science or the idiom of politics.
- ◆ Its oral and written tradition has been uninterrupted for about 4.000 and 3.000 years respectively.
- ◆ Contemporary Greek is closely connected with its earlier phases, i.e. ancient and byzantine Greek, due to peculiar cultural and historical conditions.
- ◆ It had an active part in the Renaissance as well as the later and even current developments in culture and education in Europe and the western civilizations.

I do not at all claim that Greek is the "chosen language of the world" which should enjoy a special and privileged status on the expense of other cultures and national languages... However, one may rightfully claim that the Greek language- especially because of the features peculiar to its history-constitutes an idiosyncratic case of a European language that is ever present and culturally up to date. It is so as the language of the classic texts, that of the Gospel, the Fathers of the Church and the Byzantine hymnography, as the linguistic expression of the human intellect in its greatest moments and the eternal issues which pertain to man and the human values.

I wish to add here a few more comments to the idiosyncratic features of the Greek language that I have mentioned. First a few words on the issue of the early cultivation of the Greek language by great intellects. In terms of the written tradition a great author, a great intellectual, a philosopher, a historian, a great creator in general, means a *great*, a *significant text*. A great text, however, is not only exceptionally important in terms of the message but also in terms of its organization of language and expression.

Dialectics, for instance is not merely a superior and sophisticated technic in the quest of philosophical truth: it is a superior and sophisticated organization of language, of linguistic expression. Let us not forget that *ratio* and *oratio* in Greek had already been expressed by Plato through the same language symbol *logos*. In other words, the progress and cultivation of thought, science, drama,

της εννοιολογικής έκφρασης του δυτικού πολιτισμού.

- ◆ Η σημερινή παρουσία της στο λεξιλόγιο όλων των ευρωπαϊκών γλωσσών και μάλιστα σε σύνθετες και απαιτητικές μορφές επικοινωνίας, όπως είναι η επιστήμη ή ο πολιτικός λόγος.
- ◆ Η αδιάκοπη προφορική και γραπτή παράδοση της επί 4.000 και 3.000 χρόνια αντιστοίχως.
- ◆ Η στενή -λόγω ιδιαίτερων ιστορικών και πολιτιστικών συνθηκών- σχέση της σύγχρονης Ελληνικής προς τις παλαιότερες φάσεις της, αρχαία και βυζαντινή.
- ◆ Ο ρόλος της, όχι μόνο στην Αναγέννηση, αλλά και στις μετέπειτα, και σύγχρονες ακόμη, μορφές παιδείας και εκπαίδευσης στην Ευρώπη και σε δυτικογενείς πολιτισμούς.

Δεν υποστηρίζω καθόλου πως τάχα η Ελληνική είναι "η περιούσια γλώσσα του κόσμου" που πρέπει να έχει ιδιαίτερη, προνομιακή μεταχείριση εις βάρος όλων των άλλων πολιτισμικών και εθνικών γλωσσών... Δικαιούται, ωστόσο, κανείς να υποστηρίξει ότι η ελληνική γλώσσα -λόγω ακριβώς των ιδιόμορφων χαρακτηριστικών της ιστορικής της εξέλιξης- αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση πολιτισμικής και ευρωπαϊκής γλώσσας που ως γλώσσα των κλασικών κειμένων της αρχαίας, ως γλώσσα του Ευαγγελίου, των Πατέρων της Εκκλησίας και της βυζαντινής υμνογραφίας, ως γλώσσα εκφράσεως του ανθρωπίνου πνεύματος στις πιο μεγάλες στιγμές και για τα πιο μεγάλα και διαχρονικής εμβέλειας θέματα, τα θέματα που αφορούν τον άνθρωπο και τις ανθρώπινες αξίες, είναι πάντα παρούσα και επίκαιρη.

Τα σημεία ιδιαιτερότητας της ελληνικής γλώσσας που έθιξα χρειάζονται μερικές πρόσθετες επισημάνσεις.

Και πρώτα για το ζήτημα της πρώιμης καλλιέργειας της Ελληνικής από μεγάλα πνεύματα. Μεγάλος συγγραφέας, μέγας διανοητής, μέγας φιλόσοφος, μέγας ιστορικός, μέγας δημιουργός γενικά, προκειμένου για γραπτή παράδοση σημαίνει μεγάλο, σημαντικό κείμενο. Μεγάλο κείμενο, ωστόσο, σημαίνει εξαιρετική σπουδαιότητα, όχι μόνο στο περιεχόμενο του μηνύματος, αλλά και στη γλωσσική οργάνωση και έκφρασή του. Η διαλεκτική λ.χ. δεν είναι απλώς υψηλή και σύνθετη τεχνική αναζητήσεως της φιλοσοφικής αλήθειας: είναι υψηλή και σύνθετη οργάνωση του λόγου, της γλωσσικής έκφρασης. Rati• και oratio, μη το ξεχνάμε, στην Ελληνική εκφράστηκαν ήδη από τον Πλάτωνα μ' ένα, το

Αποσπάσματα από τις Λειτουργίες των Ι. Χρυσοστόμου και Μ. Βασιλείου. 17ος αι. Αντιγραφεὺς ο ιερομόν. Καλλίνικος.

Fragments of the liturgies by J. Chrysostom and Basil. 17th c. Copist: monk Kallinikos.

Λέων ΣΤ' Σοφός (886-912)
 Μιλιαρέσιον
 Οπ.† ΛΕΩΝ / ΕΝ Χ(ΡΙΣΤ)Ω ΕΥ/ΣΕΒΗΣ
 ΒΑΣΙ/ΛΕΥΣ ΡΩ/ΜΑΙΩΝ

Leon VI the Wise (886 - 912)
 Miliaresion
 Rev. † ΛΕΩΝ / ΕΝ Χ(ΡΙΣΤ)Ω ΕΥ/ΣΕΒΗΣ
 ΒΑΣΙ/ΛΕΥΣ ΡΩ/ΜΑΙΩΝ

of all cultural and intellectual issues, were considered by the ancient Greeks as inseparably connected with the cultivation in depth of logos, the Greek language. It is in this spirit that we can appreciate Heisenberg's, the greatest physicist's words when he admits that "My most important spiritual exercise was studying the ancient Greek language. In this language there exists a complete correspondence between the word and its semantic content. "The word, then, as a language symbol, is in Greek, in absolute harmony with the "semantic content", Heisenberg tells us. It is exactly what so often has been termed the *etymological transparency* of the words of Greek.

OUR STRENGTH AND WEAKNESS

In this sense we can easily interpret the second point we have made above about the Greek language constituting the basis of the conceptual expression of the western or European civilization. It was in the Greek language that basic notions of human thought, especially on a level of exchange of essential information- what was termed a "cultivated code"- that were first expressed to be later on supplemented and translated into Latin and consequently combined with elements of more recent national languages. Words-concepts such as *logic* and *system*, *analysis* and *synthesis*, *category*, *method*, *taxonomy*, *hypothesis*, *hierarchy*, *problem* and *critique*, *theme*, *programme* and *organization*, *theory* and *experience*, *practice*, *dialogue*, *dialectics*, *idea*, *ideology*, *politics*, *democracy* but also *tyranny*, *symptom*, *diagnosis* and *therapy*, *epoch*, *period*, *poetry*, *drama*, *tragedy*, *lyricism* and *theatre*, *meter* and *symmetry* as well as *hyperbole*, *mystery*, *magic*, *liturgy*, *eros*, *hypocrisy*, *Christ*, *orthodoxy*, *evangelic* texts, *hymns*, *martyrs* and *ecclesia* and so many other words-keys in our civilization are perceived, denoted and experienced through words of the Greek language. Even the contemporary *pepsi* (-cola), the italian *mythos* (of Ferrari) or *Kouros*, the perfume, refer to the Greek language, those early concept- words and their communicative prestige.

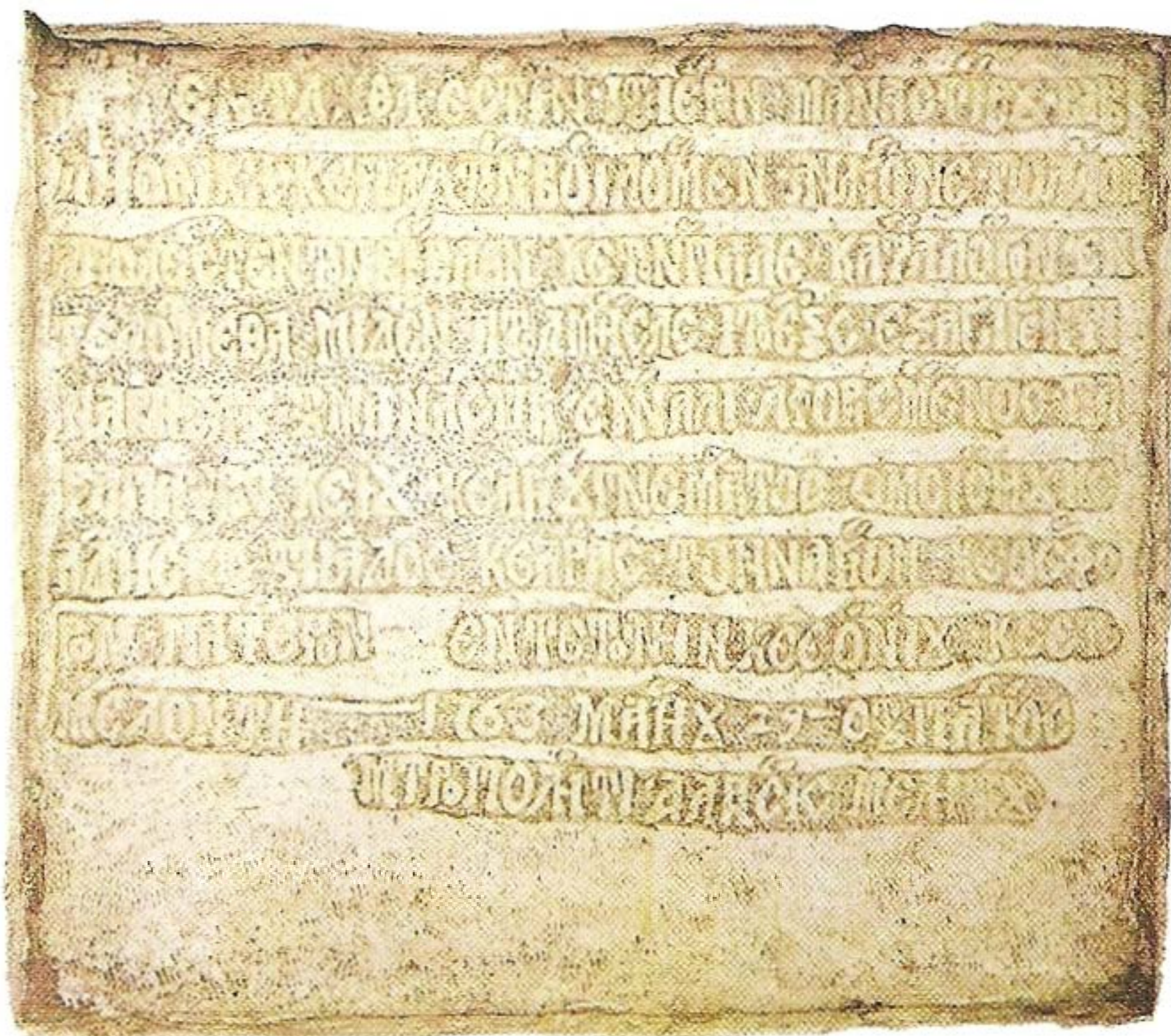
For the relationship of the contemporary, ancient and byzantine Greek and the long uninterrupted tradition of the Greek language for about 4.000 years now, let us rather listen to George Seferis: "The Greek language, man, the sea...What a wonderful thing to realize that since Homer spoke till now we

ίδιο γλωσσικό σύμβολο, τον λόγο. Με άλλα λόγια, η άνοδος και η καλλιέργεια της σκέψης, της επιστήμης, του θεάτρου, του πνευματικού πολιτισμού γενικότερα, στους αρχαίους Έλληνες ήταν κατ' ανάγκην μαζί και βαθύτατη καλλιέργεια του λόγου, της ελληνικής γλώσσας.

Έτσι μπορούμε να καταλάβουμε και την ομολογία του μεγαλύτερου ίσως φυσικού, του Heisenberg: "Η θητεία μου στην αρχαία ελληνική γλώσσα υπήρξε η σπουδαιότερη πνευματική μου άσκηση. Στη γλώσσα αυτή υπάρχει η πληρέστερη αντιστοιχία ανάμεσα στη λέξη και στο εννοιολογικό της περιεχόμενο". Το γλωσσικό σύμβολο, λοιπόν, δηλ. η λέξη, στην Ελληνική βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με την έννοια που δηλώνει, το "εννοιολογικό περιεχόμενο", μας λέει ο Heisenberg. Πρόκειται για ό,τι συχνά, με άλλη ορολογία, χαρακτηρίζεται ως ετυμολογική διαφάνεια των λέξεων της Ελληνικής.

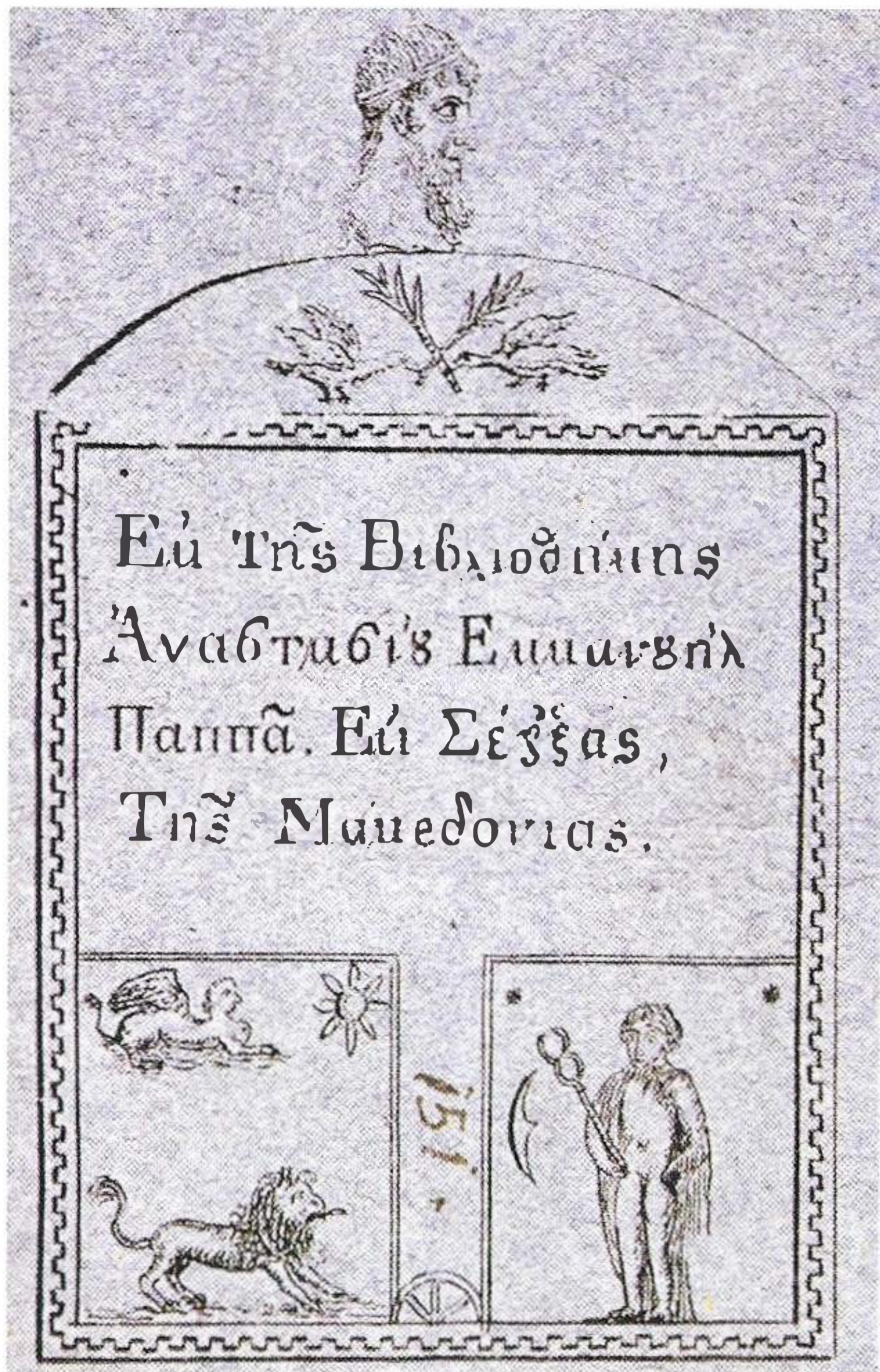
ΔΥΝΑΜΗ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΜΑΣ

Έτσι μπορούμε εύκολα να ερμηνεύσουμε το β' σημείο που θίξαμε ανωτέρω, την ανάδειξη της Ελληνικής σε βάση της εννοιολογικής έκφρασης του δυτικού ή ευρωπαϊκού πολιτισμού. Βασικές έννοιες της ανθρώπινης σκέψης, ιδίως στο επίπεδο ανταλλαγής πληροφοριών ουσίας, ό,τι ονομάστηκε "καλλιεργημένος κώδικας", πρωτοεκφράστηκαν στην Ελληνική, για να συμπληρωθούν ή και να μεταφραστούν αργότερα στη Λατινική και να συγκερασθούν εν συνεχεία με στοιχεία των νεότερων εθνικών γλωσσών. Λέξεις-έννοιες όπως η λογική και το σύστημα, η ανάλυση και η σύνθεση, η κατηγορία, η μέθοδος, η ταξινόμηση, η υπόθεση και η ιεραρχία, το πρόβλημα και η κριτική, το θέμα, το πρόγραμμα και η οργάνωση, η θεωρία, η εμπειρία και η πρακτική, ο διάλογος και η διαλεκτική, η ιδέα και η ιδεολογία, η πολιτική, η δημοκρατία αλλά και η τυραννία, τα συμπτώματα, η διάγνωση και η θεραπεία, η εποχή, η περίοδος, η ποίηση, το δράμα, η τραγωδία, ο λυρισμός και το θέατρο, το μέτρο και η συμμετρία αλλά και η υπερβολή, το μυστήριο και η μαγεία, η λειτουργία, ο έρωτας και η υποκρισία, ο Χριστός, η ορθοδοξία, το Ευαγγέλιο, οι ύμνοι, η λειτουργία, οι μάρτυρες και η εκκλησία και τόσες άλλες λέξεις κλειδιά του πολιτισμού μας συλλαμβάνονται, δηλώνονται και βιώνονται με λέξεις της ελληνικής γλώσσας. Ακόμα κι η σύγχρονη αμερικανική Pepsi (-cola), ο ιταλικός mythos (της Ferrarri) ή ο Κούρος, το άρωμα, ανατρέχουν στην ελληνική γλώσσα, στις πρώτες έννοιες-λέξεις και στο επικοινωνιακό γόητρο που διαθέτουν οι λέξεις αυτές.

Επιγραφή με τον κανονισμό της βιβλιοθήκης της Μονής Βησσαρίωνος στο Δούσκο Τρικκάλων. Φέρει χρονολογία 29 Μαΐου 1763 και την υπογραφή του Μητροπολίτου Λαρίσης Μελετίου: "(...) ΕΝΤΕΛΟΜΕΘΑ ΜΗΔΕΝ ΑΠΟΤΟΛΜΗΣΑΣ ΗΤΟΙ ΕΞΩ ΞΕΛΑΓΕΙΝ ΤΙΝΑ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ...".

Inscription containing the regulations of the Library of the Monastery of Bessarion from Dousko, Trikkala, Greece. Bears the date of 29 May, 1763 and the signature of the Metropolitan of Larisa, Meletios. "We order no one to dare to remove a book from the library of the monastery."

Κτητορικὸ σήμα τῆς ἰδιωτικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἀναστασίου Παπᾶ ἀπὸ τῆς Σέρρας τῆς Μακεδονίας. Ὁ Ἀναστάσιος ἦταν γιὸς τοῦ Εὐμανουὴλ Παπᾶ, πλουσίου ἐμπόρου, Φιλικού, ὁ ὁποῖος ἐτέθη ἐπικεφαλὴ τῆς ἐπανάστασης ἐναντίον τῶν Τούρκων στὴ Χαλκιδική.

Book mark of the private library of Anastasios Papas from Serres, Macedonia. Anastasios was one of the sons of the wealthy merchant, Emm. Papas, of the Philiki Hetereria, who headed the insurrection against the Turks in Chalcidike, Macedonia.

have breathed, spoken and sung, *in the very same language*. And this has always been so whether it was Clytemnestra speaking to Agamemnon, or the texts of the New Testament, the Hymns by Romanos, or the songs about Digenis Akritas, Cretan Drama, the Ballad of Erotokritos or the Greek Folk songs. "This is the Greek language: *one and whole* in the sense that it has never stopped being spoken and written; one and whole as one may attempt to acquire it through its complex multiplicity and its richness of expression.

This continuity of the Greek language through the centuries has at the same time been its strength and its weakness. It is strength because we can, every moment, immerse ourselves in the magic of its words, the fine chiselling of meaning through time and its polyvalent function in living speech. ● On the other hand- in contrast, perhaps, with what happens with other languages- a deeper, dynamic and creative knowledge and use of Modern Greek in more demanding types of communication, especially where vocabulary is concerned, the synchronic approach has as a prerequisite a parallel diachronic and historical one. This prerequisite is familiarity with the lexical roots and the structural/ formational elements of Modern

Greek (preverbal constituents, affixes of all kinds, e.t.c.), that enables the young Greek student of today to comprehend and exploit creatively the polyvalent constituents of his native tongue, rather than resort to mechanical memorization. This constitutes the difficulty, or the weakness, if you prefer, of the Greek language.

The United Europe where we are expected to live must necessarily be multinational, multilingual and multicultural. It is imperative that we find the link that will effectively and essentially unite the various countries of the Community. This link can be no other but the *values* on which the western civilization was founded. These values are, to a great extent, *expressed in the Greek language in Greek texts*. These are the classic texts which are now above space and time, the Greek texts which discuss and analyse man and human values, social and political institutions, the meaning of existence and transformation of beings, hybris and catharsis, demos and the city, democracy

ἌΛΦΑΒΗΤΆΡΙΟΝ
ΜΙΚΡὸν
ΠΡὸς εὐκόλον μάθησιν τῶν
παιδίων.

Ὡς προς τη σχέση σύγχρονης, αρχαίας και βυζαντινῆς Ἑλληνικῆς και τη μακρὰ ἀδιάκοπη γραπτή και προφορική παράδοση της Ἑλληνικῆς 4.000 χρόνια τώρα, ας αφήσουμε καλύτερα να μιλήσει ο Γιώργος Σεφέρης: "Ἡ ἑλληνική γλώσσα, ο ἄνθρωπος, η θάλασσα... Για κοιτάξτε πόσο θαυμάσιο πράγμα είναι να λογαριάζει κανείς πως ἀπὸ την εποχή που μίλησε ο Ὅμηρος ως τα σήμερα, μιλούμε, ανασαίνουμε και τραγουδούμε με την ίδια γλώσσα. Και αυτό δεν σταμάτησε ποτέ, είτε σκεφτούμε την Κλυταιμνήστρα που μιλά στον Αγαμέμνονα, είτε στην Καινή Διαθήκη, είτε τους ὕμνους του Ρωμανού και τον Διγενή Ακρίτα, είτε το Κρητικό Θέατρο και τον Ερωτόκριτο, είτε το δημοτικό τραγούδι". Αυτή είναι πράγματι η ἑλληνική γλώσσα. Μία και ενιαία, με την έννοια ὅτι δεν ἔπαυσε ποτέ να μιλιέται και να γράφεται: μία και ενιαία, ὅταν προσπαθῆς να την κατακτήσεις δημιουργικά μέσα στην πολλαπλότητα της σύνθεσης και τον πλούτο της δηλωτικότητάς της.

Αυτή, ἄλλωστε, η μακραίωνη συνέχεια της Ἑλληνικῆς είναι η δύναμη και η αδυναμία της. Δύναμη γιατί μπορούμε κάθε στιγμή να γευόμαστε τη μαγεία της λέξεως, το σμίλημα της σημασίας της μέσα στον χρόνο και την πολυδύναμη λειτουργία της στον λόγο. Κι ἀπὸ την ἄλλη - αντίθετα ἴσως προς τις περισσότερες ἄλλες γλώσσες - μια βαθύτερη, ενεργητική και δημιουργική γνώση και χρήση της νέας Ἑλληνικῆς σε απαιτητικότερες μορφές ἐπικοινωνίας προϋποθέτει ιδιαίτερα στο λεξιλόγιο τη διαχρονική-ιστορική, παράλληλα προς τη συγχρονική, προσέγγισή της. Προϋποθέτει μιαν ἐξοικείωση με τις λεξικές ρίζες και τα δομικά/σημασιολογικά στοιχεία της Ἑλληνικῆς (προορρηματικά, ἐπιθήματα, τέρματα κ.ά.), ὥστε να μπορεί το σημερινό ἑλληνόπουλο ὄχι απλῶς να αποτυπώνει μνημονικά ἀλλὰ να καταλαβαίνει σε βάθος και να αξιοποιεῖ δημιουργικά τα πολυδύναμα συστατικά της γλώσσας του. Κι αυτό είναι η πρόσθετη δυσκολία, η αδυναμία, αν θέλετε, της Ἑλληνικῆς.

Ἡ Ἐνωμένη Ἐυρώπη ὅπου θα ζήσουμε κι εμεῖς δεν μπορεί παρά να είναι, ἀπὸ τη φύση της, πολυεθνική (multinational), πολυγλωσσική (multilingual) και πολυπολιτισμική (multicultural). Γι' αυτό χρειάζεται να βρεθῆ ο συνεκτικός δεσμός που θα συνδέει βαθύτερα και ουσιαστικά τις χώρες της Κοινότητας μεταξύ τους. Ο δεσμός αυτός δεν μπορεί να είναι ἄλλος ἀπὸ τις ἀξίες πάνω στις οποίες στηρίχτηκε ο δυτικός πολιτισμός. Ἀλλὰ οι ἀξίες αυτές, με τη σειρά τους, είναι σε μεγάλο βαθμό ἐκφρασμένες σε ἑλληνικά κείμενα και σε ἑλληνική γλώσσα. Είναι τα κείμενα τα κλασσικά, αυτά δηλαδή που ξεπέρασαν τα ὅρια του

ἘΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤῆΣ ΑὔΣΤΡΙΑΣ.
Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Δ. Δαβιδουδάκη.
1820.

Σελίδα τίτλου ἀπὸ ἀλφαβητάριο το οποίο ἐξεδόθη στη Βιέννη λίγο πριν την Ἐπανάσταση.

Title page of a children's alphabet book, published in Vienna, just before the Greek Revolution.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
καταστρώματος, β'

100
Γιώργου Σεφέρη

"Ικαρός"
1945

Κάτω: Χειρόγραφο του Γιώργου Σεφέρη (βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας 1963) από την αλληλογραφία του με τον Τίμο Μαλιάνο: "ο Στράτης Θαλασσινός ανάμεσα στους αγάπανθους". Πρετόρια (Τρανσβαλ) 14/4/1942.

Βοιωτόμ: Manuscript of G. Seferis (Nobel Prize for Literature, 1963) from his correspondence with Timos Malanos: "ο Στράτης Θαλασσινός ανάμεσα στους αγάπανθους", Pretoria (Transvaal), 14/4/1942.

and tyranny, war and peace, justice and freedom, dignity and respect, love for one's country, life and death. All these expressed in Greek, a language that has been spoken and written, with major or minor changes, in Greece to our days. The Divine Word was also expressed in Greek and so were the teachings of the Fathers of the Church, so vital for

the Christian world: in Greek were also the hymns of the Orthodoxe

Church and the Holly Mass.

Amid the inevitable linguistic Babel of the United Europe, contact with the Greek language (the distinction into ancient, byzantine and modern Greek is at least artificial, not to say detrimental), established through the Education systems of the members of the Community, will constitute a direct contact with the primary concepts and fundamental sources of the western civilization, a notional bond among the citizens of Europe and a rapprochement to basic structures of thought that will serve as a constant point of reference in the confusion that is expected to ensue. Familiarization with the classical languages, the notions and values which they first expressed may become the common feature of the thinking population of the United Europe, a common denominator that will bind spiritually, morally and educationally citizens otherwise different in many respects: their mother tongue, their national identity, their political and economic beliefs, their mentality, their history, e.t.c.

The importance of the Greek tradition does not solely lie in classic antiquity. It is ever resurgent in a variety of form and intensity through the consciousness of the peoples in Europe, constantly imbuing the western civilization. This is an experience that we are in a position to project further into the United Europe and the vehicle to do so is the Greek language. I would not go so far as to claim that this is the only or the shortest way to unification. It is however, sufficiently safe.

Georghios Babiniotis

Professor of Linguistics, Faculty of Philosophy, University of Athens.

President of the Paedagogical Institute

Ο ΣΤΡΑΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΑΓΑΠΑΝΘΟΥΣ

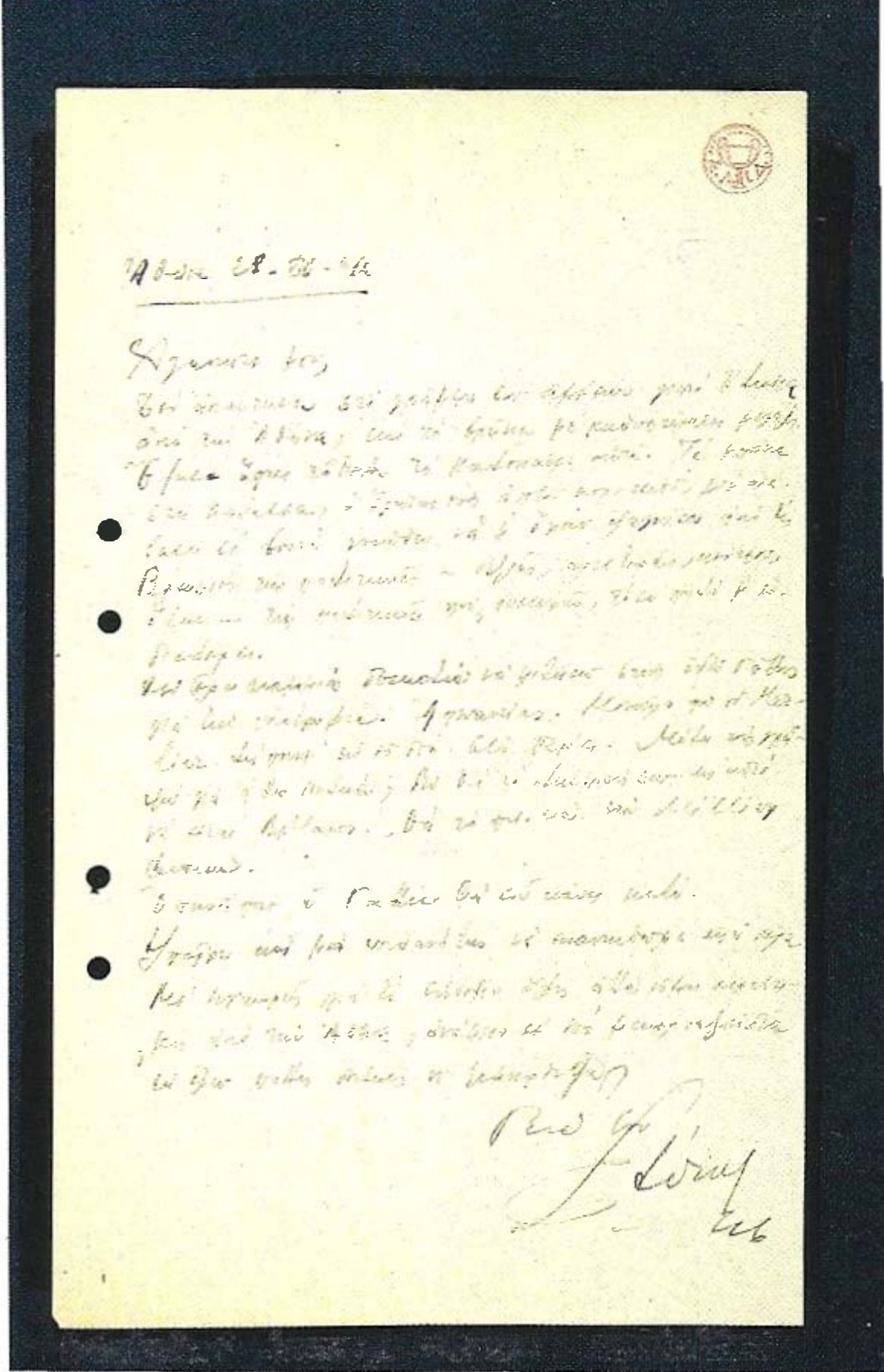
Α.
Δόν' εκεί ασφύδρα μινεφέρα μόν' ούκ ανδρική
Πώς τό μολύβου μέτρησ' αιδεμαίνου;
Οι αιδεμαίνου ξέρουν τή γράσσα και ηυανδρική
Γι' αιδό αιδεμαίνου.
Ταξιδιάν και αιδεμαίνου εαφιδεάν και αιδεμαίνου
Παρά γάμοι γάμοι και παρά γάμοι γάμοι.

Αν κερκίω τό τρυφερό τό φινεφέρα
Κι' εφιδεμαίνου — μέ είνεα τίς αιδεμαίνου
Οι εφιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου
Εφιδεμαίνου είνεα κερκίω μέτρησ' αιδεμαίνου
"Η κερκίω τό αιδεμαίνου μέτρησ' αιδεμαίνου."

Β.
Είνεα αιδεμαίνου και αιδεμαίνου τό μέτρησ' ούκ ανδρική
Ποιός γιά τό μέτρησ' κι' εφιδεμαίνου
Γιά τό αιδεμαίνου τό αιδεμαίνου αιδεμαίνου
Γιά τό αιδεμαίνου τό αιδεμαίνου αιδεμαίνου.
"Αιδεμαίνου είνεα, μέτρησ' αιδεμαίνου είνεα
Οι αιδεμαίνου αιδεμαίνου τό αιδεμαίνου αιδεμαίνου
Κι' τό αιδεμαίνου τών αιδεμαίνου αιδεμαίνου
Τό αιδεμαίνου αιδεμαίνου τό αιδεμαίνου αιδεμαίνου"

Μέ αιδεμαίνου τό μέτρησ' αιδεμαίνου αιδεμαίνου
Είνεα οι αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου
"Αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου
Κι' οι αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου
— Αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου —
"Η, δόν τής αιδεμαίνου;
— Αιδεμαίνου αιδεμαίνου —
Είνεα αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου αιδεμαίνου"

Γιώργου Σεφέρη
Πρετόρια (Τρανσβαλ) 14/4/1942

χρόνου και του χώρου, κείμενα ελληνικά όπου τίθενται, συζητούνται και ανατέμνονται ο άνθρωπος και η ανθρωπιά, οι κοινωνικοί και πολιτικοί θεσμοί, η έννοια της υπάρξεως και της μεταβολής των όντων, η ύβρις και η κάθαρσις, ο δήμος και η πόλις, η δημοκρατία και η τυραννίδα, ο πόλεμος και η ειρήνη, η δικαιοσύνη και η ελευθερία, η αξιοπρέπεια και ο σεβασμός, η φιλοπατρία, η ζωή και ο θάνατος. Όλα σε λόγο ελληνικό, σε γλώσσα που μιλιέται και γράφεται - με μεγαλύτερες ή μικρότερες μεταβολές - στην Ελλάδα και σήμερα. Σε γλώσσα ελληνική αργότερα και ο Θείος λόγος, σε λόγο ελληνικό οι καθοριστικές για τον Χριστιανισμό έννοιες των πατερικών κειμένων, στα Ελληνικά και η υμνολογία της ορθόδοξης εκκλησίας, ελληνιστί και η θεία λειτουργία.

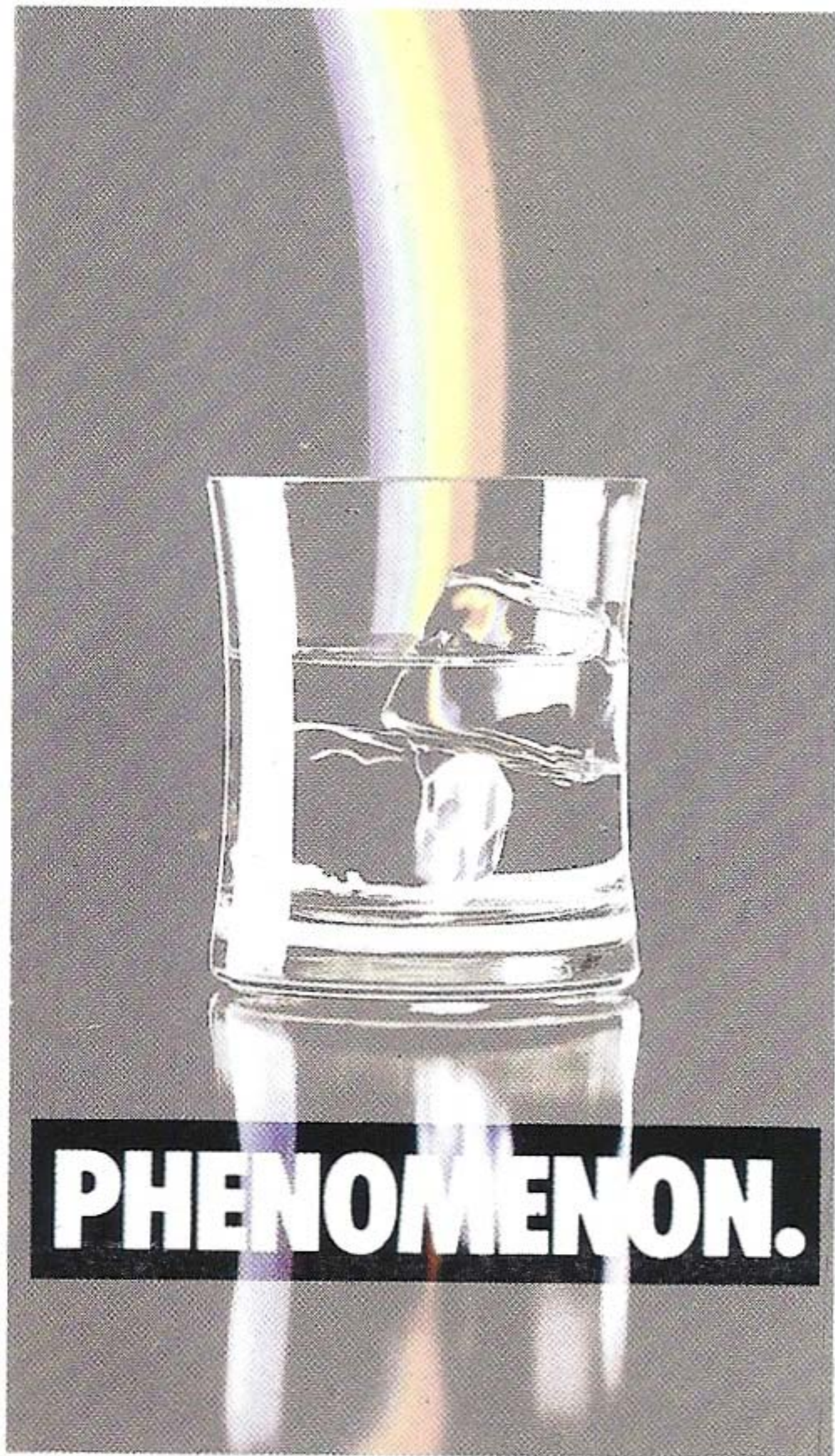
Μέσα στην αναπόφευκτη γλωσσική Βαβέλ της Ενωμένης Ευρώπης η επαφή με την ελληνική γλώσσα (για μας οι διακρίσεις σε αρχαία, μεσαιωνική, και νέα ελληνική γλώσσα είναι και τεχνητές και επιζήμιες), μέσα από την Παιδεία και την Εκπαίδευση των μελών της Κοινότητας, θα αποτελεί στην πράξη άμεση επαφή με πρώτες έννοιες και θεμελιώδεις πηγές του δυτικού πολιτισμού, εννοιολογικό δεσμό των πολιτών της Ευρώπης, πλησίασμα σε βασικές δομές της σκέψης, σταθερό σημείο αναφοράς στην αναμενόμενη σύγχυση. Η εξοικείωση με τις κλασσικές γλώσσες και τις έννοιες και αξίες που πρωτοεκφράστηκαν σε αυτές μπορεί να γίνει το κοινό χαρακτηριστικό των σκεπτομένων πολιτών της Ενωμένης Ευρώπης, χαρακτηριστικό που θα ενώσει διανοητικά, ηθικά και παιδευτικά πολίτες που θα τους χωρίζουν πολλά άλλα: η μητρική τους γλώσσα, η εθνική τους ταυτότητα, η πολιτικοκοινωνική τους ιδεολογία, η νοοτροπία, η ιστορία τους κ.λ.π.

Ο ρόλος του ελληνισμού δεν τελειώνει με την κλασσική αρχαιότητα. Ποτίζοντας τον δυτικό πολιτισμό, επιβιώνει συνεχώς με διαφορετική μορφή και ένταση μέσα από τη συνείδηση των ευρωπαϊκών λαών. Αυτή τη βίωση μπορούμε να κάνουμε πιο συνειδητή στα πλαίσια της Ενωμένης Ευρώπης, ενεργοποιώντας την περισσότερο μέσω της ελληνικής γλώσσας. Δεν ισχυρίζομαι ότι είναι η μόνη ή η συντομότερη οδός. Είναι όμως νομίζω, αρκετά ασφαλής.

Γεώργιος Μπαμπινιώτης,
Καθηγητής Γλωσσολογίας, Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Επιστολή του ●δυσέα Ελύτη (βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας 1979) προς τον Αθ. Φωτιάδη, Αθήνα 28/8/1946.

Letter of O. Elytis (Nobel Price for Literature, 1979) to Ath. Photiadis, Athens 28/8/1946.

words from greek

From "THE NEW WEBSTER DICTIONARY OF THE ENGLISH LANGUAGE", International Edition Grolier Incorporated, New York.

<<The classic tongue of Greece - the language of Homer and Plato and Aristotle - is one of the most important sources of our everyday speech. You have already learned something in the Greek language. You started when you learned your ABC's; when you referred to the alphabet, you were just saying the names of the two Greek letters *alpha* and *beta*, that is, A and B. A little later, when you talked about arithmetic, you were very nearly saying *arithmos*, the Greek word for "numbers". You can't go into the kitchen and wash dishes without handling something with a Greek name. The very word *dish* is Greek. At first it was *discos*, meaning "quoit". Later the meaning was extended to include dishes.

One word from the ancient Greek shows how meanings change. The rich men in Greece had an easy life - no tiresome - work to do - plenty of leisure time. To this spare time they gave the name of *scho-le*. In their *scho-le* they were devoted to discussion, study and instruction. Because they studied in their *scho-le*, they were called scholars; and the place where they studied came to be called school. So schooltime was spare time, and the pleasure found in that spare time was the pleasure of study.

Among familiar personal names are many that come from the Greek, as George, Philip, and Eugene. The name George means "landman" or "farmer". The *geo* in the name George is simply the Greek word for "earth". It is in *geography* and *geology* and *geometry*; they all have something to do with the earth.

Λέξεις από τα ελληνικά

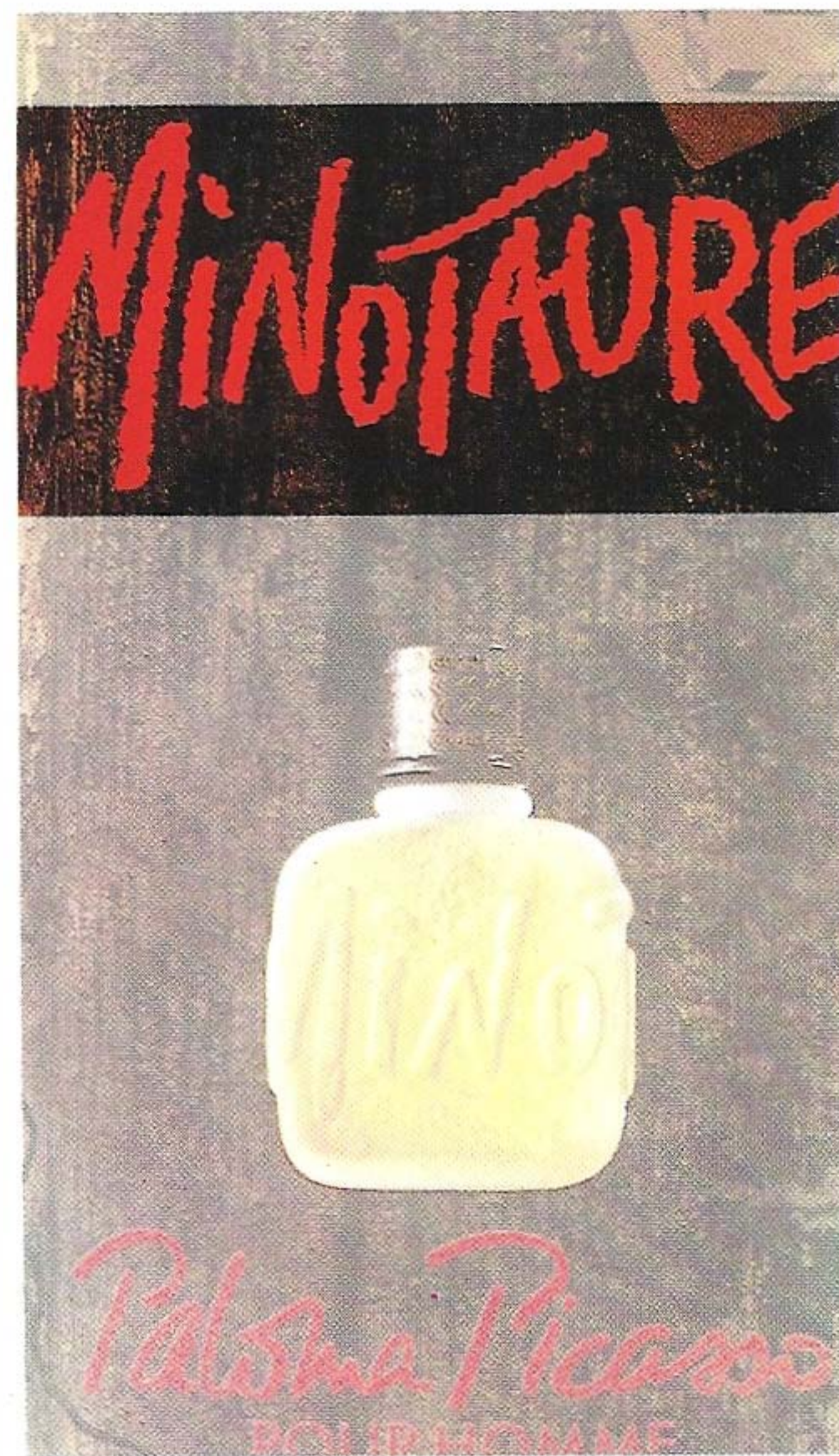
Το κείμενο αυτό είναι μετάφραση του αντιστοίχου τμήματος της εισαγωγής του: "THE NEW WEBSTER DICTIONARY OF THE ENGLISH LANGUAGE", International Edition Grolier Incorporated New York.

<<Η κλασική γλώσσα των Ελλήνων - η γλώσσα του Ομήρου, του Πλάτωνος και του Αριστοτέλους - είναι μια από τις σημαντικότερες πηγές που επηρέασαν την καθημερινή μας γλώσσα. Κάτι από τα ελληνικά έχετε ήδη μάθει. Αρχίσατε όταν μάθατε το ABC. Όταν αναφέρεσθε στο *αλφάβητο* (alphabet) προσφέρετε ακριβώς τα δύο Ελληνικά γράμματα, *Άλφα και Βήτα*, που είναι το Α και το Β. Λίγο αργότερα όταν αρχίσατε να μιλάτε για την *αριθμητική* (arithmetic) σχεδόν είπατε τη λέξη *αριθμός*, την ελληνική λέξη για το "number".

Πηγαίνοντας στην κουζίνα για να πλύνετε τα πιάτα (dishes) έχετε στα χέρια σας κάτι με ελληνική ονομασία. Η λέξη είναι ελληνική, *δίσκος* (dish). Η αρχική έννοια ήταν "κουπί", δίσκος διακοβολίας. Στη συνέχεια επεκτάθηκε έτσι ώστε να περιλάβει και τα πιάτα.

Μια λέξη από τα αρχαία ελληνικά δείχνει πόσο αλλάζουν οι έννοιες. Οι ευκατάστατοι στην Ελλάδα είχαν μια άνετη ζωή - χωρίς κουραστική εργασία - δηλαδή άφθονο καιρό για σχολή. Αυτό το διάστημα το ονόμαζαν *σχολή*. Κατά τη διάρκεια αυτής της σχολής, αφιέρωναν τον χρόνο τους σε συζητήσεις, μελέτη και διδασκαλία. Επειδή μελετούσαν κατά το χρόνο της σχολής τους ονομάστηκαν και *σχολαστικοί* (scholars) και ο χώρος όπου συχνάζαν ονομάστηκε *Σχολή* (school). Λοιπόν ο σχολικός χρόνος ήταν χρόνος που "εσχόλαζαν" και η ευχαρίστηση που εύρισκαν σ' αυτόν τον χρόνο ήταν η ευχαρίστηση της μελέτης.

Ανάμεσα στα πολύ οικεία ονόματα προσώπων είναι αυτά που προέρχονται από την ελληνική γλώσσα, όπως George, Philip, Eugene. Το όνομα George (*Γεώργιος*) σημαίνει "γεωργός" ή "αγρότης". Το geo- (γεω-) προέρχεται απλώς

The name Philip means one who loves horses; *philos*, loving; *hippos*, horse. A hippodrome is a racecourse where horses run. A hippopotamus is a river horse; *potamos* is Greek for the river.

The name Eugene means "well born": *eu-*, "good, well"; *genesis*, "birth". Most words starting with *eu-* have a sense that is "good, pleasant" or "beautiful". *Euphony* has to do with pleasant sounds; *eulogy*, pleasant sayings or words. A speech praising someone is an *eulogy*.

Now for some girl's names: Margaret, she's a pearl; Dora, she's a gift; Irene, she's peaceful - that is, if you go by the Greek names. And the Greeks did have a name for almost everything. When you say that this great nation of ours is a democracy, you're talking Greek : *demos - kratein*, "people - governing". Democracy is government by the people. The same Greek who gave us the name of our kind of government gave us the word *politics*. It comes from the Greek *polis*, "city". The Greeks gave us also the precious word *economy*. They called it *oikonomos*, from *oikos*, "house", and *nomos*, "management".

That's the spirit of economy - the management of a house. And because economy has so much to do with the home, some of the world's best economists are women.

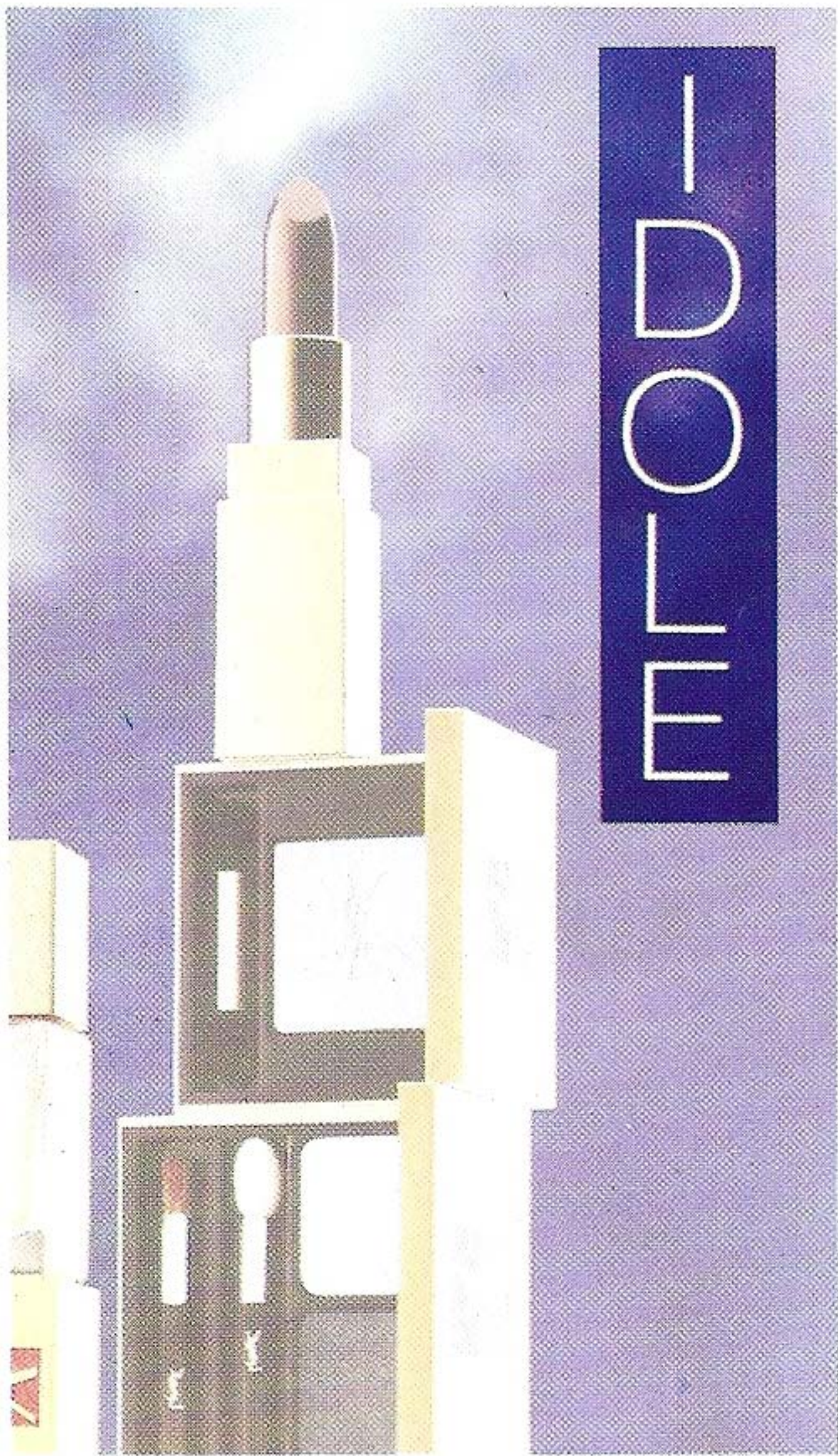
Speaking of women and housekeeping, marriage customs in ancient Greece emphasized business rather than romance. Sometimes the man never saw his wife until the wedding day. However, even if he didn't see her face, he always wanted to be sure about her dowry, that is, the money and other things of value that she would bring to him, as a sort of premium. Almost everything she owned became his. But under the old Greek law every bride was allowed to keep certain articles as her own, such as personal belongings and articles of adornment. These things would be carefully listed, and it was understood that the husband would have no control over them. What he got was the *phere*, or dowry. The things the bride kept were the *parapherna*: *para*, "independent of", *phere*, "dowry". On the day of an ancient Greek wedding the bride came home, taking great care to keep her own special treasures separate from the ones that

από την ελληνική ονομασία για τη Γη. Όπως και στη γεωγραφία (geography), τη γεωλογία (geology) και τη γεωμετρία (geometry). Και οι τρεις έχουν σχέση με τη Γη. Το όνομα Philip (Φίλιππος) σημαίνει "αυτός που αγαπά τα άλογα" και αποτελείται από το φίλος και το ίππος που σημαίνει άλογο. Όπως ο ιππόδρομος είναι ο δρόμος όπου τρέχουν οι "ίπποι", τα άλογα, και ο ιπποπόταμος είναι ο "ίππος", το άλογο του "ποταμού". Το όνομα Eugene (Ευγένιος) σημαίνει "από καλή γενιά, καλογεννημένος". Πολλές λέξεις που αρχίζουν από eu- (ευ-) έχουν την έννοια του "ωραίου", του "ευχάριστου" ή του "καλού". Euphony (Ευφωνία) έχει σχέση με ευχάριστους ήχους, eulogy (ευλογία) με ευχάριστα λόγια ή λέξεις. Ένας λόγος που επαινεί ή υμνεί κάποιον είναι μια ευλογία. Και τώρα μερικά γυναικεία ονόματα. Η Margaret (Μαργαρίτα) είναι ένα μαργαριτάρι, η Dora (Δώρα) είναι ένα δώρο, η Agnes (Αγνή) είναι αγνή και η Irene (Ειρήνη) ειρηνική, κατά την ελληνική έννοια των ονομάτων τους. Και οι Έλληνες είχαν πραγματικά ένα όνομα σχεδόν για κάθε τι. Όταν λέμε ότι η μεγάλη μας Πατρίδα είναι Δημοκρατία, τότε μιλάμε ελληνικά. Προέρχεται από το Δήμος - κρατείν που σημαίνει "ο λαός κυβερνά". Οι ίδιοι οι Έλληνες που μας έδωσαν το όνομα για το πολίτευμά μας μας έδωσαν και το όνομα πολιτική (politics). Προέρχεται από το ελληνικό πόλις (city). Οι Έλληνες μας έδωσαν επίσης την πολύτιμη λέξη οικονομία (economy). Είχαν τη λέξη οικονόμος από το οίκος (house) και νόμος (management). Αυτό σημαίνει και το πνεύμα της οικονομίας, τη σωστή διαχείριση ενός σπιτιού. Και επειδή η οικονομία έχει ακριβώς σχέση με τη διαχείριση του σπιτιού, μερικοί από τους καλύτερους οικονομολόγους στον κόσμο είναι γυναίκες.

Και μια και μιλάμε για γυναίκες και νοικοκυριό, τα ελληνικά έθιμα του γάμου έδιναν μεγαλύτερο βάρος στο επιχειρηματικό του μέρος παρά στο ρομαντικό. Κάποτε ο άνδρας δεν έβλεπε το πρόσωπο της γυναίκας του πριν από τον γάμο. Εν τούτοις, ήθελε να είναι σίγουρος για την προίκα της. Δηλαδή για τα χρήματα και τα άλλα είδη αξίας που θα του έφερνε σαν ένα είδος πληρωμής. Οτιδήποτε σχεδόν της ανήκε γινόταν δικό του. Αλλά σύμφωνα με τον παλιό ελληνικό νόμο κάθε νύφη μπορούσε να κρατήσει ορισμένα πράγματα μόνο για τον εαυτό της. Τέτοια ήταν τα εντελώς προσωπικά της πράγματα και τα κοσμήματά της. Αυτά έπρεπε να καταγραφούν επιμελώς και να γίνει σαφές ότι σ' αυτά δεν είχε κανένα δικαίωμα ο

would belong to her husband. It might be a strange collection of unrelated things, but it was her very own - her *parapherna*. And that's how we came by our word *paraphernalia*, meaning "a miscellaneous collection of accessories or equipment".

People who guess at the derivation of words and then refer to the dictionary often find that their guess was wrong. Guessing is not safe. A *comet* and a *comma* look somewhat alike (each has a round part and a tail); so someone says, "They must be related". But they're not. *Comet* is from Greek *kometes*, "long-haired", because of the tail of light the comet leaves behind. *Comma*, Greek *komma*, means "a section or segment, something cut off"; a comma slightly cuts off part of a sentence. Now someone may say, "Is a comic long-haired?" No. He gets his name from Greek *komos*, "a revel". Today many children give the word *comic* an entirely new meaning; they use it to mean any pictured story in strip form. They even talk about "Bible comics", an example of how the meaning of a word gets "pushed around".

Pharmacist is from Greek *pharmakon*, "poison". Many ancient medicinal drugs were more or less poisonous; hence the name of their dispenser.

Glamour is merely another form of *grammar*. Because *grammar* at one time meant "magic" or "fascination", *glamour* took on the meaning "witchery, allurements". This word also is Greek.

A dilemma is not an animal, in spite of its two horns. The word comes from Greek *di*, "double", and *lemma*, "proposition or assumption". When we have to choose between two propositions, each unfavorable to us, we are said to be "on the horns of a dilemma">>.

Fantasma *L'inconscient a son parfum.*

σύζυγος. Αυτά που αποκτούσε ήταν η φερνή, η προίκα. Αυτά που κρατούσε η νύφη ήταν τα *παράφερνα* (parapherna): παρά=εκτός φερνής, δηλαδή της προίκας. Η νύφη φρόντιζε την ημέρα του γάμου να διατηρήσει τους προσωπικούς θησαυρούς της χωριστά απ' αυτούς που θα ανήκαν στον άνδρα της. Μπορεί να ήταν μια περίεργη συλλογή από ετερόκλητα πράγματα, αλλά ήταν τα εντελώς δικιά της *παράφερνα* (parapherna). Και με αυτόν τον τρόπο φθάσαμε στο να σημαίνει σήμερα στην αγγλική η λέξη paraphernalia μια συλλογή από ετερόκλητα αντικείμενα ή είδη οικιακής.

Αυτοί που προσπαθούν να κάνουν υποθέσεις για την ετυμολογία μιας λέξης, συχνά όταν φθάνουν στο λεξικό διαπιστώνουν ότι είχαν πέσει έξω στους υπολογισμούς τους. Όπως ο *κομήτης* (comet) και το *κόμμα* (comma), μοιάζουν να έχουν σχέση, αλλά δεν έχουν. ● *κομήτης* είναι αυτός με τη μακρού *κόμη* (long-haired), λόγω της μακριάς φωτεινής γραμμής που αφήνει πίσω του, ενώ το *κόμμα* προέρχεται από το *κόπτω* και σημαίνει κάτι αποκομμένο από κάπου. Πράγματι, το *κόμμα* χωρίζει κατά κάποιον τρόπο ένα τμήμα μιας πρότασης. Κάποιος άλλος μπορεί να ρωτήσει "ένα *κόμικ* (comic) έχει κι αυτό μακρού μαλλιά"; Όχι, αυτό παίρνει το όνομά του από τον εορταστικό *κομό*. Σήμερα πολλά παιδιά δίνουν εντελώς διαφορετικό νόημα στη λέξη comic. Την χρησιμοποιούν για οποιαδήποτε εικονογραφημένη ιστορία σε μορφή κινουμένων σχεδίων. Μιλάνε ακόμη και για "κόμικς από τη Βίβλο", ένα παράδειγμα για το πώς διαμορφώνεται η έννοια μιας λέξης καθώς διαδίδεται.

Η λέξη Pharmacist, ο φαρμακοποιός, προέρχεται από το ελληνικό *φάρμακον* που σήμαινε αρχικά *φαρμάκι*, δηλητήριο. Πολλά παλιά ιατρικά *φάρμακα* ήσαν λίγο ή πολύ δηλητηριώδη. Από αυτά προήλθε και το όνομα αυτού που τα διέθετε. Glamour, μαγευτικός, είναι μια άλλη μορφή της λέξης grammar που κάποτε σήμαινε κάτι μαγικό ή μαγευτικό. Απ' αυτό πήρε και το glamour την έννοια της "μαγευτικής παρουσίας". Επομένως και αυτή η λέξη είναι ελληνική. Ένα *dilemma* (*δίλημμα*) δεν είναι ζώο, παρά τα δύο του κέρατα. Είναι και αυτή ελληνική λέξη και προέρχεται από το *δι-* (διπλός) και *λήμμα* που σημαίνει "πρόταση" ή "υπόθεση" (assumption). Όταν έχουμε να διαλέξουμε ανάμεσα σε δυο ασύμφωρες προτάσεις λέμε ότι είμαστε επάνω στα κέρατα ενός διλήματος ("on the horns of a dilemma")>>.

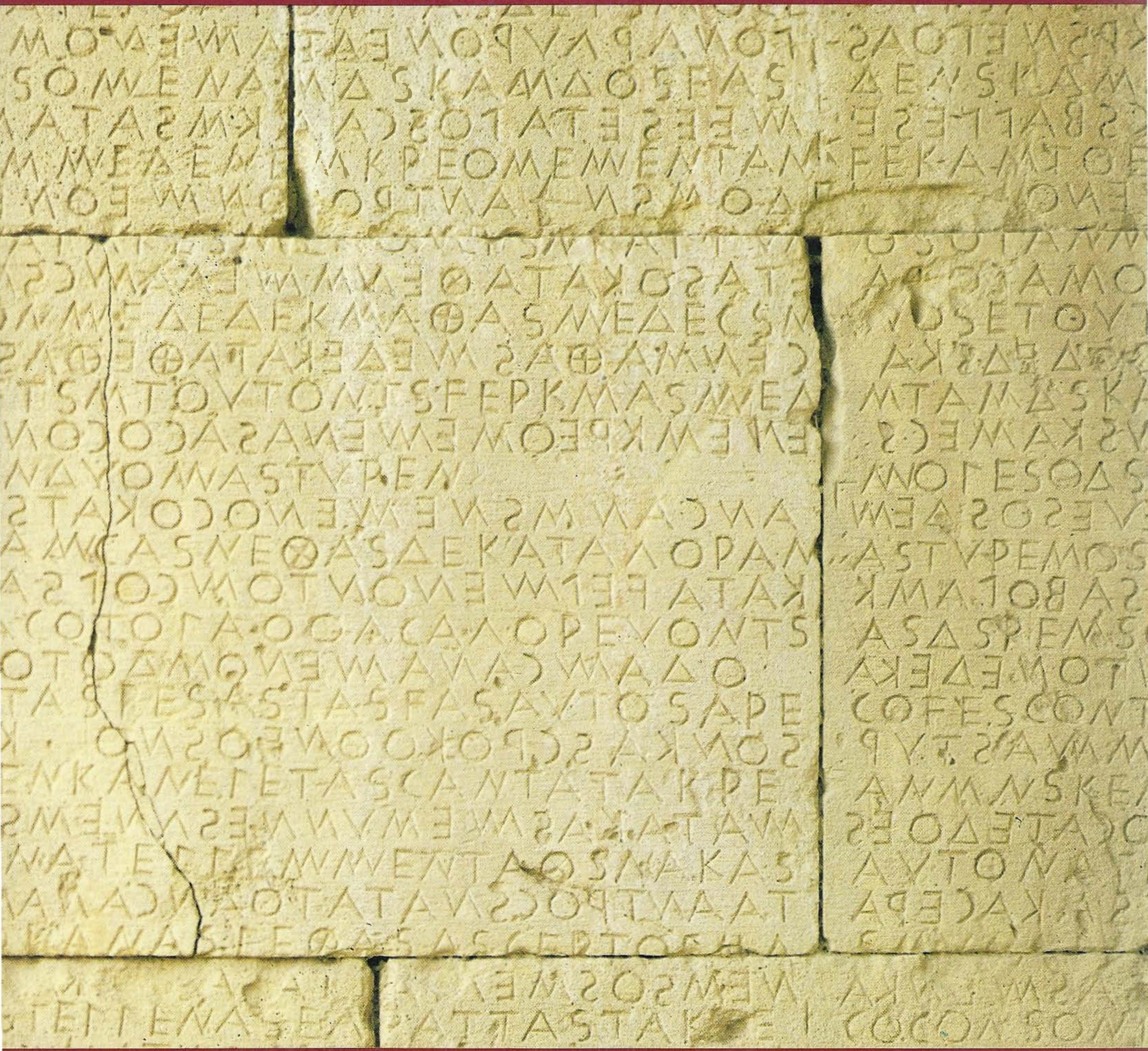
AN EPITOME OF SCIENTIFIC ONOMATOLOGY

ANA TOM Y	ANA TOM IA	pref.ANA(re)+TOM(v.TEMNΩ=cut)-IA
ANTHROPO LOG Y	ANΘPΩΠO ΛOΓ IA	ANΘPΩΠOΣ(=man)+ΛOΓ(ΛEΓΩ=say)IA
ATOM IC ENER G Y	ATOM IKH ENEPΓE IA	ATOM(=particle)+ENERΓE IA(activity)
ATOM IC MASS	ATOM IKH MAZ A	" " +MAZA(mass)
ARCHAEO LOG Y	APXAI O ΛOΓ IA	APXAI OΣ(=very old)+ΛOΓ(see above)IA
ARCHI TECT URE	APXI TEKT ON IKH	APXI(first)+TEKT ON(mason)
ARITHMET IC	APIΘMHT IKH	APIΘMOΣ(=number)APIΘMHT IKOΣ,H.ON
ASTRO LOG Y	AΣTPPO ΛOΓ IA	AΣTPH ,AΣTPPO(=star)+ΛOΓ(see above)IA
ASTRO NOM Y	AΣTPPO NOM IA	" " " +NOMOΣ(=law)IA
BATHY METR Y	BAΘY METP IA	BAΘY(=deep) +METPO(=metre)IA
BIBLIO GRAPH Y	BIBΛIO ΓPAΦ IA	BIBΛIO(=book)+ΓPAΦΩ(=write)IA
BIO ASTRO NAUT ICS	BIO AΣTPPO NAYT IKH	BIO(=life)+AΣTPPO(=star)+NAYT(=maritime)IKH
BIO CHEMISTR Y	BIO XHME IA	" " +XHMEIA(=chemistry)
BIO ECO LOG Y	BIO OIKO ΛOΓ IA	" " +OIKO(=house)+ΛOΓ(=say,speak)IA
BIO LOG Y	BIO ΛOΓ IA	" " " " " "IA
BOTAN Y	BOTAN IKH	BOTAN H(=plant,herb) + " " "IA
CHRONO LOG Y	XPOHO ΛOΓ IA	XPOHOΣ(=time,age) ÷ " " "IA
CINEMATO GRAF Y	KINHMATO ΓPAΦ IA	KINHMA or KINHΣH(=mouvement)+ΓPAΦΩ(=write)IA
CRYSTALLO GRAF Y	KPYCTAΛΛO ΓPAΦ IA	KPYCTAΛΛO(=crystal)+ΓPAΦΩ(write)IA
CRYPTO GRAF Y	KPYΠTO ΓPAΦ IA	KPYΠTO(=hidden) + " " " "
DIA LECT ICS	ΔIA ΛEKT IKH	pref.ΔIA + ΛOΓ OΣ(=intellect)IKH
DIPLO MAC Y	ΔIΠΛΩ MAT IA	ΔIΠΛΩMA -AT OΣ(=of the folded official paper)IA
ECO NOM ICS	OIKO NOM IKA	OIKO(OIKOΣ=house)+NOM(v.NEMOMAI =exploit)
EGYPTIO LOG Y	AIGYΠTIO ΛOΓ IA	AIGYΠTI OΣ(=from Egypt) +ΛOΓ(see above)IA
ELECTRO LYS IS	HΛEKTPO AYΣ IΣ	HΛEKTPO(=electric) +AYΣ(v.AYΩ=solve)IΣ
ELECTRO MAGNET ICS	HΛEKTPO MΑΓNHΤ IKH	" " +MΑΓNHΤHΣ(=magnet)IKH
EMBYO LOG Y	EMBPY O ΛOΓ IA	EMBPYON(=foetus) + ΛOΓ(see above) IA
ENTOMO LOG Y	ENTOMO ΛOΓ IA	ENTOMON(=insect) + " " " "
EPI DEMIO LOG Y	EΠI ΔHMIO ΛOΓ IA	pref.EΠI + ΔHMIOΣ(=public community)IA
EPI STEMO LOG Y	EΠIΣTHMO ΛOΓ IA	EΠIΣTHMH (=science) + ΛOΓ(see above)
ETHNO LOG Y	EΘHO ΛOΓ IA	EΘHOΣ(=nation) + " " "
GEO GRAPH Y	ΓEΩ ΓPAΦ IA	" " " " " + ΓPAΦ Ω(=write)
GEO LOG Y	ΓEΩ ΛOΓ IA	" " " " " + ΛOΓ(see above) IA
GEO MORFO LOG Y	ΓEΩ MOPΦO ΛOΓ IA	" " " MOPΦ H(=shape)+ " " " "
GEO METR Y	ΓEΩ METP IA	" " " " " " METPO(=metre) IA
HERPETO LOG Y	EPΠETO ΛOΓ IA	EPΠETO(=reptile) + ΛOΓ(see above) IA
HISTOR Y	IΣTOP IA	IΣTOP IA(=narrative) from v.OIDA(=know)IA
HYDRO DYNAM ICS	YΔPO ΔYNAΜ IKH	YΔPO(=water) +ΔYNAΜIΣ(=power)IKH
HYDRO LOG Y	YΔPO ΛOΓ IA	" " +ΛOΓ OΣ(see above)IA
HYDRO LYS IS	YΔPO AYΣ IΣ	" (=liquid) + AYΣ(v.AYΩ=solve) IΣ
MATHEMAT ICS	MATHMAT IKA	adj. MATHMAT IKOΣ (=mathemat ician)
MECHAN ICS	MHXAN IKH	MHXAN IKOΣ, IKH(MHXAN H=mashine)
METALL URG Y	METALL OYPT IA	METALL ON(=metal)+ EPΓON(=work)
META PHYS ICS	META ΦYΣ IKH	META(=after,next,behind) + ΦYΣ IΣ (=nature)IKH
METEORO LOG Y	METEOPPO ΛOΓ IA	METEOP ON(=suspended in the air) + ΛOΓ(s.a.)IA
MUS IC	MOYΣ IKH	MOYΣA(=Mus e ,one of nine Muses)
MYTHO LOG Y	MYΘO ΛOΓ IA	MYΘO(=myth,legent) + ΛOΓ(see above) IA
NEO LITH IC	NEO ΛIΘ IKH	NEO(=new) +ΛIΘ OΣ(=stone)
NERHELO METR Y	NEΦEΛO METP IA	NEΦEΛH(=cloud) +METPO(=metre)IA
NUMISMAT ICS	NOMIΣMAT IKH	NOMIΣMA gen.NOMIΣMAT OΣ(=coin,money)
ORNITHO LOG Y	OPNIΘO ΛOΓ IA	OPNIΣ gen.OPNIΘ OΣ(=bird) + ΛOΓ(see above)IA
PALAEO BOTAN Y	PALLAI O BOTAN IKH	PALLAI O(=old)+BOTAN H(=plant,herb)IKH
PALAEO CLIMATO LOG Y	PALLAI O KLIMATO ΛOΓ IA	" +KΛIMA,gen.KΛIMAT OΣ(=climat)+ΛOΓ(s.a.)IA
PALAEO LITH IC	PALLAI O ΛIΘ IKH	PALLAI O(=old) +ΛIΘ OΣ(=stone)IKH
PALAE ONTO LOG Y	PALLAI ONTO ΛOΓ IA	" +ONT A(=beings)+ ΛOΓ(see above)IA
PATHO LOG Y	PAΘO ΛOΓ IA	PAΘOΣ(=disease,passion) + " " "
PHARMAC Y	ΦAPMAKEYT IKH	ΦAPMAK ON(=remedy,poison)

ΕΠΙΤΟΜΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

PHARMACO LOG Y	ΦΑΡΜΑΚΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΦΑΡΜΑΚ ΟΝ (=remedy,poison) + ΛΟΓ (see above)ΙΑ
PHILO LOG Y	ΦΙΛΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΦΙΛΟ(=friend) +ΛΟΓ (v.ΛΕΓΩ=say,speak)ΙΑ
PHILO SOPH Y	ΦΙΛΟ ΣΟΦ ΙΑ	" " +ΣΟΦ ΙΑ(=wisdom)
PHONET ICS	ΦΩΝΗΤ ΙΚΗ	ΦΩΝΗ(=voice)adj.ΦΩΝΗΤ ΙΚΟΣ,-ΙΚΗ
PHONO GRAPH Y	ΦΩΝΟ ΓΡΑΦ ΙΑ	" " +ΓΡΑΦ Ω(=write)ΙΑ
PHOTO GRAF Y	ΦΩΤΟ ΓΡΑΦ ΙΑ	ΦΩΣ,gen.ΦΩΤΟΣ(=light)+ " " "
PHOTO LITHO GRAF Y	ΦΩΤΟ ΛΙΘΟ ΓΡΑΦ ΙΑ	" " +ΛΙΘΟ(=stone)+ " "
PHRENO LOG Y	ΦΡΕΝΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΦΡΕΝ ΕΣ(=mind)ΛΟΓ(see above)ΙΑ
PHYSICAL ANTHROPOLOG Y	ΦΥΣ ΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΦΥΣ ΙΚΗ(=natural)+ΑΝΘΡΩΠΟΣ(=man)+ ΛΟΓ (s.a)ΙΑ
PHYSIO LOG Y	ΦΥΣΙΟ ΛΟΓ ΙΑ	" " +ΛΟΓ (see mentioned previously)
PHYSIO THERAP Y	ΦΥΣΙΟ ΘΕΡΑΠΕ ΙΑ	" " +ΘΕΡΑΠΕΥ Ω(=to cure)ΙΑ
PHYTO GENET IC	ΦΥΤΟ ΓΕΝΕΤ ΙΚΗ	ΦΥΤΟ(=plant)ΓΕΝΕΤ(from ΓΕΝΕΣ ΙΣ =birth)ΙΚΗ
PHYTO GRAPH Y	ΦΥΤΟ ΓΡΑΦ ΙΑ	" " + ΓΡΑΦ Ω(see above)
PLANET ARIUM	ΠΛΑΝΗΤ ΑΡΙΟ	ΠΛΑΝ ΗΤΗΣ (=planet)
PLASMO TOM Y	ΠΛΑΣΜΟ ΤΟΜ ΙΑ	ΠΛΑΣΜΑ(=plasm)+ΤΟΜ Η(ΤΕΜΝ Ω=to cut)ΙΑ
PLAST IC	ΠΛΑΣΤ ΙΚΑ	from ΠΛΑΘ Ω(=knead)
POLARO GRAPH Y	ΠΟΛΑΡΟ ΓΡΑΦ ΙΑ	from ΠΟΛ ΟΣ (=pol)
POLEM ICS	ΠΟΛΕΜ ΙΚΕΣ(ΤΕΧΝΕΣ)	" ΠΟΛΕΜ ΟΣ(=war)adj.ΠΟΛΕΜ ΙΚΟΣ
POLIT ICAL ECO NOM Y	ΠΟΛΙΤ ΙΚΗ ΟΙΚΟ ΝΟΜ ΙΑ	ΠΟΛΙΤ ΙΚΟΣ(=political) ΟΙΚΟ(=house)ΝΟΜ(=exploit)
POLIT ICS	ΠΟΛΙΤ ΙΚΗ	ΠΟΛΙΣ(=city)ΠΟΛΙΤ ΙΚΟΣ(-of the city)
PROT O ZOO LOG Y	ΠΡΩΤΟ ΖΩΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΠΡΩΤΟ(=first)+ΖΩΟ(=animal)+ΛΟΓ (see above)ΙΑ
PSYCHO LOG Y	ΨΥΧΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΨΥΧ Η(=soul,mind)+ΛΟΓ(see above)ΙΑ
PSYCH ANA LYSIS	ΨΥΧ ΑΝΑ ΛΥΣ ΙΣ	" " + ΑΝΑ(=re)ΛΥΣ(ΛΥΩ=loose)ΙΣ
PSYCHO THERAP Y	ΨΥΧΟ ΘΕΡΑΠΕ ΙΑ	" " + ΘΕΡΑΠΕ ΙΑ(=cure)
RHEO PEX Y	ΡΕΟ ΠΗΞ ΙΑ	v. ΡΕ Ω (=flow) + ΠΗΞ Ω(=to congeal)ΙΑ
RHETOR IC	ΡΗΤΟΡ ΙΚΗ	ΡΗΤ ΩΡ(=speaker,orator),ΡΗΤΟΡ ΙΚΗ(=of the orator)
RHYTHM ICS	ΡΥΘΜ ΙΚΗ	ΡΥΘΜ ΟΣ(=rythm)ΡΥΘΜ ΙΚΗ(=of the rythm)
SINO LOG Y	ΣΙΝΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΣΙΝΟ(ΚΙΝΑ=China) = ΛΟΓ(v.ΛΕΓ Ω=speak) ΙΑ
SOTERIO LOG Y	ΣΩΤΗΡΙΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΣΩΤΗΡ(=Savior) + " " " "
STAT ICS	ΣΤΑΤ ΙΚΗ	ΣΤΑΣΙΣ,v.ΙΣΤΑΜΑΙ(=stay) -
STATIST ICS	ΣΤΑΤΙΣΤ ΙΚΗ	"
STENO GRAPHY	ΣΤΕΝΟ ΓΡΑΦ ΙΑ	ΣΤΕΝ ΟΣ(=narrow) + ΓΡΑΦ Ω(=to write)ΙΑ
STRATEG ICS	ΣΤΡΑΤ ΗΓ ΙΚΗ	ΣΤΡΑΤ ΟΣ(=army) + ΗΓ (v.ΑΓ Ω=to lead)ΙΑ
TACHY GRAPH Y	ΤΑΧΥ ΓΡΑΦ ΙΑ	ΤΑΧ ΥΣ(=fast) + ΓΡΑΦ Ω (=to write)ΙΑ
TACT ICS	ΤΑΚΤ ΙΚΗ	ΤΑΚΤ ΙΚΟΣ (=regular)
TAPESTR Y	ΤΑΠΗΤ ΟΥΡΓ ΙΑ	ΤΑΠΗΣ(=carpet)
TELE GRAPH Y	ΤΗΛΕ ΓΡΑΦ ΙΑ	ΤΗΛΕ (=from a long distance)+ ΓΡΑΦ Ω(see above)ΙΑ
TELE METR Y	ΤΗΛΕ ΜΕΤΡ ΙΑ	" " +ΜΕΤΡ Ω(=to measure)
TELE PATH Y	ΤΗΛΕ ΠΑΘΕ ΙΑ	" " +ΠΑΘ ΟΣ(=emotion)
TELE PHON Y	ΤΗΛΕ ΦΩΝ ΙΑ	" " +ΦΩΝ Η (=voice)
TELE TYPE	ΤΥΛΕ ΤΥΠ ΟΝ	" " +ΤΥΠ ΟΣ(=type,print)
THEATRO LOG Y	ΘΕΑΤΡΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΘΕΑΤΡΟ(=theatre)+ ΛΟΓ(see above)ΙΑ
THEO GON Y	ΘΕΟ ΓΟΝ ΙΑ	ΘΕΟΣ(=God)+ΓΟΝ ΟΣ,ΓΕΝ ΟΣ (=generation)ΙΑ
THEO LOG Y	ΘΕΟ ΛΟΓ ΙΑ	" " + ΛΟΓ (s.a.) ΙΑ
THEO SOPH Y	ΘΕΟ ΣΟΦ ΙΑ	" " +ΣΟΦ ΙΑ(=wisdom)
THERAPEUT ICS	ΘΕΡΑΠΕΥ Τ ΙΚΗ	ΘΕΡΑΠΕΥ Ω(=to cure)ΘΕΡΑΠΕΥ Τ ΙΚΗ (=curative)
THERMO DYNAM ICS	ΘΕΡΜΟ ΔΥΝΑΜ ΙΚΗ	ΘΕΡΜ ΟΣ(=hot) + ΔΥΝΑΜ ΙΣ(=power)
TORREUT IC	ΤΟΡΕΥΤ ΙΚΗ	ΤΟΡΕΥ Ω (=to emboss)
TOXICO LOG Y	ΤΟΞΙΚΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΤΟΞ ΙΚΟΣ(=tox ic) + ΛΟΓ(see above)
TRIGONO METR Y	ΤΡΙΓΩΝΟ ΜΕΤΡΙΑ	ΤΡΙ(=three)ΓΩΝ ΙΑ(=angle)ΜΕΤΡ ΟΝ(metre)ΙΑ
TYPO GRAPH Y	ΤΥΠΟ ΓΡΑΦ ΙΑ	ΤΥΠ ΟΣ(=stamp,print) +ΓΡΑΦ Ω(=to write)ΙΑ
ZOO GRAPH Y	ΖΩΟ ΓΡΑΦ ΙΑ	ΖΩ ΟΝ(=animal) + " " "
ZOO LOG Y	ΖΩΟ ΛΟΓ ΙΑ	" " + ΛΟΓ (s.a.)ΙΑ
ZOO TOM Y	ΖΩΟ ΤΟΜ ΙΑ	" " + ΤΟΜ(v.ΤΕΜΝ Ω=to cut)ΙΑ
ZYMOLOGY	ΖΥΜΟ ΛΟΓ ΙΑ	ΖΥΜΟ(ZYMH=dough) +ΛΟΓ(see above)ΙΑ

...ΜΕΝΩΜΩ
...ΝΕΜΩΣ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΩΜΩ

...ΑΥΤΟ
...ΜΕΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ

...ΑΥΤΟ
...ΜΕΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ

...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ

...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ

...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ
...ΑΤΑ
...ΜΩΝ

...ΑΤΑ
...ΜΩΝ

...ΑΤΑ
...ΜΩΝ

...ΑΤΑ
...ΜΩΝ